



ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

นางสาวพนิดา คล้อสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**SUPPORT FACTORS AND GUIDELINE APPROPRIATE FOR IMPLEMENTING
STRATEGIES ENCOURAGING PRIVATE SCHOOL INVOLEMENT
IN BASIC EDUCATION**

By

Panida Klosawas

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

DOCTOR OF PHILOSOPHY

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เสนอโดย นางสาวพินิตา คล้อสวัสดิ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่..... เดือนพ..ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ดร.สมเกียรติ ชอบผล)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

47252905 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : ปัจจัยเอื้อต่อแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน / แนวปฏิบัติที่เหมาะสม

พินิตา คล้อสวัสดิ์ : ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตาม
แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. อาจารย์ที่ปรึกษา
ดุษฎีนิพนธ์ : ผศ. วาที พ.ต. ดร. นพดล เจนอักษร, รศ. ดร. จิรวรรณ คงคล้าย และ ผศ.ดร.
ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 160 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการ
ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากร
และกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้ ประชากรในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน จำแนกเป็น
2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชน 3 ประเภทละ
2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนเอกชนทั่วไป
และโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครู
ในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เก็บข้อมูล
ระหว่างเดือนกันยายน 2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2552 ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการ
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็น
รูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ปัจจัยเอื้อได้แก่ นโยบาย
และความร่วมมือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและ
เป็นธรรม ปัจจัยเอื้อได้แก่ ความเสมอภาค ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิ
ประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน ปัจจัยเอื้อได้แก่ ความร่วมมือและการประสานงาน ยุทธศาสตร์ที่ 4
ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ปัจจัยเอื้อได้แก่
ความร่วมมือและความเสมอภาค ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็น
อุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน ปัจจัยเอื้อได้แก่ ความยืดหยุ่น สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสม
โดยรวม คือ ควรมีนโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐที่ชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
กระทรวงศึกษาธิการควรประสานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการลดหย่อนหรือ
ยกเว้นภาษี ควรมีการพิจารณาอัตราค่าใช้จ่ายรายหัวที่เป็นธรรม การพัฒนาบุคลากรควรคำนึงถึงครู
โรงเรียนเอกชนด้วย และกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ควรมีความยืดหยุ่นให้อื้อในการดำเนินกิจการ
โรงเรียนเอกชน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

47252905 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : SUPPORT FACTORS / GUIDELINE APPROPRIATE

PANIDA KLOSAWAS : SUPPORT FACTORS AND GUIDELINE APPROPRIATE FOR IMPLEMENTING STRATEGIES ENCOURAGING PRIVATE SCHOOL INVOLEMENT IN BASIC EDUCATION. DISSERTATION ADVISORS : ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA RTAR., Ph.D., ASSOC. PROF. CHIRAWAN KONGKLAI Ph.D. AND ASST. PROF. PRASERT INTARAK , Ed.D. 160 pp.

The purpose of this research was to investigate the support factors and guideline appropriate for implementing strategies encouraging private school involvement in basic education. The population for the interview were nine experts, selected by purposive sampling, then the experts were divided into two groups : administrator and academician. Sampling of this research were six private schools which were categorized to three groups : two successful schools, two average schools, and two small sized schools with less than 100 students. The respondents were school administrators and teaching staff. The instruments used were quasi-structured interview and indepth interview. The data was collected from September 2008- February 2009.

The results revealed that support factors for implementing strategies encouraging private school involvement in basic education were as the following. The first strategy is restricting measures of public schools explicitly and fairly to help private schools achieve their goal of increasing proportion of students. Support factors were policy and collaboration. The second strategy was allocating financial budget appropriately and fairly to private schools. Support factor was equality. The third strategy was tax deduction or tax exemption and providing opportunities for private school to participate in personnel development programs. Support factors were collaboration and coordination. The fourth strategy was promoting private schools to efficiently manage their educational programs with good quality. Support factors were collaboration and equality. The last strategy was improving laws, rules, and regulations which create difficulties in educational management of private schools. Support factor was flexibility. Appropriate guideline in general were clear policy on student admission of public schools and informing any concerns that might affect the school. The Ministry of Education should coordinate and ask for collaboration from the related sectors concerning tax deduction or tax exemption. Payment rate of educational sectors should be fairly considered. Human Resource Development should also include teachers of private schools. Laws, rules, and regulations should be flexible enough to facilitate private school's operation.

Department of Educational, Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student' s signature

Dissertation Advisors' signature 1.....2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำจาก รongศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ เป็นที่ปรึกษาและควบคุมงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รongศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร ประธานกรรมการ และ ดร.สมเกียรติ ชอบผล รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่อง และให้ความกระจ่างในเชิงวิชาการ เพื่อความ ถูกต้องและความสมบูรณ์ของงานวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กล่าว นามไว้ในดุष्ฎีนิพนธ์ฉบับนี้ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในเรื่องที่ผู้วิจัยนำเสนอจนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนที่ให้ ข้อคิดเห็นและอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์งานวิจัยครั้งนี้ และขอบพระคุณคณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จนประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
การบริหารเชิงกลยุทธ์.....	9
แนวคิดสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์.....	10
ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์.....	11
กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์.....	11
การวางแผนกลยุทธ์หรือการสร้างกลยุทธ์.....	13
การวิเคราะห์หรือประเมินสภาพแวดล้อม (environment analysis).....	13
การดำเนินกลยุทธ์หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ.....	19
การควบคุมกลยุทธ์.....	20
แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	22
ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมาย ที่กำหนด.....	22
ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้ เหมาะสมและเป็นธรรม.....	24

บทที่	หน้า
ยุคศาสตร์ที่ 3 ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่ สถานศึกษาเอกชน.....	24
ยุคศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ.....	25
ยุคศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็น อุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน.....	26
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยและสภาพความเป็นจริง ของการจัดการศึกษาของรัฐ.....	26
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย.....	26
สภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของรัฐ.....	31
การบริหารและการจัดการศึกษา.....	33
งบประมาณอุดหนุนรายหัว.....	35
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	36
การศึกษาเอกชนของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว.....	41
การพัฒนาของการศึกษาเอกชนในประเทศไทย.....	55
แผนนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน.....	54
การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.....	65
วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.....	67
สิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.....	67
สรุป.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	70
ระเบียบวิธีวิจัย.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
ตัวแปรที่ศึกษา.....	73
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
สรุป.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ	77

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการสังเกตการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน และวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน.....	92
ตอนที่ 3 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครู โรงเรียนเอกชนร่วมกัน	110
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
สรุปผลการวิจัย	120
การอภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	129
ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย.....	129
ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ.....	130
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	131
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	134
ภาคผนวก ข หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน.....	136
ภาคผนวก ค หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครูโรงเรียน เอกชนเพื่อตรวจสอบยืนยันข้อค้นพบ.....	138
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อัตราส่วนนักเรียนภาครัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2544-2549 จำแนกตามระดับการศึกษา.....	5
2	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1.....	78
3	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2.....	81
4	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3.....	84
5	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4.....	87
6	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5.....	90
7	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1.....	102
8	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2.....	105
9	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3.....	106
10	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4.....	108
11	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5.....	109
12	สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 1.....	110
13	สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 2.....	112
14	สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 3.....	114
15	สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 4.....	115

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	ตัวแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์	12
3	การประเมินสถานภาพของสถานศึกษา.....	18
4	กระบวนการควบคุมกลยุทธ์	20
5	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	71

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยคนที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 : 2) จะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนทุกวัยเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกันโลกยุคปัจจุบันจะมีความแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกกันว่า โลกไร้พรมแดน และยุคข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันกันในสังคมโลกทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทำให้ต้องมีการทบทวนการออกแบบการศึกษาอันใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (รุ่ง แก้วแดง 2543 : 1-2) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 43 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน” และมาตรา 81 ระบุว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต และเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม ซึ่งประเทศไทยในปัจจุบันตกอยู่ในภาวะที่ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีแนวโน้มต่ำลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2545 : 1)

สถาบันการศึกษานานาชาติเพื่อพัฒนาด้านการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) เป็นสถาบันการศึกษาที่มีผู้นำด้านธุรกิจจากทั่วโลกเข้ารับการศึกษอบรม มีชื่อเสียงมากที่สุดในโลกด้านการศึกษาและจัดอันดับความสามารถในการ

แข่งขันระดับนานาชาติได้จัดทำรายงาน The World Competitiveness Yearbook ทุกปีเพื่อชี้ให้เห็นความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ความสามารถของ IMD ต่อความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2544 มีการคำนวณจากเกณฑ์ชี้วัดในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวม 13 เกณฑ์ ปรากฏว่า ความสามารถด้านการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 1-4) ทำให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่สามารถสนองความต้องการอย่างแท้จริงของผู้เรียน สังคม ประเทศชาติและกระแสโลกาภิวัตน์ ประชากรไม่มีคุณภาพเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ ประกอบกับภาครัฐไม่สามารถระดมทรัพยากรในการบริการด้านสังคมได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องอาศัยการจัดบริการของภาคเอกชนด้วย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้มีคุณภาพ หากประชากรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ประเทศก็จะประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย การพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการในการพัฒนาคน คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงได้ขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศ ของตนเองออกไปให้กว้างขวางที่สุด เท่าที่จะทำได้ (นวลจันทร์ หงษ์อินทร์ 2544 : 1) และด้วยเหตุผลที่การศึกษามีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาประชากรของประเทศ รัฐจึงกำหนดให้ประชาชนในประเทศ มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสาระสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 43 นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังได้เน้นถึงความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาที่รัฐพึงปฏิบัติต่อประชาชนไว้ในมาตรา 10 และ มาตรา 17 ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและกำหนด ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) 2547 : 7-11)

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวนี้ ความมุ่งหมายที่จะให้โอกาสและสิทธิแก่ประชาชนไทยทุกคนให้ได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงาน

ของรัฐและเอกชน จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพครบถ้วนตามสิทธิที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2549 : 1-2)

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นส่วนราชการหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชนและดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา การศึกษาเอกชน กำหนดระเบียบและเกณฑ์มาตรฐานกลางในการจัดการศึกษาเอกชน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยเพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเอกชน ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนทางการศึกษาเอกชน การอุดหนุน การศึกษาเอกชน การคุ้มครองการทำงาน สิทธิประโยชน์ของบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 36 ได้กำหนดให้คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งตามโครงสร้างองค์กรและการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มงาน และกลุ่มงานส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนเป็นกลุ่มงาน ภายใต้กำกับส่งเสริมการจัดการศึกษา หากในเขตพื้นที่การศึกษาใดมีโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ 20 โรงเรียนขึ้นไป จะแยกกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนเป็นอีกหนึ่งกลุ่มงาน

ปัญหาของการวิจัย

การจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่รัฐไม่สามารถ จัดได้ หรือ จัดได้ไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรของรัฐ ซึ่งในปีการศึกษา 2548 เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนร้อยละ 16 (กระทรวงศึกษาธิการ 2549 : 7) ซึ่งการที่เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษานั้น เนื่องมาจากบทบัญญัติทางกฎหมายได้เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 43-46 ได้ กำหนดเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนไว้เป็นการเฉพาะสรุปได้ว่า การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับ ทุกประเภท โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์ อื่นๆที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษามีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) 2547 : 27-29) ซึ่งรัฐบาลมีนโยบาย ส่งเสริมให้เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล แต่เมื่อ

พิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเอกชนจากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า สัดส่วนจำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชน กับนักเรียนในโรงเรียนของรัฐมีแนวโน้มลดลง ในการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้มีการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์และมาตรการเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา ได้ศึกษาและจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน และเอกชนในการจัดการศึกษาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2546 และวันที่ 2 ธันวาคม 2546 นอกจากนี้ใน Roadmap การปฏิรูปการศึกษาไทย พ.ศ.2548 - 2551 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดมาตรการให้เพิ่มการมีส่วนร่วมของเอกชนให้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 25 ในส่วนของทิศทางการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการกำหนดให้จัดทำนโยบายส่งเสริมบทบาทของการศึกษาเอกชนที่ครอบคลุมการแก้ปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย มาตรการการอุดหนุนและภาษี การปรับปรุงสัดส่วนการจัดการศึกษาโดยรัฐและเอกชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 : 1-2)

ในปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนเอกชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 8,675 แห่ง เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน 3,777 แห่ง (สามัญศึกษา 3,371 แห่ง, อาชีวศึกษา 417 แห่ง) การศึกษานอกระบบโรงเรียน 4,784 แห่ง การศึกษาพิเศษ 17 แห่ง การศึกษาสงเคราะห์ 97 แห่ง จำนวนนักเรียนในระบบรวมทั้งสิ้น 2,350,447 คน (ประเภทสามัญศึกษา 1,947,372 คน ประเภทอาชีวศึกษา 403,075 คน) นักเรียนประเภทสามัญศึกษาประกอบด้วย นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 526,449 คน ประถมศึกษา 1,001,969 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 344,932 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 128,755 คน และนักเรียนประเภทอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ระดับ ปวช. 274,730 คน ระดับ ปวส. 128,345 คน นักเรียนนอกระบบโรงเรียน จำนวน 1,036,708 คน การศึกษาพิเศษ 1,661 คน และการศึกษาสงเคราะห์ 53,132 คน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 :17-65)

จากการประมวลและวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบันพบว่า มีประเด็นปัญหาสำคัญดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547 : 11-15) นโยบายของรัฐต่อการมีส่วนร่วมของเอกชน กฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน การอุดหนุนด้านการเงินที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและไม่เป็นธรรม การขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีที่มีการดำเนินการมานานแต่ยังไม่มีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โรงเรียนยังต้องรับภาระในเรื่องที่อยู่ การบรรจุครูต่างชาติที่มีชั้นตอนและเอกสารหลักฐานที่ยุ่งยาก การพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องช่วยเหลือตัวเอง

ตารางที่ 1 อัตราส่วนนักเรียนภาครัฐ : เอกชน ปีการศึกษา 2545-2550 จำแนกตามระดับ
การศึกษา

ระดับ/ หลักสูตร	สัดส่วนภาครัฐ : เอกชน					
	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ก่อนประถมศึกษา	74:26	73:28	72:28	72:28	71:29	70:30
ประถมศึกษา	85:15	85:15	84:16	84:16	83:17	82:18
มัธยมศึกษาตอนต้น	93:70	92:80	89:11	91:90	88:12	88:12
มัธยมศึกษาตอนปลาย						
- สามัญ	95:50	94:60	91:90	91:90	89:11	89:11
- อาชีวศึกษา	70:30	69:31	62:38	63:37	64:36	64:36
รวม	85:15	84:16	83:17	82:18	82:20	83:17

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2550), 6.

: กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2549 (กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2550), 17-18.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2550 (กรุงเทพฯ : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551), 18.

จากสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเอกชนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ถึงปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาภาพอนาคตในการบริหารจัดการการศึกษาเอกชนและเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการดำเนินการให้ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาเอกชนสามารถเตรียมตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงให้การศึกษาเอกชนมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

3. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว (Private Education in Developed Countries) ของ อิกอร์ คิทเทฟ (Igor Kitaev) จากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนการศึกษา (IIEP) องค์การยูเนสโก ปารีส ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แปลและเรียบเรียง (2549) สารสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชน

4. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน

5. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สารสำคัญที่นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน

6. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ.2546

7. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 และกฎหมายฉบับรองที่เกี่ยวข้อง



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2547).

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2550), 15-22.

: กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ.2546 (กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 31-32.

: “พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125, ตอนที่ 7ก (11 มกราคม 2551) : 29-69.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน หมายถึง แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนดไว้เป็น 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด 2) สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม 3) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน 4) ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ 5) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง องค์ประกอบที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

แนวปฏิบัติ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานซึ่งเป็นข้อควรปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมิให้มีการดำเนินการที่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยและสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของรัฐ การศึกษาเอกชนของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว พัฒนาการของการศึกษาเอกชนในประเทศไทย และการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

คำว่า กลยุทธ์ (Strategy) ฮิลและคณะ (Hill and others 1998 : 3) ให้คำนิยามไว้ว่าเป็นแบบของการตัดสินใจและปฏิบัติการบางอย่างที่ผู้บริหารใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (Strategy is an action that managers take to attain a organization's goals) ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยชั้นเชิงในการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่ง หรืออาศัยความว่องไวในการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการแข่งขันที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารกำหนดทิศทางของธุรกิจ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์การ ช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับองค์การ เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติ และควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์การได้ โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน กลยุทธ์ขององค์การจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การได้ การทำความเข้าใจและการพยายามศึกษาขององค์การที่ประสบผลสำเร็จในการใช้กลยุทธ์เพื่อการจัดการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึงคุณประโยชน์ของกลยุทธ์ที่จะช่วยสนับสนุนองค์การให้ประสบความสำเร็จ และจะต้องมีการพิจารณาเลือกกลยุทธ์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับองค์การ

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมีระบบต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรเป็นส่วนประกอบ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน เนื่องจากการบริหารกลยุทธ์เป็นการบริหารองค์รวม ผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ล้มเหลว เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีแต่ล้มเหลว

จะไม่สามารถนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ดังนั้นทั้งกลยุทธ์ และนักบริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจ เลือกใช้กลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า กลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกหน่วยงานและทุกองค์กร เพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ (objectives) และเป้าหมาย (goal) ที่ตั้งไว้ ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็น พื้นฐานสำคัญเบื้องต้นในการดำเนินงานของหน่วยงาน (ริงสรรค เลิศในสัตย์ 2548 : คำนำ)

แนวคิดสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการจัดการเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์จะมีผลต่อการดำเนินงานในระยะยาว ดังนั้น องค์กรจึงต้องมีการวางแผนการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคและบดบังโอกาสในการก้าวหน้าขององค์กรได้

ฉะนั้นองค์กรจึงต้องพิจารณาถึงจุดแข็งที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์และพิจารณาถึงจุดอ่อนขององค์กรเพื่อหาแนวทางขจัดจุดอ่อนเหล่านั้นเสีย ในแนวคิดด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์นั้นจะมีความแตกต่างไปจากการจัดการโดยทั่วไป ซึ่งมักจะศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารตามกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ และเน้นหนักไปที่การจัดการและการบริหารภายในองค์กร แต่การจัดการเชิงกลยุทธ์จะให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกองค์กรหรือสภาวะแวดล้อมภายนอกด้านต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการแข่งขัน คำนี้ถึงการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว และสภาวะการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม กลยุทธ์อาจเกิดเพราะหน่วยงานนำแผนกลยุทธ์ที่เป็นทางการมาใช้ปฏิบัติ หรืออาจเกิดจากจุดใดจุดหนึ่งในหน่วยงานโดยมีการวางแผนมาก่อนก็ได้ ซึ่งกลยุทธ์อาจเกิดขึ้นจากสองแหล่งนี้สลับกันไปมาในบางสถานการณ์ การใช้กลยุทธ์จะต้องพึงกระบวนการบริหารกลยุทธ์หรือกระบวนการที่ผู้บริหารเลือกกลยุทธ์ใดมาใช้เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ความสำเร็จของกลยุทธ์ก็คือ ต้องการที่จะได้มาหรือดำรงไว้ซึ่งตำแหน่งที่ได้เปรียบเหนือคู่แข่ง (Harvey 1982 : 7)

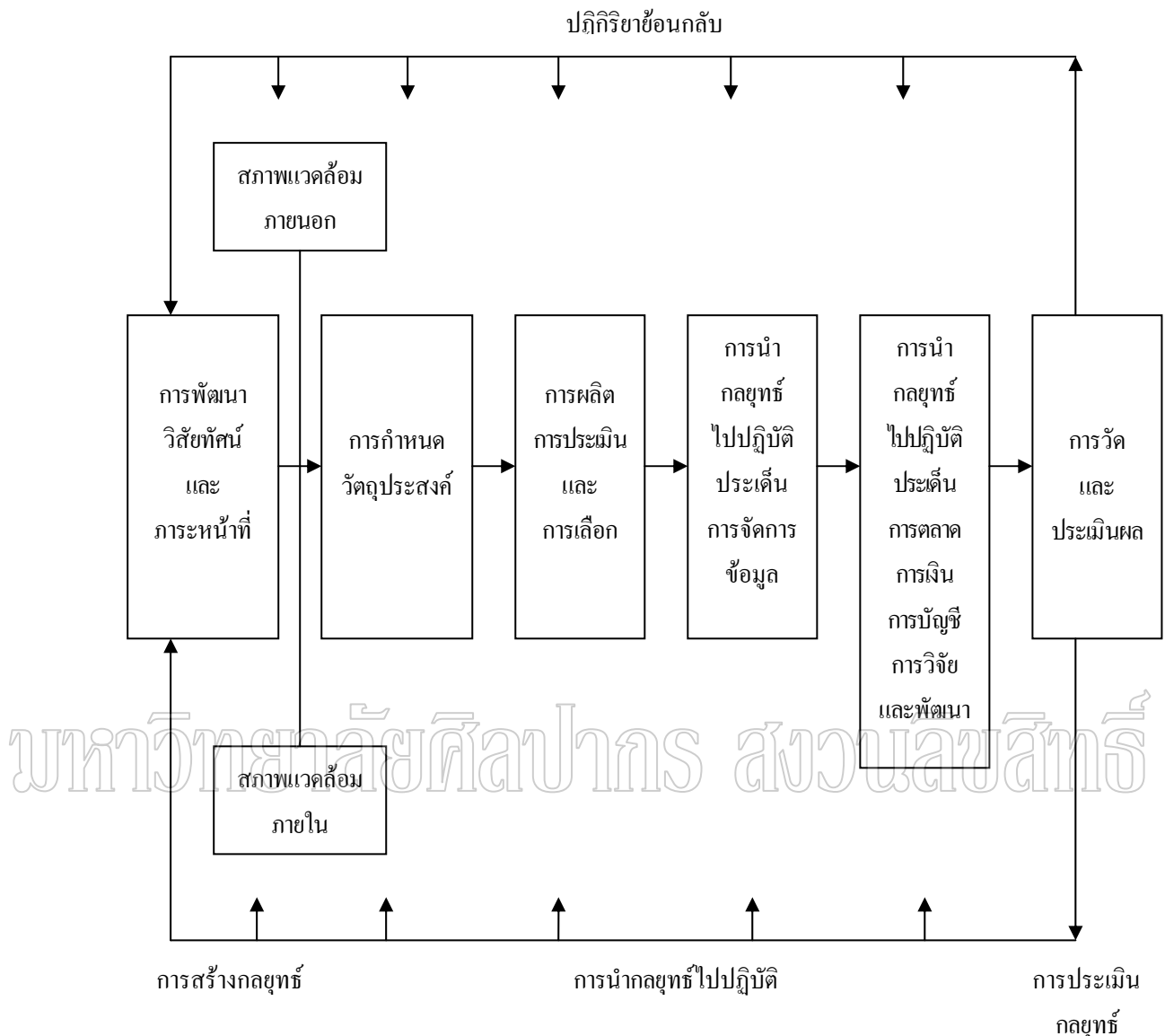
การจัดการเชิงกลยุทธ์ยังคำนึงถึงความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร (Stakeholders) และการจัดการเชิงกลยุทธ์ยังทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงประสานหน่วยต่าง ๆ ในองค์กรให้สามารถบริหารจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน (อดุลย์ จาตุรงค์กุล 2547 : 1-6) การบริหารเชิงกลยุทธ์หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีที่มาจากกลยุทธ์ทางทหารที่นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารธุรกิจและองค์กรภาครัฐ

ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ และคณะ (2530 : 50-56) กล่าวถึงการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายที่แน่ชัดของธุรกิจในระยะยาว และการสร้างหรือพัฒนาวิถีทางในทางปฏิบัติ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรขององค์การธุรกิจเพื่อให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสองประการ คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึง และอีกประการหนึ่งคือเป็นการกำหนดแนวทางหรือวิธีการทางปฏิบัติ อันจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถบรรลุถึงซึ่งเป้าหมายที่ถูกกำหนดได้ ชงชัย สันติวงษ์ (2535 : 4) ให้ความหมายว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการพยายามตัดสินใจดำเนินการและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลา สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2545 : 80) กล่าวว่า เป็นการวางแผนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ และการกำหนดจุดของกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม เพื่อให้องค์กรอยู่ในฐานะดีที่สุดในความพร้อมและสมรรถนะที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เดวิด (David 2005 : 5) ให้คำนิยามว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์การตัดสินใจแบบข้ามหน้าที่ (cross-functional) ซึ่งทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผน การดำเนินการ และการควบคุมในแนวทางเชิงกลยุทธ์เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

เดวิด (David 1988 : 40) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์สามารถศึกษาและประยุกต์ใช้ได้โดยการใช้ตัวแบบใดตัวแบบหนึ่ง (ดังแผนภูมิที่ 1) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางครอบคลุมกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตัวแบบนี้ไม่ได้ประกันความสำเร็จแต่เป็นการแสดงถึงวิธีการและการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์ การระบุถึงวิสัยทัศน์และภาระหน้าที่ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่มีอยู่ขององค์การ เป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นเหตุเป็นผลของการบริหารเชิงกลยุทธ์ กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นพลวัตรและต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงของหนึ่งในส่วนประกอบของตัวแบบทำให้เกิดความจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบอื่น ๆ บางส่วนหรือทั้งหมด



แผนภูมิที่ 2 ตัวแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์

ที่มา : Fred R. David, "How Companies Define Their Mission," Long Rang Planning 22,3 (June 1988) : 40.

โรบินสันส์ และเคาเตอร์ (Robbin and Coulter 1999 : 183) ได้กำหนดกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ไว้เป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุพันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์การ (the organization's current mission, objectives and strategies) 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ (analyzing the environment) 3) กำหนดโอกาสและอุปสรรค (identifying opportunities and threats) 4) การวิเคราะห์ทรัพยากรและความสามารถขององค์การ (analyzing the organization's resources and environment) 5) การกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อน (identifying

strength and weakness) 6) กำหนดกลยุทธ์ (formulating strategies) 7) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (implementing strategies) และ 8) การประเมินผลงาน (evaluating results)

การวางแผนกลยุทธ์หรือการสร้างกลยุทธ์

เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่จะให้ได้ความคิดหรือวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับองค์กร เป็นกระบวนการนวัตกรรม (innovative process) ที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นความคิดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิจารณาวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กรมุ่งไปในอนาคต และสนใจการพิจารณาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีองค์กรทางธุรกิจหลายร้อยองค์กรได้ใช้การวางแผนกลยุทธ์ในการทำให้เกิดรายได้และกำไรที่เพิ่มมากขึ้น โดยสร้างการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์แบบใหม่ (Byrne 1996 : 46) การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2541 : 17-22)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (objective setting)
2. การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก (mission setting)
3. การกำหนดเป้าหมาย (goal setting)
4. การพัฒนากลยุทธ์ (strategy development)
5. การกำหนดนโยบาย (policy formulation)

1. การวิเคราะห์หรือการประเมินสภาพแวดล้อม (environmental analysis)

(วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ 2546 : 25) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีบทบาทสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. บทบาทในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ขององค์กรจากการศึกษาแนวโน้มของสภาพแวดล้อมที่จะเกิดโดยรวมซึ่งจะมีผลกระทบต่อองค์กร 2. บทบาทในการประสานแผนงานขององค์กรจากการศึกษาแนวโน้มของสภาพแวดล้อมที่จะมีผลกระทบต่อหน่วยงานย่อยภายในองค์กร และ 3. บทบาทในการกำหนดหน้าที่ขององค์กรทั้งกิจกรรมหลักขององค์กรและกิจกรรมเฉพาะของหน่วยงานย่อยในองค์กร

สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นขั้นสำคัญของกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การกำหนดทิศทางและพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพโดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภารกิจขององค์กรหรือสถานศึกษาทั้งตรงตรงและทางอ้อมว่ามีปัจจัยภายนอกอะไรบ้างที่เป็นโอกาส หรืออุปสรรค และปัจจัยภายในอะไรบ้างที่เป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อนที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของหน่วยงานรวมถึงการคาดการณ์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่จะนำไปใช้สะท้อนภาพที่แท้จริงสามารถตรวจสอบและมีข้อมูลรองรับ เพราะหากนำผลการวิเคราะห์ที่ไม่ถูกต้องไปใช้อาจทำให้การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรไม่ตอบ

สนองทิศทางที่พึงประสงค์ขององค์กรเทคนิคที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมคือ เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT (SWOT analysis)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นตัวแบบพื้นฐานของการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งเป็นผลงานของนักวิชาการในสังกัด Harvard Business School ที่เรียกว่า Core “Design School” Model of Strategy Formation SWOT Model (for strengths and weaknesses, opportunities and threats) เป็นวิธีการหรือเครื่องมือใช้เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์โดยรวมขององค์กรโดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (strengths) และจุดด้อยหรือจุดอ่อน (weaknesses) ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเพื่อค้นหาโอกาส (opportunities) และอุปสรรคภัยคุกคามหรือความเสี่ยง (threats) ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน งานขององค์กร คำว่า SWOT จึงเป็นคำย่อมาจากอักษรนำหน้าของทั้งสภาวะแวดล้อมดังกล่าวในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ข้อมูลสภาพแวดล้อมเป็นข้อมูลในการประเมินสภาพของสถานศึกษาว่า เป็นอย่างไร และพัฒนาไปในทิศทางใด สภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาแบ่งได้ 2 ประเภท คือสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยพิจารณา “โอกาสและอุปสรรค” จากสภาพแวดล้อมภายนอกและ “จุดแข็งและจุดอ่อน” จากสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา (ปกรณ ปรียากกร 2544 : 83-84) ดังนี้

1. โอกาส (opportunities) หมายถึง ปัจจัยหลักของสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยหรือสนับสนุนให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ
2. อุปสรรค (threats) หมายถึง ปัจจัยหลักของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามหรือข้อจำกัดที่ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ
3. จุดแข็ง (strengths) หมายถึง ปัจจัยหลักของสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นข้อดีหรือข้อเด่นที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ
4. จุดอ่อน (weaknesses) หมายถึง ปัจจัยหลักของสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นข้อด้อยซึ่งผลเสียต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ในเชิงธุรกิจ การสร้างความสำเร็จในการประกอบกิจการองค์กร จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดังนั้น องค์กรจะต้องมีกลยุทธ์ที่คำนึงถึงสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่กิจการจะต้องสนองตอบ ขณะเดียวกัน ก็จะต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่ต้องการกับสิ่งที่จะได้รับจากสภาพแวดล้อมความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมเป็นส่วนประกอบระหว่างระดับของความสลับซับซ้อน (complexity) กับระดับของการเปลี่ยนแปลง (change) ในสภาพแวดล้อมภายนอก ความไม่แน่นอนของสภาพภายนอกมักจะคุกคาม (threats) ต่อกิจการและต่อนักกลยุทธ์ เพราะว่า มันจะสร้างข้อ จำกัดความสามารถของนักกลยุทธ์ในการกำหนดแผนระยะยาว และการตัดสินใจ

เชิงกลยุทธ์ ตามแนวคิดของ มิลเลอร์ (Miller 1998 : 74) กล่าวว่า สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์การประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ คือ สภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปในการทำงานกับสภาวะแวดล้อมในการแข่งขัน ส่วน วีลีนและฮังเกอร์ (Wheelen and Hunger 2000 : 54) คิดว่าสภาวะแวดล้อมภายนอกมี 3 ด้านหลัก คือ สภาวะแวดล้อมทางสังคม สภาวะแวดล้อมในการทำงาน และสภาวะแวดล้อมด้านต่างประเทศ ในขณะที่ เพียสและโรบินสัน (Pearce and Robinson 2000 : 72) ได้แบ่งประเภทหลักที่ชัดเจนเป็น 3 ประเภท คือ สภาวะแวดล้อมระยะไกล สภาวะแวดล้อมในการแข่งขัน และสภาวะแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ในด้านการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ แต่พอที่จะคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงนำมาวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจได้ว่าปัจจัยใดที่เป็นโอกาสที่ควรนำมาใช้ประโยชน์ หรือเป็นอุปสรรคที่ควรหลบหลีก โดยปกติทั่วไปสภาพแวดล้อมภายนอกยังแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไป (general environment) เป็นสภาพแวดล้อมในระดับกว้างที่มีผลกระทบโดยอ้อมต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงาน โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 4 ด้าน ซึ่งในการวิเคราะห์เรียกโดยย่อว่า “STEP” คือ

1.1 ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural : S) เช่น โครงสร้างประชากร การเคลื่อนย้าย อาชีพ การศึกษา การอนามัย การคมนาคม การสื่อสาร ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมของประชาชนที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อภารกิจของสถานศึกษา

1.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (technological factors : T) เช่น การผลิตคิดค้นทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เครื่องจักรกลทางอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์ การจัดการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ ฯลฯ ที่มีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อภารกิจของสถานศึกษา

1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (economic factors : E) เช่น โครงสร้างทางรายได้ รายได้ผู้ประกอบการ การกระจายรายได้ ภาวะทางการเงิน ภาวะการว่างงาน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย การลงทุน ฯลฯ ที่มีผลกระทบทั้งบวกและเชิงลบต่อภารกิจของสถานศึกษา

1.4 ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (political and legal factors : P) เช่น นโยบายของรัฐบาล พรรคการเมือง เสถียรภาพของรัฐบาล พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด ประกาศกระทรวง กฎกระทรวง หลักสูตร นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด การแทรกแซงทางการเมือง ฯลฯ ที่มีผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อภารกิจของสถานศึกษา

2. สภาพแวดล้อมภายนอกเชิงปฏิบัติการ (operating environment) เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากการพิจารณา

ในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมืองแล้ว ยังต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของสถานศึกษาลักษณะของกลุ่มสังคมผู้รับผลประโยชน์ และผู้รับบริการ ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ฯลฯ ภาระงานที่เป็นความต้องการเร่งด่วน ความพร้อมของสถานการณ์ของสถานศึกษารวมทั้งเจตคติของประชาชน ปัจจัยเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อสถานศึกษามากน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาของรัฐนั้น ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยการเมืองและกฎหมาย จะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษามากกว่าด้านอื่น ๆ เพราะสถานศึกษาส่วนมากเป็นหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องยึดระเบียบ กฎหมายตลอดจนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเป็นแนวหลักในการทำงาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) หมายถึง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขีดความสามารถการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์การ ซึ่งในการวิเคราะห์จะสะท้อนให้เห็นจุดแข็ง (strength) และจุดอ่อน (weakness) ขององค์การซึ่งเป็นการประเมินความเข้มแข็งและความอ่อนแอขององค์การ โดยประเมินว่าจุดแข็งขององค์การที่มีอยู่คืออะไร บุคลากรที่มีอยู่และทรัพยากรอื่น ๆ มีมากน้อยและมีคุณภาพอย่างไร กลยุทธ์ที่ดีเยี่ยมจะต้องสร้างขึ้นจากจุดแข็งที่องค์การมีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดเพื่อลดขนาดของจุดอ่อนให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาซึ่งสามารถควบคุมได้ การวิเคราะห์จะต้องพยายามเลือกปัจจัยที่สำคัญมาพิจารณาว่าสถานศึกษามีจุดเด่นหรือจุดแข็งอะไรบ้างที่ควรเสริมสร้างและนำมาใช้ประโยชน์ และมีจุดด้อยหรือจุดอ่อนอะไรบ้างที่ควรปรับปรุงและกำจัดออกไป ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก 6 ด้าน ซึ่งในการวิเคราะห์เรียกโดยย่อว่า “2S4M” คือ

1. โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (structure and policy : S1) ได้แก่ โครงสร้างและนโยบายที่ครอบคลุมภารกิจระดับข้าราชการประจำตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ กรมและโรงเรียน เช่น โครงสร้างการบริหาร นโยบายของกรม เป้าประสงค์ของโรงเรียนระยะยาวและระยะสั้น ระเบียบวิธีปฏิบัติและกฎเกณฑ์ เครือข่ายการสื่อสาร ฯลฯ

2. การให้บริการและคุณลักษณะผู้เรียน ผลผลิตและบริการ (service and products : S2) เช่น ความทั่วถึงและความสามารถในการให้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ และสุขภาพ (ดี เก่ง มีสุข) ที่เกิดจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3. บุคลากร (man : M1) เช่น ความพอเพียงของอัตรากำลัง ความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน การกำหนดตำแหน่ง การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย การเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง การบำเหน็จความชอบ การฝึกอบรม การลงโทษทางวินัย ขวัญ และกำลังใจ การติดต่อสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์และวัฒนธรรมการทำงาน เป็นต้น อาจสรุปเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ที่สำคัญได้แก่ ด้านประมาณครูและคุณภาพครู

4. การเงิน (money : M2) เช่น ความคล่องตัวในการเบิกจ่าย ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารเงิน ความสามารถในการระดมทรัพยากร ความสามารถใช้จ่ายทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. วัสดุอุปกรณ์ (materials : M3) ได้แก่ ความพอเพียงของสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ความสามารถในการจัดหาและประสิทธิภาพในการใช้

6. การบริหารจัดการ (management : M4) เช่น ความสามารถในการวางแผนดำเนินการตามแผน การกำกับติดตามประเมินผล การจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วม การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของสถานศึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

สภาพแวดล้อมภายในทั้ง 6 ด้านจะมีอิทธิพลต่อสถานศึกษาแตกต่างกันไป แต่ปัจจัยที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ ด้านผลผลิตและบริการ ถือได้ว่าเป็นผลผลิตหลักของสถานศึกษา

การประเมินสถานภาพสถานศึกษา การประเมินสถานภาพของสถานศึกษาเป็นกระบวนการประมวลสรุปเนื้อหาที่ได้จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในลักษณะการสังเคราะห์ (synthesis) เพื่อประเมินว่าปัจจุบันสถานศึกษา มีสถานภาพอยู่ในตำแหน่งที่พึงประสงค์หรือไม่

เพียงใด ภาวะดังกล่าวเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกหรือภายในมากกว่ากัน หลังจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษาที่แสดงถึงโอกาสกับอุปสรรคอันส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษา และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่แสดงถึงจุดแข็งจุดอ่อน ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมและการรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT (คือ การวิเคราะห์ดูทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคให้ครบทั้งสี่ด้าน) เพื่อดูสภาพการณ์ สถานการณ์จริงของสถานศึกษาและชุมชนรวมถึงสภาพแวดล้อม โดยพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างรอบคอบครบถ้วน จะทำให้ทราบว่า มีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มีปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านใดบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดวางทิศทางทางการจัดการศึกษา โดยใช้กระบวนการทางสถิติเป็นเครื่องมือในการประเมินแล้วนำเสนอโดยกราฟ เป็นตารางสัมพันธ์แบบเมตริก (swot matrix) ผลการประเมินสถานภาพสถานศึกษามีความโน้มเอียงได้ 4 กรณี ดังแผนภูมิที่ 2 (หน้าถัดไป)

1. กรณี “เอื้อและแข็ง” หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาส (เอื้อ) และสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็ง เรียกว่าอยู่ในตำแหน่ง “ดาวรุ่ง” (stars) เป็นตำแหน่งที่บ่งบอกว่าสถานศึกษามีปัจจัยภายนอกเป็นโอกาสหรือพร้อมให้การสนับสนุนและปัจจัยภายในมีความเข้มแข็ง เช่น ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นต้น เป็นภาวะที่เหมาะสมกับการกำหนดกลยุทธ์ขยายงานสร้างความเจริญเติบโต

โอกาส : O

จุดแข็ง : S	“เอื้อและแข็ง” (Stars)	“เอื้อแต่อ่อน” (Question Marks)	จุดอ่อน : W
	“ไม่เอื้อแต่แข็ง” (Cash Cows)	“ไม่เอื้อและอ่อน” (Dogs)	

S-Strengths	จุดแข็ง
W-Weaknesses	จุดอ่อน
O-Opportunities	โอกาส
T-Threats	

อุปสรรค : T

แผนภูมิที่ 3 การประเมินสถานภาพของสถานศึกษา

ที่มา : ปกรณ์ ปรียากร, การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ, 2544), 86.

2. กรณี “เอื้อแต่อ่อน” หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาส (เอื้อ) แต่สภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดอ่อนเรียกว่าอยู่ในตำแหน่ง “เครื่องหมายคำถาม” (question marks) เป็นตำแหน่งที่บ่งบอกว่า สถานศึกษามีจุดอ่อนภายในสถานศึกษาเอง แต่มีโอกาสจากปัจจัยภายนอกที่พร้อมให้การสนับสนุนและหาวิธีการแก้ปัญหาหรือจุดอ่อนของสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งมากขึ้น อันจะนำไปสู่สภาพที่เอื้อและแข็ง สถานศึกษาจะต้องกำหนดกลยุทธ์ปรับปรุงแก้ไขโดยเร็ว เพื่อสร้างโอกาสในการขยายงานหรือสร้างความเจริญเติบโตในอนาคต

3. กรณี “ไม่เอื้อแต่แข็ง” หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นอุปสรรค (ไม่เอื้อ) แต่สภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็ง เรียกว่าอยู่ในตำแหน่ง “วัวแม่ลูกอ่อน” (cash cows) เป็นตำแหน่งที่บ่งบอกว่าสถานศึกษาที่ความพร้อมมีความเข้มแข็ง แต่มีอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกที่เป็นปัญหา ขาดการสนับสนุน ดังนั้น จำเป็นต้องชะลอตัวเพื่อคอยโอกาสจากปัจจัยภายนอก เช่น รอคารฟื้นตัวของเศรษฐกิจ รอกฎหมายหรือระเบียบที่ชัดเจนเหมาะสม หรือสถานการณ์การเมือง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้วิกฤตเป็นโอกาสของการพัฒนาสถานศึกษาพัฒนาสมรรถนะภายในเพื่อรอโอกาสที่เหมาะสมในการดำเนินกิจการให้เจริญเติบโต เมื่อมีโอกาส

4. กรณี “ไม่เอื้อและอ่อน” หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นอุปสรรค (ไม่เอื้อ) และสภาพแวดล้อมภายใน เป็นจุดอ่อน เรียกว่าอยู่ในตำแหน่ง “สุนัขจิ้งจอก” (dogs) เป็นตำแหน่งที่บ่งบอกว่าสถานศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่อุปสรรคในการพัฒนาและในขณะเดียวกันก็มีปัญหาภายในสถานศึกษา สถานภาพดังกล่าวถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อ

ความล้มเหลวสูง สถานศึกษาควรทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อหาสาเหตุปัญหาเพื่อแก้ไข โดยเร็ว เร่งพัฒนาสมรรถนะภายในให้มีความเข้มแข็ง เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป

ความสัมพันธ์และส่วนประกอบของแผนกลยุทธ์ ต่างมีความสำคัญในตัวของมันเอง โดยแต่ละส่วนต่างก็มีความสำคัญต่อการจัดทำแผนและการปฏิบัติตามแผนไม่แพ้กัน การมองข้าม หรือมิได้ทำส่วนใดส่วนหนึ่งอย่างจริงจัง ย่อมมีผลกระทบทำให้การคุณภาพของการวางแผน ทั้งหมดเสียหายได้

2. การดำเนินกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation)

การดำเนินกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หมายถึง การแปลงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นทางเลือกของหน่วยงานในระยะยาว มาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติโดยละเอียด ซึ่งมีความสำคัญต่อการบรรลุผลของกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เดสส์ และมิลเลอร์ (Dess and Miller 1993 : 239) กล่าวว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หมายถึง การแปลงภารกิจของหน่วยงานเป็นการกระทำ (translating a firm's mission into action) วิธีการที่จะนำภารกิจหลักที่ได้กำหนดไว้มาปฏิบัติ นั้น จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเกี่ยวพันกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับวิลเลนและฮังเกอร์ (Wheelen and Hunger 1999 : 83) ให้ความหมายว่า เป็นการผสมผสานกิจกรรมและทางเลือก ในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่กลยุทธ์และนโยบายได้นำไปสู่การปฏิบัติโดยการพัฒนาแผนงาน (program) งบประมาณ (budgets) และระเบียบวิธีการทำงาน (procedure) ดังนั้น การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญต่อองค์กรมาก โดยเป็นขั้นตอนสำคัญ ที่ต้องมีวิธีการกำหนด คาดการณ์ แก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า รวมทั้งเกี่ยวพันกับกิจกรรมอื่นๆ ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้วย

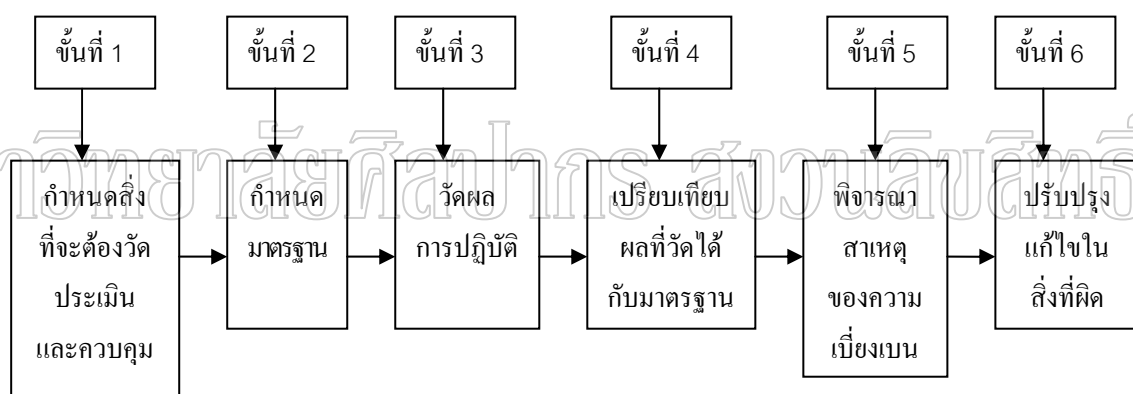
ไบรสัน (Bryson 1995 : 22-37) ได้กำหนดตัวแบบของการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสม สำหรับหน่วยงานในภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดข้อตกลงหรือแนวคิดเบื้องต้นในการวางแผนกลยุทธ์ (initiate and agree upon a strategic planning process) 2) การระบุถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กร (identity organizational mandates) 3) ทำความกระจ่างในภารกิจและค่านิยมขององค์กร (clarifying organizational mission and values) 4) การประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน (assessing the organization's external and internal environments) 5) การระบุประเด็นที่จะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ (identifying the facing the strategic issue organization) 6) การกำหนดกลยุทธ์ (formulating strategies and plan) 7) ทบทวนและอนุมัติกลยุทธ์และแผน (reviewing and adapting the strategies and plan) 8) การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร (establishing and effective organizational vision) 9) การนำแผนไปปฏิบัติ (developing and effective implementation process) 10) การประเมินผล (reassessing strategies and strategic planning process)

ขั้นตอนของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประการ ได้แก่ 1) การจัดทำวัตถุประสงค์ประจำปี 2) การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติ 3) การจัดสรรทรัพยากร

4) การจัดโครงสร้างองค์กร 5) ทบทวนและปรับปรุงการให้รางวัล 6) ลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 7) จัดผู้บริหารให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ 8) พัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน 9) ปรับปรุงกระบวนการผลิตและปฏิบัติการ และ 10) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ลัทธีกาล ศรีระมย์ 2545 : 11)

3. การควบคุมกลยุทธ์

การควบคุมกลยุทธ์เป็นกิจกรรมของการจัดการที่คู่กับการวางแผน แต่เน้นการกำหนดมาตรฐานและ/หรือเครื่องมือเพื่อป้องกันผลการปฏิบัติงานมิให้เบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์ การควบคุมจึงต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น (วรณี ชลนภาสถิตย์ 2545 : 130-136) คือ การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดหรือควบคุม การกำหนดมาตรฐาน การวัดผล และการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับมาตรฐาน การวิเคราะห์หาสาเหตุของความเบี่ยงเบน และการปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด



แผนภูมิที่ 4 กระบวนการควบคุมกลยุทธ์

ที่มา : Peter Wright, Mark J. Parnell and John Parnell, Strategic Management : Concept and Cases, 4th ed. (New Jersey : Prentice-Hall, 1998), 262.

กิจกรรมการควบคุมกลยุทธ์แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดหรือควบคุม (determine what to measure and control)
งานควบคุมเป็นกิจกรรมที่ควบคู่กับการวางแผน จึงมีความจำเป็นต้องรู้ว่า องค์กรกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างไร หากมีการกำหนดไว้ชัดเจนการควบคุมก็กระทำได้ง่ายและสามารถใช้ประโยชน์ในการควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ที่ดีต้องชัดเจน สามารถวัดได้ มีกำหนดเวลา และสามารถทำได้

1. การกำหนดมาตรฐาน (set standards) มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเป็นรายละเอียดของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าแล้วนั่นเอง โดยเป็นการคาดหวังถึงการวัดในพฤติกรรมที่ปรากฏผลออกมา และสามารถวัดเพื่อการควบคุมได้ มาตรฐาน จึงต้องมีความชัดเจน ยืดหยุ่น และระบุถึงช่วงเวลาของมาตรฐานที่จะนำไปใช้ได้ สิ่งหนึ่งที่พึงระวังในการกำหนดมาตรฐานโดยระบุช่วงเวลาเพื่อการวัดผลงานที่สั้นเกินไปคือ การให้ความสำคัญกับเป้าหมายระยะสั้นจนลืมเป้าหมายระยะยาว

2. การวัดหรือประเมินผลการปฏิบัติงาน (measure performance) ในการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการควบคุมนั้น ควรต้องทำในช่วงเวลาของการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขได้ทันเหตุการณ์ การวัดผลงานของตนเปรียบเทียบกับคู่แข่งชั้นที่ทำการอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้กิจการสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบได้ทันท่วงที การเก็บข้อมูลและรอให้จบปีจึงทำการประเมินอาจทำให้เกิดความเสียหายที่ยากแก่การแก้ไข

3. การเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับมาตรฐาน (compare performance with standards) ผลการปฏิบัติงานที่วัดหรือจดบันทึกไว้ต้องนำไปใช้ประโยชน์ คือ นำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อหาผลต่าง ซึ่งทำให้รู้ว่ามีความเบี่ยงเบนเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ผลต่างในทางลบ คือ องค์การไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้ประโยชน์ของข้อมูลที่วัดหรือประเมินผลการปฏิบัติงานในการควบคุมได้จริงคือ การนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐาน หน่วยงานราชการได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เก็บรวบรวมและสะสมข้อมูลทุกชนิด แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใดๆ กับการควบคุมการปฏิบัติงานเลย

4. การวิเคราะห์หาสาเหตุของความเบี่ยงเบน (determine the reasons for the deviations) ผลการปฏิบัติงานที่วัดได้ซึ่งเบี่ยงเบนจากมาตรฐานนั้น อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกหรือภายในองค์การ การค้นหาว่า อะไรคือต้นเหตุของปัญหา และอะไรคือ ผลที่เกิดจากมูลเหตุเป็นสิ่งที่ต้องทำในขั้นตอนนี้ สิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงการควบคุมกลยุทธ์คือ การค้นหาสาเหตุที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานเบี่ยงเบนจากมาตรฐานนั้น จะให้ความสนใจทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งการควบคุมทั่วไปจะให้ความสนใจเฉพาะปัจจัยภายในที่กิจกรรมสามารถควบคุมได้ แต่บางปัจจัยกิจกรรมอาจพอมีทางที่จะปรับลดความแรงของผลกระทบที่จะได้รับให้เบาลงได้

5. การปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด (take corrective action) กิจกรรมในขั้นนี้เป็นสิ่งที่ยากในความคิดแต่ยากในการปฏิบัติ โดยทั่วไปผลการปฏิบัติงานที่วัดและนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานนั้น ไม่ว่าจะสูงกว่าหรือต่ำกว่ามาตรฐานก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งสิ้น ผลต่างในทางบวกหรือได้สูงกว่ามาตรฐานนั้น ผลการวิเคราะห์อาจพบว่า มาตรฐานที่ตั้งไว้ต่ำหรือง่ายเกินไป ซึ่งหมายความว่า ต้องทำการปรับมาตรฐานให้สูงขึ้น ในทางตรงข้ามผลงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานอาจวิเคราะห์และพบว่ามาตรฐานสูงเกินไป หรือมาตรฐานอาจเหมาะสมแล้ว แต่เนื่องจากการ

เปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบทำให้กิจการไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการปรับปรุงแก้ไข จึงอาจต้องทำการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือกลยุทธ์ หรือแม้แต่แผนปฏิบัติการ ความสำเร็จของการปรับปรุงแก้ไขจะอยู่ที่การวิเคราะห์สาเหตุและการยอมรับเพื่อการแก้ไข สิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมในขั้นนี้ปฏิบัติได้ยากคือ การที่ผู้บริหารระดับสูง ไม่ยอมเปิดใจกว้างยอมรับความจริงหรือเป็นผู้ที่ยึดติดในทัศนคติหรือความเชื่อเดิมๆ โดยภาพรวม แล้วการปรับปรุงแก้ไขจะต้องทำมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่กิจการควบคุมได้ การแก้ไขจึงทำได้ง่ายที่สุด ปัจจัยภายนอกเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกิจการ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นข้อจำกัด จึงเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม แต่ก็มีปัจจัยภายนอกบางปัจจัยที่กิจการควบคุมได้ในทางอ้อม ในการควบคุมกลยุทธ์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในองค์การ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข แต่ก็มีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงที่ทําอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงมากจะไม่ก่อให้เกิดผลดีได้ ถ้าทำในระยะเวลายันสั้น

แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมครั้งที่ 10/2549 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549 ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการนำเสนอแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็น ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 : 4)

สาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 5 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 : 17-22) มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือขยายการรับนักเรียนในระดับ/ ประเภทการศึกษา และในพื้นที่ที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีและมีคุณภาพ แต่ให้เน้นการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร และกลุ่มเป้าหมายพิเศษตามนโยบายของรัฐ
2. กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ทุกเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนกำหนดพื้นที่การจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยให้ดำเนินการร่วม

กับสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อกำหนด เป้าหมายผู้เรียนในแต่ละสังกัดให้ชัดเจนและส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ ตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ

3. สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณการศึกษาโดยคำนึงถึงสัดส่วนผู้เรียน ภาครัฐ : เอกชน เพื่อส่งเสริมให้มีการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ กำหนด

4. คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ร่วมกับ คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (ค.ป.ร.) กำหนดอัตรากำลังครูและ บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐโดยคำนึงถึงสัดส่วนผู้เรียนภาครัฐ : เอกชนเพื่อ ส่งเสริมให้มีการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ ให้กระทรวง ศึกษาธิการเกลี้ยอัตรากำลังครูส่วนเกินไปจัดสรรให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู

5. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการพิจารณา กำหนดให้สัดส่วนผู้เรียนภาครัฐ : ภาคเอกชนตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นตัวชี้วัดและเกณฑ์ ของ ก.พ.ร. ในการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในส่วนกลาง และในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษากำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดรับนักเรียน โดยกำหนดให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เช่น อัตราส่วนนักเรียนต่อห้อง อัตราส่วน ครูต่อนักเรียน และยกเลิกนโยบายการรับนักเรียนแบบไม่จำกัด ซึ่งทำให้คุณภาพของสถานศึกษา ต่ำกว่ามาตรฐาน

7. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักบริหารงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนดำเนินโครงการนำร่องในบางจังหวัดเพื่อหามาตรการและนวัตกรรม ในทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกย่องประกาศเกียรติคุณและ ให้โบนัสพิเศษแก่เขตพื้นที่การศึกษาที่มีการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

9. เร่งปลูกฝังและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้บุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญของเอกชนในการมีส่วนร่วมและลดภาระของรัฐในการจัดการศึกษา โดย

9.1 ให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาเพิ่มสาระเกี่ยวกับ ความสำคัญของเอกชนในการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในหลักสูตร การอบรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม

มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการให้มีการเพิ่มเงินอุดหนุนให้แก่สถานศึกษาเอกชน ดังนี้

1.1 เพิ่มเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง หรือให้ทัดเทียมกับค่าใช้จ่ายรายหัวผู้เรียนภาครัฐโดยให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มเงินอุดหนุน

1.2 ให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการเป็นกรณีพิเศษ โดยมีเงื่อนไขต้องสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีคุณภาพ

2. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวภาครัฐ ซึ่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการต้องมีมาตรการให้ผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนดังกล่าวได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามกฎหมายที่กำหนด

3. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนปรับปรุงระเบียบและกฎเกณฑ์ในการขอกู้ยืมเงินให้เอื้อต่อสถานศึกษาเอกชนในการขอกู้ยืมเงินไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา และสามารถนำเงินไปปรับลดหนี้เดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน

มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการเร่งแก้ไขกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา รวมทั้งการนำเข้าครูต่างชาติ และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One – Stop – Service) เพื่อตรวจสอบและอนุมัติการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา และการนำเข้าครูต่างชาติให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็ว

2. กระทรวงศึกษาธิการเร่งประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการขอยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีสื่อและอุปกรณ์การศึกษาที่ทันสมัยและมีคุณภาพมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา

3. ให้กระทรวงการคลังเร่งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนแก่สถานศึกษาเอกชน อันได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ..... หรือแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475

4. กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงเรื่อง รายชื่อสถานศึกษาเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา โดยให้ครอบคลุมสถานศึกษาเอกชนด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มาตรการ

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาสถานศึกษาเอกชนและของรัฐ โดยใช้มาตรฐานเดียวกัน (Single Standard)

2. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปรับปรุงกฎ ระเบียบให้สถานศึกษาเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานหรือสู่มาตรฐานสากล

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน และมีการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนาคุณภาพอย่างทัดเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเลื่อนกำหนดการบรรจุครูของภาครัฐเป็นปลายปีการศึกษา เพื่อไม่ให้กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเอกชน รวมทั้งกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูโรงเรียนเอกชน

5. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเร่งพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษาเอกชนโดยมีการสำรวจความต้องการ และดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งมีระบบการประเมินคุณภาพครูภาคเอกชนเช่นเดียวกับครูภาครัฐ

6. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ และอุปกรณ์การศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กตามความ

เหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศและองค์ความรู้

7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดกลไกเอื้อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนเอกชนทั่วไป โรงเรียนนานาชาติ และโรงเรียนของรัฐ

8. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประกาศเกียรติคุณสถานศึกษาเอกชนที่บริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานการศึกษาสูง หรือมีมาตรฐานในระดับสากลเพื่อให้เป็นต้นแบบ

9. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ/ ภาคธุรกิจเอกชนเพื่อผลิตกำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

10. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนควรให้การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนในลักษณะที่แตกต่างกันตามประเภทโรงเรียนเอกชน โดยจำแนกตามประเภทที่จัดบริการในพื้นที่ที่รัฐไม่สามารถจัดบริการได้อย่างเพียงพอ และประเภทโรงเรียนที่จัดบริการในพื้นที่ที่รัฐสามารถจัดบริการได้อย่างเพียงพอแล้ว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

มาตรการ

1. . กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสำนักงานกฤษฎีกาเร่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.....

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเร่งดำเนินการเพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยและสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของรัฐ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาในด้านต่างๆ ต้องอาศัย

กำลังคนเป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของคนในแต่ละประเทศ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในรูปแบบของโรงเรียน เริ่มมาจากการวางรากฐานใน รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งก่อนหน้านั้นเป็นการศึกษาตามธรรมเนียมประเพณี อยู่กับบ้าน วัด และวัง การจัดการศึกษาพื้นฐานของประเทศมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลกในสมัยแรกๆ (รัชกาลที่ 5) มีเป้าประสงค์เพื่อฝึกคนเข้ารับราชการ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาภาคบังคับและพัฒนาการอุดมศึกษา ต่อมาถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง การศึกษาขั้นพื้นฐานได้เน้นให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจแนวคิดและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการรับแนวคิดทางการศึกษาใหม่ๆ จากประเทศแถบยุโรปและอเมริกาเข้ามาจัดการศึกษา มีการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปี เป็น 7 ปี และการจัดการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพในปี พ.ศ. 2517 มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ อันเป็นผลจากวิกฤตการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ที่นักศึกษาและประชาชนลุกฮือขึ้นมาเรียกร้องประชาธิปไตยที่ถูกต้อง การจัดการศึกษาจึงปรับเปลี่ยนเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ใช้นโยบายปี พ.ศ.2542 ปัจจุบันสภาพสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสังคมแห่งการสื่อสารและเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์นี้ การศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ได้มีการประกาศใช้กฎหมายการศึกษา หรือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นครั้งแรก เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติขึ้น ในปีพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยึดหลักการจัดการศึกษาการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ในปี พ.ศ. 2550 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 6 หน่วยงาน จำแนกเป็น โรงเรียนรัฐบาล จำนวน 48,729 โรงเรียน และของเอกชน 3,623 โรงเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 : 85-87)

1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานการจัดการศึกษาของรัฐ จัดบริการให้กับประชาชนอายุระหว่าง 3-16 ปี มีสถานศึกษาตั้งอยู่ทั้งในเมืองและชนบท
2. สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาของเอกชน จัดทั้งประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.)
3. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นสถานศึกษาของรัฐ มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านอาชีพ (ปวช.) มีสถานศึกษา (สถาบันอาชีวศึกษา) กระจาย

อยู่ทั่วประเทศทั้งหมด 921 แห่ง โดยเฉลี่ยอำเภอละ 1 แห่ง แต่ในสภาพความเป็นจริง สถานศึกษากระจุกตัวในเขตเมือง มีวิทยาลัยการอาชีพที่กระจายตามอำเภอต่าง ๆ

4. สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรที่มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ มีสถานศึกษาตั้งอยู่ทั่วประเทศถึง 889 แห่ง

5. สถานศึกษาสังกัดการศึกษากรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาเป็นการจัดบริการของท้องถิ่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่และมีเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้นที่จัดการศึกษาถึงระดับ ปวช.

6. สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาบางแห่งจัดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เด็กไทยที่มีอายุ 7- 16 ปี ต้องเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม รัฐเป็นผู้ส่งเสริมการดำเนินการและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ฯลฯ ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งโอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษานี้ อโดเม่ และอลิวเด่ (Ilu O.C. Adomeh and Oyaziwo Aluede 2007 : 73-79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์ของภาครัฐและภาคเอกชนในการให้การศึกษาในประเทศไนจีเรีย พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐในเรื่องนโยบายการศึกษาของประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นเรื่องของความเท่าเทียมกัน เพราะว่า การศึกษาเป็นการให้บริการทางสังคมซึ่งประเทศมอบให้แก่ประชาชน เมื่อทั้งสองภาคส่วนได้บูรณาการในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนรู้ผลต่าง ๆ จะเกิดขึ้นอย่างมหาศาล และต้องค้นหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันเช่นนั้น และพบว่าในประเทศไนจีเรียทั้งสองภาคส่วนได้ร่วมมือกันทางการศึกษาในส่วย่อย ๆ ลงไป แต่ถ้าความร่วมมือนี้ถูกทำลายลง จำนวนของความท้าทายต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นในธุรกิจการศึกษา และจากการศึกษาวิจัยของ ครอกซ์และโดฟ (David de la Croix and Matthias Doepke 2002 : abstract) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสาระอันเป็นประโยชน์ที่แตกต่างกันของการศึกษาของรัฐกับเอกชน พบว่า ข้อดีของโครงสร้างระบบการศึกษาที่แตกต่างกันว่าเป็นเรื่อง การตัดสินใจร่วมกันของผู้ปกครองที่สนใจความสมบูรณ์ และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราศึกษาเปรียบเทียบการให้การศึกษาภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ

และความไม่เท่าเทียมกัน และพบว่าการจัดการศึกษาในภาคเอกชนเติบโตสูงขึ้น เมื่อเกิดความไม่เท่าเทียมกันเล็กน้อยในการให้ความสำคัญกับคนในสังคม ในทางตรงข้าม เมื่อความไม่เท่าเทียมกันสูงขึ้น การศึกษาภาครัฐมีการเติบโตสูงขึ้นเพื่อลดความแตกต่างในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ ยิ่งกว่านั้น การศึกษาภาครัฐยังนำไปสู่การมีรายได้ที่ใกล้เคียงกัน ขณะที่โรงเรียนเอกชนยังก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันเพิ่มขึ้น จุดเด่นในการศึกษาครั้งนี้คือความสำคัญด้านการบัญชีที่แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างสมบูรณ์เมื่อวิเคราะห์ด้วยนโยบายทางการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมี 182 เขตทั่วประเทศ มีอำนาจบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป

การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ได้พิจารณาถึงความทั่วถึงของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พยายามให้ทุกเขตพื้นที่การศึกษามีสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา เพื่อให้โอกาสทุกเขตมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งบุคลากรเฉพาะสาขาวิชาให้ครอบคลุมและหลากหลาย การลงทุนสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษสภาพขาด - เกินห้องเรียนและครู การพัฒนาด้านคุณภาพการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เป้าหมายในการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพในตัวผู้เรียน

ผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2547 :1) จากการทดสอบมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทดสอบในสาระวิชาที่กำหนดไว้และมีผลการทดสอบในแต่ละสาระดังนี้

1. ช่วงชั้นที่ 2 มีผลการทดสอบแต่ละสาระดังนี้

สาระภาษาไทย	ค่าเฉลี่ย 43.43
สาระวิทยาศาสตร์	ค่าเฉลี่ย 40.57
สาระคณิตศาสตร์	ค่าเฉลี่ย 42.57
สาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	ค่าเฉลี่ย 36.14
2. ช่วงชั้นที่ 3 มีผลการทดสอบแต่ละสาระดังนี้

สาระภาษาไทย	ค่าเฉลี่ย 38.16
สาระวิทยาศาสตร์	ค่าเฉลี่ย 36.91
สาระคณิตศาสตร์	ค่าเฉลี่ย 34.65
สาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	ค่าเฉลี่ย 31.71
สาระสังคมศึกษา	ค่าเฉลี่ย 42.20
3. ช่วงชั้นที่ 4 มีผลการทดสอบแต่ละสาระดังนี้

สาระภาษาไทย	ค่าเฉลี่ย 49.27
-------------	-----------------

สาระวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ

เคมี	ค่าเฉลี่ย	49.30
ชีววิทยา	ค่าเฉลี่ย	35.13
ฟิสิกส์	ค่าเฉลี่ย	34.83
สาระคณิตศาสตร์	ค่าเฉลี่ย	34.75
สาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	ค่าเฉลี่ย	32.12
สาระสังคมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	42.07

จากผลการทดสอบมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในแต่ละช่วงชั้นในทุกสาระที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของคะแนนแต่ละกลุ่มสาระ แต่ทุกวิชาเกินเกณฑ์การประเมินขั้นผ่าน ซึ่งจะเห็นว่าคุณภาพด้านความรู้ความสามารถของนักเรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การจัดการบริการการศึกษาแก่ประชาชนของประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในการบริการการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ซึ่งคำนึงถึงคุณภาพการจัดการศึกษา โดยจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติในแต่ละช่วงชั้นด้วย ตลอดถึงความร่วมมือต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งฮาร์มมารี และคณะ (Mona Hammami, Jean-François Ruhashyankiko and Etienne B. Baba Yehoue 2006 : 1-39) จาก International Monetary Fund (IMF) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ข้อตกลงของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในภาพรวม งานวิจัยนี้ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ของความยากลำบากและความขยันขันแข็งในการกำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งพบว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน มีแนวโน้มที่จะเป็นที่แพร่หลายในหลายประเทศที่รัฐบาลมีปัญหาดังกล่าวต้องแบกรับภาระอย่างหนักและสรุปว่าความต้องการความร่วมมือและขนาดของตลาดเป็นเรื่องใหญ่ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ผู้วิจัยได้แสดงถึงความสำคัญของคุณภาพของสถาบันไว้ว่า สถาบันที่มีการคอร์ปชั่นน้อยและมีกฎเกณฑ์หรือนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนได้มากกว่า โครงการนี้มีการนำไปใช้มาก และประเทศที่นำไปใช้ก่อนหน้านั้นมีหลายประเทศที่นำไปใช้หลากหลายในเชิงธุรกิจขึ้นอยู่กับธรรมชาติโครงสร้างของรัฐ ความต้องการทางการเมืองและด้านเทคโนโลยี และผู้วิจัยยังพบว่า แต่ละส่วนย่อยในโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนนั้นขึ้นอยู่กับความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการ และคุณภาพของโรงเรียนหรือการให้บริการ

สภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาของรัฐ

ในวันที่ 11 ตุลาคม 2540 โปรดเกล้าฯพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545) นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ชัดเจน โดยกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 81 และในวันที่ 21 มิถุนายน 2542 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่นั้นมา ใช้เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาแห่งชาติ กำหนดการปฏิรูปโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ การปฏิรูประบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา การจัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้ ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาและสังคมไทย กล่าวคือ

1. การปฏิรูปการศึกษาจะเพิ่มคุณภาพของคนไทย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้คนไทยเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตตามศักยภาพ

2. การปฏิรูปการศึกษาจะทำให้เกิดความเสมอภาคและสิทธิทางการศึกษา คนไทยทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สามารถศึกษาได้ทุกที่ทุกเมื่อและสามารถเลือกรับการศึกษาได้หลายรูปแบบหลายประเภทตามการจัดที่หลากหลย โดยมีระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

3. การปฏิรูปการศึกษาจะทำให้สังคมเกิดศรัทธาต่อความสามารถของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานสูง

4. การปฏิรูปการศึกษาจะเพิ่มความเข้มแข็งให้สถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยจัดการศึกษาก่อให้เกิดผลทางการศึกษา จึงมีการกระจายอำนาจการบริหารวิชาการ งบประมาณการบริหารบุคคล การบริหารการเงินและการบริหารทั่วไป ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ภารกิจในการจัดการศึกษา มีการส่งเสริมประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา ได้บัญญัติไว้ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย คอลเวล และสปิงคส์ (B.J.Caldwell and J.M.Spinks 1990 : 258-263) ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า การบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ คุณภาพทางวิชาการ ความสามารถในการรับการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม และการมีแผนงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารและครู

กลุ่มงานวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2544 ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

การดำเนินงานและการพัฒนา กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นนโยบายที่มีความสำคัญลำดับแรก มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการและพัฒนาจำนวนมากและต่อเนื่องทุกปี โดยเฉลี่ยร้อยละ 95.35 ของงบประมาณที่ได้รับทั้งหมด ในแต่ละปี โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 แผนงาน แผนงานบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนงานการจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ แผนงานปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีมาตรการสำคัญ คือ จัดตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้น สนับสนุนให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มมากขึ้น สนับสนุนค่าใช้จ่ายนักเรียนยากจน ปรับปรุงวิธีการรับนักเรียนให้มีโอกาสได้เรียนใกล้บ้านมากขึ้น ปรับปรุงอาคารสถานที่ พัฒนามาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนพิการได้มีส่วนร่วมกับนักเรียนปกติมากขึ้นและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น นอกจากนี้กรมสามัญศึกษายังได้พัฒนากระบวนการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีสุขภาพพลานามัยดี มีระเบียบวินัยและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อวยชัย ศรีตระกูล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนเอกชนสายสามัญมีศักยภาพในการจัดการศึกษาเกินศักยภาพที่มีอยู่ แต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีพ ยังจัดได้ไม่เต็มตามศักยภาพ ส่วนการขยายการศึกษาระหว่างรัฐกับเอกชน พบว่า โรงเรียนเอกชนมีการขยายปริมาณการศึกษามากกว่ารัฐทุกระดับการศึกษา ยกเว้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ สำหรับด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนเอกชน (ในปี 2541) มีคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาทั้งในระดับประถม มัธยม สูงกว่าสังกัดอื่น ในด้านการบริหารส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนที่บริหารโดยบุคคลเป็นเจ้าของ ในด้านนวัตกรรมการศึกษา มีการใช้นวัตกรรมด้าน ไอซีที สภาพการเรียนรู้ การสอนส่วนใหญ่เป็นแบบบรรยายและแบ่งกลุ่ม การบริหารงานบุคคลยังมีปัญหาการสะพัดของครู ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน

เฟลฟี (Stephen Phelps 2001 : abstract) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในโรงเรียนมัธยมแคธอลิก เปรียบเทียบกับมาตรฐานสภาพัฒนาบุคลากรแห่งชาติ พบว่า โรงเรียน California Catholic และโรงเรียน Jesuit Secondary Schools ไม่มีความรู้เพียงพอเพียงในปัจจุบัน ขาดโครงสร้างในการบริหาร และผู้เชี่ยวชาญที่จะพัฒนาไปสู่มาตรฐานสภาพัฒนาบุคลากรแห่งชาติ NSDC (2001) อย่างรวดเร็ว ข้อมูลแสดงว่า ขณะนี้ผู้นำในโรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่เห็นคุณค่าในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งโรงเรียนยังไม่ผ่านมาตรฐาน

6 ใน 12 มาตรฐาน ข้อเท็จจริงพบว่าผ่านมาตรฐานบางส่วน 5 มาตรฐาน และมี 1 มาตรฐานที่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งเป็นคาดการณ์ว่าในอนาคตโรงเรียนที่ได้ทำการศึกษาครั้งนี้จะสามารถผ่านเกณฑ์ NSDC (2001) ได้อย่างสมบูรณ์

การบริหารและการจัดการศึกษา

1. ระดับชาติ

ให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาและกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

2. เขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นรูปแบบใหม่ของการจัดการศึกษาของประเทศ เป็นองค์กรที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติ รัฐได้มอบอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงความต้องการและบริการได้ทั่วถึง ทันท่วงทีมีคุณภาพ โดยหน่วยงานส่วนกลางและเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาในด้านต่าง ๆ อาทิ ความช่วยเหลือด้านวิชาการ งบประมาณสนับสนุน ฯลฯ

เขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสายสามัญศึกษาเป็นผู้เฝ้าอำนวยความสะดวก มิใช่ผู้จัดการศึกษาโดยตรงแก่ประชาชน ส่วนอำนาจจัดการศึกษาเป็นของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยงานต่างๆหลายหน่วยงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.) โดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) และสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร / เมืองพัทยา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สภาการศึกษา : รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาปี 2545- 2547)

การแบ่งเขตการศึกษาได้พิจารณาถึงลักษณะ การบริการที่ทั่วถึงของการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจาก

2.1 โอกาสการศึกษาระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือ ได้พยายามให้ทุกเขตพื้นที่การศึกษามีสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ซึ่งจะเห็นว่ามีเพียง 22 เขต ที่ไม่มีสถานศึกษา

ประเภทอาชีวศึกษา อีกประการหนึ่ง คือสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำเป็นต้องมีบุคลากรเฉพาะสาขาครอบคลุมและหลากหลาย ในสภาพปัจจุบันในแต่ละจังหวัดพบว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความพร้อมและความครบถ้วนทุกวิชา ทั้งด้านบุคลากรและห้องปฏิบัติการมีเพียงไม่กี่แห่ง

2.2 การลงทุนสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ หากเขตพื้นที่การศึกษามีขนาดเล็กเกินไป จำนวนของผู้มีความต้องการพิเศษก็น้อยตามตัวแปรประชากร ดังนั้น การลงทุนสำหรับคนกลุ่มนี้จะไม่คุ้มค่า แต่หากขนาดประชากรใหญ่ขึ้น กลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษรวมตัวกันได้มากขึ้น การลงทุนก็จะคุ้มค่าและเหมาะสมกับจำนวนคนที่มีอยู่

2.3 สภาพขาด - เกินของห้องเรียนและครูเป็นตัวปัญหา ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกใน 12 เขตพื้นที่การศึกษาพบว่า สถานศึกษาในเขตอำเภอรอบนอกมีห้องเรียนรองรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างจำกัด ในขณะที่เขตอำเภอมีห้องเรียนและครูรองรับเพียงพอ

2.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาขนาดใหญ่จะส่งผลให้ครูและบุคลากรเฉพาะสาขามีมากขึ้น และเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวิชาการ เทคนิคการสอนซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านคุณภาพการเรียนการสอนมากกว่า

2.5 ความเชี่ยวชาญของบุคลากรจะมีมากขึ้น ซึ่งในระยะเริ่มแรกเขตพื้นที่การศึกษาจะมีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

หากเขตพื้นที่มีขนาดเล็กเกินไป บุคลากรที่มีอยู่เดิมในจังหวัดอาจกระจายไม่ทั่วถึง ในแต่ละเขตและอาจมีความเชี่ยวชาญไม่ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

3. ระดับสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ ดังนี้

3.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

3.2 สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.)

3.3 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกเป็น

3.3.1 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)

3.3.2 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

3.4 สถานศึกษาในสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

3.5 สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักประสาน

และพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ในปีงบประมาณ 2550 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนอยู่ประมาณ 48,721 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนของรัฐบาล 44,911 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 3,760 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 520 โรงเรียน ซึ่ง สุเจตต์ พหุจุฑะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการให้อำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบ เขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการให้อำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นกิจกรรมที่ควรมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งสังกัดต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

งบประมาณอุดหนุนรายหัว

ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้โดยพิจารณาจากหลักความเสมอภาค เป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคให้กับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยยึดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรให้สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามหลักสูตรมาตรฐานที่รัฐกำหนดทั้งที่ผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2550 สำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส เด็กที่ยากจน ผู้พิการ ฯลฯ จะได้รับจัดสรรค่าใช้จ่ายระดับเพิ่มขึ้น โดยคิดจากสัดส่วนของค่าใช้จ่ายจริงที่แตกต่างจากค่าใช้จ่ายมาตรฐาน

ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน หมายถึง ค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนด ได้แก่ เงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าสาธารณูปโภค ยกเว้นนักเรียนยากจนที่รัฐจะต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ เช่น อุปกรณ์การเรียน ค่าอาหาร เพื่อให้ใช้สิทธิในการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน หากสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอน นอกเหนือหลักสูตร มาตรฐานหรือจัดบริการเสริมอื่นๆ โดยผู้เรียนสมัครใจเรียน เช่น เรียนว่ายน้ำ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ผู้เรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มเอง ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการบังคับให้ต้องเรียนและสถานศึกษาจะต้องมีทางเลือก สำหรับผู้เรียนที่ด้อยโอกาสหรือยากจน สำหรับค่าใช้จ่ายรายหัวรัฐจัดสรรให้ ดังนี้

- | | |
|--|---|
| 1. เด็กปฐมวัย | ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 600 บาทต่อปีต่อคน |
| 2. ระดับประถมศึกษา | ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 1,100 บาทต่อปีต่อคน |
| 3. ระดับมัธยมศึกษา | ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 1,800 บาทต่อปีต่อคน |
| 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา | ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 2,700 บาทต่อปีต่อคน |

5. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา

สาขาช่างอุตสาหกรรม	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	4,640 บาทต่อปีต่อคน
สาขาพาณิชยกรรม	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	3,040 บาทต่อปีต่อคน
สาขาคหกรรม	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	3,940 บาทต่อปีต่อคน
สาขาศิลปกรรม (ช่างศิลป์)	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	4,940 บาทต่อปีต่อคน
สาขาเกษตรกรรม	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	4,140 บาทต่อปีต่อคน

6. สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

ระดับประถมศึกษา ผู้ขาดโอกาส/ ด้อยโอกาสได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 1,100 บาท ต่อปีต่อคน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	700 บาทต่อปีต่อคน
ระดับประกาศนียบัตร (ปอ.)	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	1,400 บาทต่อปีต่อคน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	1,100 บาทต่อปีต่อคน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว	4,240 บาท

ต่อปีต่อคน

กล่าวโดยสรุป ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารัฐ จะต้องจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึงเสมอภาค โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งรัฐมีความพยายามในการจัดการบริการการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกประเภทและทุกวัยอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ในการสนับสนุนงบประมาณ การจัดบริหารจัดการ การกระจายสถานศึกษาไปทั่วประเทศเพื่อการบริหารการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สำหรับในเรื่องของงบประมาณ ยู (Victor YU 2009 : 718-719) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในประเทศสิงคโปร์ พบว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างความไว้วางใจ มีโครงสร้างการบริหารที่ครูและผู้บริหารสามารถสื่อสารกันได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า เป้าหมายทางด้านการเงิน (เศรษฐกิจ) เป็นเป้าหมายหลักที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึง การเพิ่มงบประมาณมีความสำคัญเทียบเท่ากับคุณภาพทางด้านการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

การประกันคุณภาพการศึกษา

ในการควบคุมคุณภาพการศึกษา กิจกรรมหนึ่งคือการประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดให้มีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 นับว่าเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่ สมศ.รับรองสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก

อย่างน้อย 1 ครั้งในทุกๆ 5 ปี ข้อมูล ณ วันที่ 14 มีนาคม 2548 (จาก <http://www.onesqa.or.th>) สถานศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐานได้ผ่านการประเมินแล้วจำนวน 34,408 โรงเรียน แยกตามรายภาค ดังนี้

ภาคเหนือ	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	4,205	โรงเรียน
ภาคกลาง	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	7,909	โรงเรียน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	13,979	โรงเรียน
ภาคตะวันออก	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	2,008	โรงเรียน
ภาคตะวันตก	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	1,686	โรงเรียน
ภาคใต้	จำนวนโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน	4,623	โรงเรียน
รวมทั้งสิ้น		34,408	โรงเรียน

ในเรื่องมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สุวรรณ ศรีบูรพาภิรมย์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาดูการบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า สภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนคือ บุคลากรยังไม่สามารถอธิบายความหมายของปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนได้ตรงกัน ครูยังขาดความเข้าใจ การประเมินแฟ้มสะสมงาน การสรรหาบุคลากรไม่ตรงกับสายงาน ขาดแคลนบางสาขาวิชา ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่ได้จัดทำให้ตรงกับความต้องการของอาจารย์ผู้สอน การใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศยังไม่ครบถ้วน ทักษะการศึกษแก่นักเรียนยังไม่เพียงพอและความเป็นผู้มีนิสัยใฝ่เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน และ เก๊กกนก เอื้อวงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท สนใจใฝ่เรียนรู้ ใช้ทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารแบบเข้มงวด การมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี คือ มีความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีตัวแบบการเป็นครูที่ดี มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมิน รวมทั้งการที่ครูมีความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการสอน สนใจใฝ่เรียนรู้ และเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ โครงสร้างการประสานงานที่คล่องตัว และมีบุคลากรหรือคณะทำงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ชุมชนและกรมการศึกษาให้ความสำคัญกับการสนับสนุนช่วยเหลือ และการที่กฎหมาย นโยบายของต้นสังกัดผลักดันให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนอย่างจริงจัง ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่วัฒนธรรมองค์กรมีความแตกแยก แข่งขัน ไม่ให้เกียรติ และไม่ไว้วางใจกัน ขาดการยอมรับ

ความสามารถของเพื่อครู ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีครูไม่เพียงพอ รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้เวลากับโรงเรียนอย่างเต็มที่ ขาดความเด็ดขาด นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาเร็วจนครูรับไม่ทัน ใช้รูปแบบการบริหารแบบชี้หน้ามากกว่าแบบการมีส่วนร่วม นอกจากนั้น การที่โครงสร้างการบริหารขาดการประสานงานที่ดี ขาดระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ก็มีผลเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและนโยบายการปรับลดอัตรากำลัง รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดขาดการนิเทศช่วยเหลือโรงเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) มีโครงการในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่างๆ เพื่อให้ทราบสภาพและความก้าวหน้าของการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา จากผลการติดตามด้านสิทธิการศึกษา ตามมาตรา 43 สรุปได้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินการได้กำหนดเป้าหมายว่า เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนอายุ 3- 17 ปี รวมทั้งเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมี

คุณภาพ

ผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี (ระดับ

ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย)ของกลุ่มประชากรอายุ 6-17 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ซึ่งมีการปรับปรุงการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1.1 เด็กปกติ เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทั่วไป (อายุ 3-17 ปี) ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2548 ร้อยละ 84.0 ซึ่งเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการเตรียมพร้อมในระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 87.6 ขณะเด็กที่อายุ 6-11 ปี เข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 82.9 ส่วนเด็กอายุ 15-17 ปี เข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงร้อยละ 54.3 และมีสัดส่วนของนักเรียนสายสามัญต่อสายอาชีพเป็น 69 : 31

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2544 -2548) พบว่าอัตราการเข้ารับการเตรียมพร้อมของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด เฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี จากร้อยละ 96.8 ในปีการศึกษา 2544 เป็นร้อยละ 87.7 ของประชากรอายุ 3- 5 ปีในปีการศึกษา 2548 ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมา

จากการที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนน้อยลง ขณะที่ การศึกษาภาคบังคับ คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ 0.4 ต่อปี จากร้อยละ 96.2 ในปีการศึกษา 2544 เป็นร้อยละ 97.8 ของประชากรกลุ่มอายุ 6 - 11 ปี ในปีการศึกษา 2546 แต่ก็ยังไม่สามารถเข้าเรียนได้ครบทุกคน โดยอัตราการเรียนต่อ (ป.6/ม.1) ปีการศึกษา 2548 มีเพียงร้อยละ 98.5

1.2 สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ในปีการศึกษา 2548 สามารถขยายบริการการศึกษาให้แก่เด็กเหล่านี้ได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กพิการ ส่วนกลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษยังได้รับการพัฒนาไม่มากนัก เนื่องจากยังขาดระบบการคัดกรองการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ขาดองค์ความรู้ และขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่ารัฐมีนโยบายให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มนี้ชัดเจนขึ้น มีองค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีโครงการนำร่องจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

1.3 การส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรและสถาบัน สังคมอื่นๆ ขณะนี้ครอบครัวและสถานประกอบการสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ได้แล้วตามที่กฎหมายกระทรวงที่ประกาศใช้ ส่วนสถาบันอื่นยังต้องรอให้มีการประกาศใช้กฎหมายก่อน ส่วนสิทธิและประโยชน์ในการจัดการศึกษายังอยู่ระหว่างยก ร่างกฎหมาย ขณะนี้มีบางครอบครัวบางแห่งของจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แล้วและได้รับอนุญาตให้ จัดตั้งได้ 6 ครอบครัว ส่วนสถานประกอบการยังไม่มีขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การขออนุญาตจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของครอบครัวยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ยังเข้าใจแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแผนการศึกษา

1.4 การจัดการอาชีวศึกษา มีการปรับระบบการอาชีวศึกษา ซึ่ง ดำเนินการได้ค่อนข้างมาก โดยมีการจัดทำกฎหมายอาชีวศึกษา ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่าง การพิจารณาของรัฐสภา และนำร่องการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 28 สถาบัน เพื่อกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถาบัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและพัฒนาความเป็นเลิศ ทางวิชาการ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (VQI) โดยยกพระราช กฤษฎีกาจัดตั้ง

2. การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติในวรรค 2 คณะผู้ติดตามผลได้กำหนด เป้าหมายดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับใด ระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ อปท. (ไม่รวม กรุงเทพมหานครและพัทยา) จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการปรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการไปบ้างแล้ว ขณะนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนมีความพร้อมสามารถรับการถ่ายโอนหรือจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นใหม่ได้ตามกฎกระทรวงที่ประกาศใช้แล้วและมีการยื่นขอรับโอนสถานศึกษาแล้วประมาณ 1,400 โรงเรียน ใดก็ตาม เนื่องจากหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินยังไม่ชัดเจนและครูยังมีความกังวลต่อสถานภาพของตนเอง คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ชะลอการถ่ายโอนโรงเรียนไว้ก่อน

2.1 ผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีการศึกษา 2546 มี อปท. 2,720 แห่ง จากจำนวนทั้งหมดจำนวน 7,950 แห่งที่จัดการศึกษาและจะมีเพียง 135 แห่งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นเทศบาล 133 แห่ง เมืองพัทยา 1 แห่ง และกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.68 ของ อปท.ทั้งหมดหรือร้อยละ 11.73 ของจำนวนเทศบาลทั้งหมด (1,125 แห่ง)

2.2 การบริการและการจัดการศึกษาของเอกชน มีการดำเนินการด้านกฎหมายเพื่อปรับการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชนให้มีความเป็นอิสระ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังอยู่ระหว่างดำเนินการ สถานศึกษาเอกชนจึงยังคงดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ส่วนการสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดยใช้มาตรการด้านภาษี ในปี 2547 ได้มีการประกาศยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าสินค้าของสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาในระบบ ยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาเอกชน เช่น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเอกชนก็ยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงร้อยละ 15.1 เมื่อเทียบกับรัฐและระดับอุดมศึกษา มีส่วนร่วมร้อยละ 21.8 เมื่อเทียบกับรัฐ

3. บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

คณะผู้ติดตามผลได้กำหนดเป้าหมายผู้เรียนได้รับสิทธิที่พึงมีพึงได้ ปัจจัยพื้นฐานแวดล้อมและความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.1 การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา

ระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552 : 1-2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งการดำเนินการนี้ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มอาชีพแล้ว 2 ครั้ง และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีประมาณ 2552 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการศึกษาวิจัยค่าใช้จ่ายต่อหัวร่วมกับหน่วยงานที่มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีข้อเสนอว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่จัดสรรให้เป็นค่าใช้จ่ายที่ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายต่อหัวเพิ่มขึ้นสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเมืองและนอกเมืองและสถานศึกษาที่มีคุณภาพ หากมีนโยบายไม่ให้สถานศึกษาเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม อาจต้องพิจารณาจัดสรรเพิ่มเติมให้ในส่วนนี้ และในระดับ ปวช. ควรเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อหัวตามสาขาวิชา ส่วนการอุดหนุนสถานศึกษาเอกชน การศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ และโรงเรียนกีฬา และการอุดหนุนเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนทั่วไป ศึกษาพิเศษ และศึกษาสงเคราะห์ ควรได้รับการอุดหนุนเช่นเดียวกัน

3.2 การจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับผู้ที่มีความ

ต้องการพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังยกร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา สำหรับบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแล ด้อยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้ระกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย กองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2546 แล้วและได้จัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนพิการเพิ่มเติมเป็นพิเศษอีกด้วย

นอกจากนี้รัฐยังมีมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ เช่น ได้จัดสรรทุนช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสจากกองทุนเงินสลากกินแบ่งรัฐบาลส่วนหนึ่ง

การศึกษาเอกชนของประเทศที่พัฒนาแล้ว

เยอรมันนี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 43-48)

ประเทศเยอรมันมีสถาบันการศึกษาเอกชนทุกระดับการศึกษา การที่สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนมีอยู่ควบคู่กันและทำงานร่วมกัน สามารถรับประกันถึงทางเลือกในแง่ของโปรแกรม การศึกษาที่อยู่ในประเทศ และทางเลือกระหว่างสถาบันที่ส่งเสริมการแข่งขันและ

นวัตกรรมด้านการศึกษา โปสต์และกลุ่มต่างๆในชุมชนช่วยสังคมและประเทศโดยรวมกันส่งเสริมการศึกษา สิทธิการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนได้รับการประกันโดยกฎหมายพื้นฐาน (มาตรา 7 วรรคสี่) และโดยบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญของรัฐ (Lander) ความมีอิสระในการตั้งโรงเรียนเอกชนนี้ได้รวมกับการรับประกันว่าโรงเรียนเอกชนเป็นสถาบัน ดังนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญจึงบังคับไม่ให้รัฐผูกขาดตลาดทางการศึกษา สิทธิในการตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีพื้นฐานมาจากอิสรภาพของผู้ที่มีความสามารถทางศิลปะ งานวิจัยและการสอน ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายพื้นฐาน (มาตรา 5 วรรคสาม) สัดส่วนของโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันไปตามรัฐ ประเภทของโรงเรียน และระดับการศึกษา ซึ่งหมายถึงการอุดมศึกษาเอกชนด้วย

การศึกษาระดับประถมศึกษา การจัดตั้งโรงเรียนเอกชนอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เข้มงวดมาก (กฎหมายพื้นฐาน มาตรา 7 วรรคห้า) สามารถได้รับการจัดตั้ง เมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาแล้วเห็นว่าโรงเรียนจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการการศึกษาพิเศษหรือจัดตั้งตามคำเรียกร้องของผู้ปกครอง โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนศาสนา หรือโรงเรียนที่มีแนวคิดเฉพาะและในท้องถิ่นที่ไม่มีโรงเรียนรัฐบาล ระดับประถมศึกษาประเภทเดียวกันตั้งอยู่ กล่าวคือโรงเรียนเอกชน ไม่ใช่เป็นโรงเรียนตามปกติทั่วไปแต่เป็นโรงเรียนของศาสนา โรงเรียนนอร์ดอล์ฟ สไตรเนอร์ โรงเรียนของนักปฏิรูปหรือโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนประจำ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียนเอกชน 2 ประเภทได้แก่

1. โรงเรียนทางเลือก (Alternative Schools) เป็นโรงเรียนที่มีเป้าหมายเฉพาะทางการศึกษาเพื่อที่จะทดแทนสิ่งที่ยังขาดไปหรือที่จำเป็นที่ต้องมีในโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเหล่านี้ต้องจัดการศึกษาภาคบังคับตามที่รัฐกำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนทางเลือกเหล่านี้ เช่น โรงเรียนของศาสนา โรงเรียนของนักปฏิรูป โรงเรียนประจำ หรือโรงเรียนนานาชาติ สามารถเพิ่มเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนเองได้ด้วย

2. โรงเรียนเสริม (Complementary Schools) จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมการศึกษาที่ไม่มีในโรงเรียนรัฐ โดยเฉพาะด้านอาชีพ

กฎหมายเฉพาะที่ว่าด้วยเรื่องโรงเรียนเอกชน เช่น ระเบียบการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบของกฎหมายและกฎของรัฐ เงื่อนไขและกรอบมาตรฐานในกฎหมายรัฐได้รับการประกันจาก "ข้อตกลงเรื่องโรงเรียนเอกชน" ลงวันที่ 11 สิงหาคม 1951 ที่ออกโดยสภารัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรม (Standing Conference of the Ministers of education and Culture Affairs)

กฎหมายพื้นฐานกำหนดให้โรงเรียนเอกชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ต้องมีการตรวจสอบว่าโรงเรียนดำเนินการตามข้อกำหนดของกฎหมายทั่วไปแล้ว เช่น เรื่องอาคารและระบบป้องกันเพลิงไหม้ การป้องกันสุขภาพและการป้องกันเด็กและเยาวชน บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นคณะกรรมการ ผู้จัดการและครูต้อง

ได้รับการรับรอง นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดต่างๆ สำหรับโรงเรียนทางเลือกและโรงเรียนเสริมโรงเรียนทางเลือกต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐ ในขณะที่โรงเรียนเสริมเพียงแจ้งผู้มีอำนาจว่ามีแผนการจัดตั้งโรงเรียน

หลักเกณฑ์สำหรับการอนุมัติจัดตั้งโรงเรียนทางเลือกบัญญัติอยู่ในกฎหมายพื้นฐาน (มาตรฐาน 7 วรรคสี่) การอนุมัติสามารถทำได้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจด้านการศึกษาของรัฐ ทั้งนี้ โรงเรียนเอกชนที่ขอจัดตั้งจะต้องไม่ด้อยกว่าโรงเรียนของรัฐ ในด้านจุดประสงค์การจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและด้านการฝึกอบรมและต้องไม่สอนให้นักเรียนแยกออกจากผู้ปกครอง การให้อนุมัติจะถูกระงับเมื่อสถานภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางกฎหมายของครูไม่มั่นคงเพียงพอ ผู้มีอำนาจตรวจสอบโรงเรียนต้องตรวจสอบว่าหลักเกณฑ์เหล่านี้ที่ได้รับการอนุมัติเหมาะสมหรือไม่ และสามารถยกเลิกการอนุมัติถ้ามีบางหลักเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานเดิมที่ตั้งไว้

ข้อกำหนดสำหรับการอนุมัติของรัฐสำหรับโรงเรียนเอกชนทางเลือกได้แก่

1. ความเท่าเทียมของจุดประสงค์ทางการศึกษา

ในเรื่องของความเท่าเทียมของจุดประสงค์ทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลนั้น รัฐไม่กำหนดเรื่องชั่วโมงสอนและหลักสูตรในโรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกชนสามารถสอนศาสนาหรือสอนตามแนวคิดทางการศึกษาที่เป็นของโรงเรียนเอง และอาจใช้วิธีการสอนที่เป็นแบบพิเศษเฉพาะของโรงเรียนก็ได้

2. ความเท่าเทียมของสิ่งอำนวยความสะดวก

ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนในโรงเรียนและโครงสร้างองค์กรในโรงเรียน โรงเรียนต้องมีอาคารและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ มีการอนุญาตให้มีความแตกต่างในด้านโครงสร้างการบริหารองค์กรโรงเรียนได้ (เช่น การบริหารบุคลากร และสิทธิในการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง)

3. ความเท่าเทียมของการฝึกอบรมครู

บุคลากรด้านการสอนต้องมีความรู้ด้านวิชาการและด้านการสอนเช่นเดียวกับโรงเรียนรัฐ ซึ่งในเชิงปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่ผ่านหลักสูตรการฝึกหัดครูที่จัดโดยรัฐอยู่แล้ว

4. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและกฎหมายของครู

ต้องมีสัญญาจ้างที่ครอบคลุมถึงหน้าที่ เงื่อนไขสำหรับการลาออกหรือไล่ออก วันลารายได้และสิทธิรับเบี้ยบำนาญในอนาคต เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าครูโรงเรียนเอกชนไม่ได้อยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าครูโรงเรียนรัฐในแง่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและทางกฎหมาย

5. ไม่มีการย้ายโรงเรียนของนักเรียนเพราะฐานะทางการเงิน

ภายใต้กฎหมายพื้นฐาน (มาตรา 7 วรรคสี่) บัญญัติว่านักเรียนควรสามารถเข้าเรียนโรงเรียนทางเลือกได้ไม่ว่าจะมีฐานะทางการเงินระดับใด โรงเรียนสามารถเก็บค่าเล่าเรียน

ได้ในระดับปานกลางและรับประกันการผ่อนปรนค่าเล่าเรียนสำหรับนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีฐานะการเงินไม่ดี (เช่น การลดค่าเล่าเรียน และการลดค่าเล่าเรียนเมื่อมีญาติพี่น้องเรียนโรงเรียนเดียวกัน)

เนื่องจากโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อ “ชดเชยต้นทุน” รัฐจึงมีหน้าที่ “อุดหนุนความเป็นอยู่” ของโรงเรียนเอกชน ขอบเขตและเงื่อนไขของเงินอุดหนุนสนับสนุนของรัฐต่างกันไปในแต่ละรัฐ รัฐมีหน้าที่ให้เงินสนับสนุนโรงเรียนเอกชนเพื่อทดแทน (substitute) เท่ากับโรงเรียนที่ดำเนินการในระดับเดียวกัน และรัฐยังสามารถ (แต่ไม่ใช่หน้าที่) ให้เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชนเพื่อเสริม (complementary) ในกรณีที่โรงเรียนให้การศึกษหรืออบรมพิเศษที่ไม่มีในโรงเรียนรัฐ

ทุกรัฐให้เงินอุดหนุนทั่วไป (regular subsidies) แก่โรงเรียนเอกชน นั่นคือ เงินอุดหนุนสำหรับค่าใช้จ่ายปัจจุบัน (สำหรับบุคลากรและอื่นๆ) โรงเรียนเอกชนได้รับเงินแบบเงินก้อน (lump sum) ซึ่งคำนวณบนพื้นฐานของดัชนีสถิติ และต่างกันตามประเภทโรงเรียนหรือการให้เงินช่วยเหลือเทียบเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ต้องระบุรายละเอียดในแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละกรณี โดยใช้ต้นทุนของโรงเรียนรัฐประกอบเป็น “เกณฑ์อ้างอิง” หลัก

นอกจาก “เงินอุดหนุนทั่วไป” แล้ว ยังมีเงินอุดหนุนประเภทอื่นอีกที่คำนวณโดยคำนึงถึงเงินอุดหนุนทั่วไปด้วย ได้แก่ เงินอุดหนุนการก่อสร้างโรงเรียน และเงินอุดหนุนอุปกรณ์การสอนและการอุปกรณ์การเรียนรู้ เงินบำนาญและค่าจ้างวันลาทางการ (official leave with pay) ของครู นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังได้รับเงินจากรัฐเพื่อจ่ายค่าเล่าเรียนและค่าเดินทางได้ในระดับหนึ่ง เงินอุดหนุนมาจากงบประมาณการศึกษาระดับรัฐและงบประมาณบางส่วนจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนไม่สามารถเก็บค่าเล่าเรียนเกินระดับที่กำหนดไว้ หากโรงเรียนใดเก็บค่าเล่าเรียนเกินระดับที่กำหนดเงินอุดหนุนที่ให้กับโรงเรียนจะถูกส่งไปให้ครอบครัวที่ฐานะยากจน

สหรัฐอเมริกา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 61-74)

สหรัฐอเมริกามีความพิเศษหลายแง่มุมและควรได้รับความสนใจพิเศษเพราะมีการทดลองจำนวนมากเกี่ยวกับการแปรรูปการศึกษาและโรงเรียนเอกชน ในแง่ของกฎหมาย สหรัฐอเมริกาไม่มีกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษา (Department of Education) แทบไม่มีอำนาจเหนือโรงเรียนแต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิทางแพ่งแทน แต่ละมลรัฐมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนตามรัฐธรรมนูญของมลรัฐ การศึกษาภาครัฐได้รับเงินส่วนใหญ่จากภาษีระดับท้องถิ่นและระดับมลรัฐ คำนิยามทั่วไปที่ใช้ในคณะกรรมการการศึกษาของรัฐยูทาห์มีดังนี้

ก. โรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนที่ไม่ใช่ของรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนที่

1. ดำเนินการโดยบุคคล สถาบันศาสนา หุ้่นส่วน หรือบริษัทที่ไม่ใช่ของมลรัฐ ไม่ใช่หน่วยงานของมลรัฐหรือหน่วยงานกลาง
2. ได้รับการอุดหนุนโดยแหล่งเงินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินทุนของรัฐบาล
3. มอบสิทธิการดำเนินการและการตัดสินใจของโรงเรียนกับบุคคล ที่ไม่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งโดยรัฐ
4. สอนวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับการศึกษาเป็นระยะเวลาเท่ากับที่นักเรียนโรงเรียนรัฐได้รับการสอน
5. ได้รับใบอนุญาต (ถ้าจำเป็น) โดยเขตการปกครองท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่
6. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของมลรัฐหรือท้องถิ่นและตามข้อกำหนดการดำเนินการของสถาบันประเภทเดียวกัน
7. มีนักเรียนที่มีสิทธิเรียนโรงเรียนรัฐลงทะเบียนเรียนไม่ต่ำกว่า 10 คน

ข. โรงเรียนไม่หวังกำไร หมายถึง โรงเรียนที่

1. ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของระบบโรงเรียนรัฐ
2. ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร
3. ได้รับหมายเลขการยกเว้นภาษีของมลรัฐยูทาห์และหมายเลขการยกเว้นภาษีรายได้ภายในสหรัฐอเมริกา
4. สอนวิชาตามที่กำหนดโดยคณะกรรมการการศึกษาและใช้ระยะเวลาเท่ากับที่นักเรียนโรงเรียนรัฐได้รับการสอน
5. ได้รับใบอนุญาต (ถ้าจำเป็น) โดยเขตการปกครองท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่
6. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของมลรัฐหรือท้องถิ่นและตามข้อกำหนดการดำเนินการของสถาบันประเภทเดียวกัน
7. มีนักเรียนที่มีสิทธิเรียนโรงเรียนรัฐลงทะเบียนเรียนจำนวนไม่ต่ำกว่าสิบคน (กฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการมลรัฐยูทาห์ R277-426 ปี 1987)

มีเขตการศึกษาของมลรัฐมากกว่า 15,000 เขตในสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาประมาณ 60,000 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษา 23,000 แห่ง เขตมีขนาดแตกต่างกัน และมีความแตกต่างในการแบ่งระดับชั้นเรียนของโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับฝรั่งเศส เยอรมันหรือญี่ปุ่นแล้ว ระบบการศึกษาของอเมริกามีการกระจายอำนาจ มีการขับเคลื่อนโดยครูและมีความหลากหลายมากที่สุด

เด็กอเมริกันเกือบหกล้านคนเข้าเรียนโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเอกชน ซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 11 ของนักเรียนทั้งหมด สถาบันเหล่านี้ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากมลรัฐ การศึกษาเอกชนที่จัดโดยศาสนจักรคาทอลิกมีประมาณครึ่งหนึ่งของการศึกษาภาคเอกชน

ทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 15 ของโรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการโดยมูลนิธิต่างๆ แต่โรงเรียนเอกชนประเภทนี้เป็นโรงเรียนที่รัฐบาลกำลังทดลองเรื่องการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยเริ่มทำการทดลองตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990

ปัจจุบันมีโรงเรียนที่เปิดสอนและจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้เลือกได้หลายรูปแบบ โดยเน้นความต้องการของตลาด บางแบบค่อนข้างเปลี่ยนไปจากการจัดการศึกษาแบบเดิมอย่างถอนรากถอนโคน โรงเรียนเหล่านี้เกิดจากนักปฏิรูปการตลาดที่ต้องการทำลายแก่นของระบบการศึกษาของภาครัฐทั้งหมด สำหรับโรงเรียนอื่นๆใช้วิธีการนำหลักการตลาดเข้าไปใช้ในระบบที่มีอยู่แล้ว ตัวอย่างโรงเรียนแบบแรกคือ การแปรรูปทั้งหมด (total privatisation) เช่น โรงเรียนระบบสัญญา (charter school) ไม่นานมานี้ วิธีการแบบนี้เริ่มมีการผสมผสานกับรูปแบบอื่นๆด้วย

โรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนแบ่งออกเป็น 9 ประเภท จำแนกประเภทโดยศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติ (NCES) ในเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มโรงเรียนคาทอลิก กลุ่มศาสนาอื่นๆ และกลุ่มที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา โดยในกลุ่มใหญ่แต่ละกลุ่มมีกลุ่มย่อย อีก 3 กลุ่ม กลุ่มโรงเรียนคาทอลิก แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ โรงเรียนของคณะนักบวช โรงเรียนของสังฆมณฑล และโรงเรียนของฆราวาส กลุ่มโรงเรียนศาสนาอื่นๆ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มคริสตชนดั้งเดิม กลุ่มศาสนาหลัก และกลุ่มสมาคมโรงเรียนศาสนา สำหรับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา แบ่งออกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่จัดการศึกษาสามัญทั่วไป กลุ่มการศึกษาพิเศษและกลุ่มการศึกษาเฉพาะทาง

ในปี 1997 มีโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเอกชนทั้งหมด 27,402 แห่ง ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งไม่ต่างจากจำนวน 27,686 แห่ง ในปี 1995 เท่าใดนัก โรงเรียนเหล่านี้มีความแตกต่างกันด้านจุดมุ่งหมายและสาขาวิชาที่สอน สัดส่วนของนักเรียนในโรงเรียน 3 กลุ่มใหญ่ คือ โรงเรียนกลุ่มศาสนาอื่นๆ มีร้อยละ 48 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียนคาทอลิก มีร้อยละ 30 และกลุ่มโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา มีร้อยละ 22 ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกมีโรงเรียนของคณะนักบวชจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนของสังฆมณฑล และโรงเรียนของฆราวาส ตามลำดับ ในกลุ่มศาสนาอื่นๆ โรงเรียนคริสตชนดั้งเดิมมีจำนวนมากที่สุด สำหรับโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา โรงเรียนสามัญศึกษามีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนเฉพาะทางและโรงเรียนการศึกษาพิเศษตามลำดับ

ตั้งแต่ปี 1989 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการสำรวจโรงเรียนเอกชนนั้น จำนวนนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิกได้ลดลง ในขณะที่จำนวนนักเรียนโรงเรียนคริสตชนดั้งเดิมและโรงเรียนศาสนาหลักมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในความเป็นจริงแล้ว โรงเรียนคาทอลิกไม่ได้มีสัดส่วนที่มากที่สุดของโรงเรียนเอกชน (ในปี 1969 กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกและกลุ่มโรงเรียนศาสนาอื่นๆมีนักเรียนรวมเป็นร้อยละ 85 ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนทั้งหมดทั่วประเทศ)

นักเรียนโรงเรียนเอกชนเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในตัวเมืองและเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนร้อยละ 49 เข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในตัวเมืองและร้อยละ 47 เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 300 คน

ภูมิภาคที่มีโรงเรียนเอกชนมากที่สุดคือ ภาคตะวันตกส่วนกลาง ร้อยละ 27 และภาคใต้ร้อยละ 30 ภูมิภาคที่มีโรงเรียนเอกชนน้อยที่สุดคือภาคตะวันตกร้อยละ 20 ร้อยละ 91ของโรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยร้อยละ 61 จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างเดียวและร้อยละ 30 จัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9 จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น โรงเรียนเอกชนส่วนมากร้อยละ 82 เน้นการเรียนแบบประถมศึกษา/ มัธยมศึกษาแบบสามัญทั่วไป โปรแกรมอื่นๆ เช่น มอนเทซเซอร์ การศึกษาพิเศษ อาชีวะ / เทคโนโลยี เด็กปฐมวัย และแบบทางเลือก แต่ละประเภทมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 10 ของโรงเรียนเอกชนทั้งหมด

การลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนเอกชน

ในสหรัฐอเมริกา นักเรียนประมาณ 6 ล้านคนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ในปี 1995ซึ่งมีจำนวนไม่แตกต่างจากปี 1995 มากนัก จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนประมาณร้อยละ 10ของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งหมด ในทางตรงกันข้ามกับจำนวนโรงเรียนนั้น จำนวนนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกมีมากกว่านักเรียนในกลุ่มโรงเรียนศาสนาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50 และ 35 ตามลำดับ ของการลงทะเบียนภาคเอกชน การลงทะเบียนในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา คิดเป็นร้อยละ 16 ของนักเรียนในภาคเอกชนทั้งหมด ซึ่งน้อยกว่าทั้งโรงเรียนคาทอลิกหรือโรงเรียนศาสนาอื่นๆจำนวนโรงเรียนคาทอลิกที่คิดเป็นประมาณหนึ่งในสามของโรงเรียนเอกชนมีจำนวนนักเรียนคิดเป็นครึ่งหนึ่งของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทั้งหมด ซึ่งเป็นตัวชี้ว่าขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่ถึง 150 คนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา ร้อยละ 76 รองลงมาเป็นจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา ร้อยละ 76 รองลงมาเป็นจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในกลุ่มศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 72 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กของคาทอลิกมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 19 รูปแบบการลงทะเบียนสำหรับโรงเรียนคาทอลิกทั้งสามกลุ่มสะท้อนจำนวนโรงเรียน นั่นคือ มีนักเรียนเข้าเรียนโรงเรียนของนักบวชมากที่สุด ตามด้วยโรงเรียนของสังฆมณฑล และโรงเรียนของฆราวาส ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนไม่ได้สะท้อนจำนวนโรงเรียน สำหรับกลุ่มโรงเรียนศาสนาอื่นๆมีการลงทะเบียนเรียนมากที่สุดในกลุ่มคริสตชนดั้งเดิม ตามด้วยกลุ่มโรงเรียนศาสนาหลัก กลุ่มสมาคมโรงเรียนศาสนา สำหรับโรงเรียนไม่เกี่ยวกับศาสนานั้น โรงเรียนปกติมีมากที่สุด ตามด้วยโรงเรียนเฉพาะทางและโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

นักเรียนโรงเรียนเอกชนประมาณร้อยละ 56 เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยร้อยละ 92 เรียนสามัญศึกษา ร้อยละ 5 เรียนวิชาเฉพาะทาง ที่เหลือเลือกเรียนแบบอื่นๆ

ร้อยละ 16 เรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และร้อยละ 29 เข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในขณะที่นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 5 เข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบอื่นๆ

นักเรียนโรงเรียนเอกชนประมาณสามในสี่ส่วนหรือร้อยละ 78 เป็นคนผิวขาว ที่เหลือเป็น คนผิวดำ คนลาตินอเมริกา คนเชื้อสายอเมริกันอินเดียน/ ชนพื้นเมืองอลาสก้า และคนเอเชีย/ ชาวเกาะ แปซิฟิก ร้อยละ 9, 8 0.5 และ 5 ตามลำดับ นักเรียนโรงเรียนเอกชนเกือบครึ่งหนึ่งเข้าโรงเรียนที่อยู่ในเมือง โรงเรียนประมาณร้อยละ 40 ตั้งอยู่ในบริเวณชานเมืองหรือเมืองใหญ่ในขณะที่นักเรียนเพียงร้อยละ 12 เข้าเรียนโรงเรียนในเขตชนบท

ครูโรงเรียนเอกชน

ในปี 1997 นักเรียนโรงเรียนเอกชนได้รับการสอนโดยครูแบบเต็มเวลาจำนวนประมาณ 377,000 คน ซึ่งเพิ่มจากปี 1995 กลุ่มโรงเรียนคาทอลิก (ร้อยละ 38) และกลุ่มโรงเรียนศาสนาอื่นๆ (ร้อยละ 38) จ้างครูประมาณเท่าเดิม จำนวนครูในโรงเรียนทั้งสองกลุ่มจ้างครูจำนวนมากกว่าโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา (ร้อยละ 24) การจ้างครูในโรงเรียนคาทอลิกทั้งสามกลุ่มสะท้อนถึงจำนวนโรงเรียนและนักเรียน มีครูสอนในโรงเรียนของคณะนักบวชจำนวนมากที่สุด ตามด้วยโรงเรียนของสังฆมณฑลและโรงเรียนของฆราวาส สำหรับโรงเรียนศาสนาอื่นๆและโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนานั้น จำนวนครูเต็มเวลาขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน สำหรับโรงเรียนศาสนาอื่นๆ โรงเรียนคริสตชนดั้งเดิมจ้างครูจำนวนมากที่สุด ตามด้วยโรงเรียนศาสนาหลัก โรงเรียนของสมาคมศาสนาและสำหรับโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา โรงเรียนสามัญศึกษามีจำนวนครูมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนเฉพาะทางและโรงเรียนการศึกษาพิเศษตามลำดับ ครูจำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48) สอนโรงเรียนประถมศึกษา ครูประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 36) สอนในโรงเรียนผสมระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และประมาณร้อยละ 16 สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูเกือบร้อยละ 88 สอนในโรงเรียนสามัญศึกษา

การแปรรูปการศึกษา

การศึกษาในภาครัฐของอเมริกามีการแปรรูปมาเป็นเวลาหลายทศวรรษแล้ว เริ่มจากการที่ผู้ค้าขายเข้าไปดำเนินการขายหนังสือเรียนและหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนให้แก่เขตการศึกษา และให้กับโรงเรียน การขนส่งในโรงเรียนรัฐส่วนใหญ่และในเขตการศึกษาหลายเขตดำเนินการโดยเอกชน รวมทั้งการให้บริการด้านอาหาร นอกเหนือจากบริการเหล่านี้ เขตการศึกษาและโรงเรียนยังทำสัญญากับองค์กรเอกชนในด้านการรักษาความปลอดภัย การสอนพิเศษ และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามในปลายทศวรรษ 1980 บริษัทเอกชน เช่น บริษัทเอ็ดดูเคชันอัลเทอร์เนทีฟส์ (Education Alternatives) ได้เริ่มทำสัญญากับเขตการศึกษาเพื่อดำเนินกิจการโรงเรียนที่สังกัดเขตการศึกษา ประโยชน์ส่วนหนึ่งของการขยายการแปรรูปคือ นักลงทุนเริ่มให้ความสำคัญต่อตลาดด้านการศึกษา คำที่ใช้เรียกบริษัทที่ดำเนินการ

โรงเรียนคือ องค์กรจัดการศึกษา (education management organization, EMO) บริษัท มุ่งเน้นกำไรมีรายได้จากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาสามหมื่นล้าน ดอลลาร์อเมริกาต่อปี

ปัจจุบันยังไม่มีดัชนีที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการเติบโตของตลาดการศึกษาเพื่อกำไร “อุตสาหกรรมการศึกษา” (The Education Industry) ได้มีการตีพิมพ์ รายงานอุตสาหกรรม ทางด้านการศึกษา รายงานฉบับนี้ระบุว่า ผลผลิตด้านการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 9 ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมแห่งชาติ ในรายงานยังระบุว่าเมืองครที่จัดการศึกษา(EMOs) 25 แห่ง อยู่ใน ตลาดหุ้น มูลค่าหุ้นของบริษัทเหล่านี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 65 ในปี 1995 ในเดือนกุมภาพันธ์ 1996 บริษัทเลห์แมน บราเธอร์ส (Lehmen Brothers) ซึ่งเป็นบริษัทนายหน้าขนาดใหญ่เป็น ผู้สนับสนุนการประชุมสำหรับบริษัทที่ทำธุรกิจด้านการศึกษาและการลงทุนทางด้านการศึกษา เพื่อให้มีการศึกษาโอกาสการลงทุนทางด้านการศึกษา องค์กรจัดการศึกษาที่เป็นที่รู้จักอย่าง กว้างขวางที่สุด คือ บริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟ ในปี 1992 ระบบโรงเรียนเมืองบัลติมอร์ (Baltimore City School System) ได้ว่าจ้างบริษัทดังกล่าวให้ดำเนินการโรงเรียน จำนวนหนึ่ง ปลายปี 1995 สัญญาฉบับนี้ถูกยกเลิกโดยเทศบาลเมืองบัลติมอร์ การยกเลิก เกิดจากสาเหตุหลักคือ ระบบโรงเรียนเมืองบัลติมอร์เห็นว่าบริษัทล้มเหลวในการเพิ่มคะแนน สอบมาตรฐานเฉลี่ยของนักศึกษาตามมาตรฐานที่ตกลงไว้ เป็นเรื่องน่าแปลกใจที่บริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟ ใช้งบประมาณเพียงร้อยละ 48 ในการจ้างพนักงานด้านการสอน เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 65 ของโรงเรียนรัฐในเมืองบัลติมอร์ทั้งหมด บริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟยังทำสัญญากับเมืองฮาร์ทฟอร์ด ซึ่งอยู่ในมลรัฐคอนเนคติกัต ในกรณีนี้ บริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟตกลงบริหารจัดการนักเรียนของเมืองทั้งหมด 24,000คน รวมทั้งระบบโรงเรียนเป็นเวลา 5 ปี มูลค่าสองร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐเทศบาลเมืองฮาร์ทฟอร์ด ยกเลิกสัญญาในปี 1996ทำให้บริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟต้องเป็นหนี้จำนวน 5.5 ล้านดอลลาร์อเมริกา และเป็นอีกครั้งหนึ่งที่มีการยกเลิกสัญญาเพราะการไร้ประสิทธิภาพของบริษัทเอ็ดดูเคชั่น อัลเทอร์เนทีฟในการเพิ่มมาตรฐานวิชาการและการพัฒนานักเรียน

องค์กรจัดการศึกษาอีกองค์กรหนึ่งที่มีชื่อเสียงได้แก่ บริษัทเอ็ดิสัน โปรเจคท (Edison Project) บริษัทนี้เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทวิทเทล คอมมูนิเคชั่น (Whittle Communications) ที่มีชื่อเสียงในธุรกิจทำกำไรด้านการศึกษา โดยการขายโทรทัศน์ที่ใช้ในห้องเรียนให้กับโรงเรียนต่างๆแรกเริ่มนั้น บริษัทเอ็ดิสัน โปรเจคท วางแผนเปิดโรงเรียน เอกชนหนึ่งพันแห่งเพื่อแข่งกับโรงเรียนรัฐบาล แต่ภายหลังบริษัทวิทเทล คอมมูนิเคชั่น ประสบปัญหาการเงินครั้งใหญ่จึงทำให้ของเขตการปฏิบัติการถูกลดลง ปัจจุบัน บริษัทเอ็ดิสัน โปรเจคทบริหารการจัดการโรงเรียนหลายแห่งในแถบภาคกลางฝั่งตะวันตกและมลรัฐแมซซาชูเซต ขณะนี้ยังเป็นการเร็วเกินไปที่จะสรุปว่าโรงเรียนที่ดำเนินการโดยบริษัทเอ็ดิสัน โปรเจคสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นหรือไม่ ในส่วนขององค์กรจัด

การศึกษาอื่น (EMOs) ที่พยายามเพิ่มส่วนแบ่งของตลาดด้านการศึกษา ได้แก่ บริษัทอัลเทอเนทิฟพลีคัสคูล บริษัทโนเบิลเอ็ดดูเคชันไดนามิค บริษัทซิลเวียนเลิร์นนิ่ง ซิสเต็ม และบริษัทอีดูเวนเจอร์ โดยส่วนใหญ่แล้วบริษัทดังกล่าวขายอุปกรณ์การศึกษาที่ยังไม่ได้รับการทดสอบ อีกทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพของบริษัทเหล่านี้ว่าเป็นระบบเพียงเล็กน้อย

โรงเรียนระบบสัญญา (Charter Schools)

การปฏิรูปที่เน้นกลไกการตลาดอีกอย่างหนึ่งคือ โรงเรียนระบบสัญญาภายใต้แนวคิดเรื่องโรงเรียนระบบสัญญานี้จึงเกิดขึ้น การทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างกลุ่มบุคคลที่ต้องการดำเนินกิจการโรงเรียนและผู้มีอำนาจอนุญาต ซึ่งปกติแล้วได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาหรือมลรัฐ โดยกลุ่มครู ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนที่มีแนวคิดและมีความสนใจด้านการศึกษาที่คล้ายกันสามารถที่จะรวมตัวกันเพื่อที่จะสมัครและดำเนินการเปิดโรงเรียนระบบสัญญา ทั้งนี้คณะผู้ก่อตั้งโรงเรียนยินดีที่จะรับผิดชอบผลการดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดในข้อตกลงหรือสัญญา แม้ว่าจะมีหลายเหตุจูงใจในการจัดให้มีโรงเรียนประเภทนี้ แต่จุดประสงค์หลักคือ การเป็นอิสระจากระบบราชการในโรงเรียนและเป็นอิสระจากการควบคุมภายนอกอื่นๆ โดยความหวังที่จะกระตุ้นการศึกษาแนวใหม่

หัวใจของแนวคิดที่จัดให้มีโรงเรียนประเภทนี้คือ การมีอิสระภาพในการบริหารจัดการด้วยตนเองและความรับผิดชอบต่อสัญญา (Charter) ที่ทำไว้ตั้งแต่ปี 1991 มี 38 มลรัฐที่ได้อนุญาตให้มีการก่อตั้งโรงเรียนประเภทนี้

โรงเรียนประเภทนี้เป็นการประสมประสานระหว่างความเป็นโรงเรียนรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อมลรัฐและการใช้การตลาดเพื่อดึงดูดนักเรียน ในขณะนี้ยังไม่สามารถบอกได้ว่าโรงเรียนระบบสัญญามีประสิทธิภาพทางด้านการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนของรัฐบาลหรือไม่ ปัจจุบันโรงเรียนประเภทนี้เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ออกกฎหมาย เพราะทำให้พวกเขามีโอกาสส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา โดยนำคุณลักษณะของการตลาดมาใช้ในโรงเรียนรัฐได้อย่างปลอดภัย แนวคิดเรื่องโรงเรียนระบบสัญญานี้มีหลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนแบบทำสัญญา (contract schools) โรงเรียนต้นแบบ (model schools) โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนโดยมหาวิทยาลัย (university – supported schools) และโรงเรียนแบบดั้งเดิม (traditional magnet school)

สหราชอาณาจักร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549 : 55-61)

โรงเรียนในสหราชอาณาจักรมีหลายประเภทและความแตกต่างกันในระหว่างแคว้นต่างๆ ของ สหราชอาณาจักร ในแคว้นอังกฤษได้มีการปรับปรุงประเภทการศึกษาใหม่ โดยกฎหมายกำหนดกรอบและมาตรฐานในโรงเรียนปี 1988 (School Standard and Framework Act 1998) ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 1999 แบ่งประเภทของโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนชุมชน (community schools)
2. โรงเรียนมูลนิธิ (foundation schools)
3. โรงเรียนอาสาสมัคร (voluntary schools)
 - 3.1 โรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแบบอาสาสมัคร voluntary aided schools)
 - 3.2 โรงเรียนที่ถูกควบคุมแบบอาสาสมัคร (voluntary controlled schools)
4. โรงเรียนชุมชนแบบพิเศษ (community special schools)
5. โรงเรียนมูลนิธิแบบพิเศษ (foundation special schools)
6. โรงเรียนอิสระ (independent schools)

มีเพียงโรงเรียนอิสระเท่านั้นที่นับว่าเป็นโรงเรียนเอกชนที่แท้จริง บางคนอาจจะเรียกโรงเรียนอิสระว่าเป็นโรงเรียนที่รัฐไม่ได้ให้ความช่วยเหลือ (non- maintained schools) สำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอื่นๆที่แม้จะมีความแตกต่างกันด้านความเป็นเจ้าของและการบริหารจัดการ แต่ก็ยังมีรูปแบบที่มีความเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ จึงมีการเรียกโรงเรียนเหล่านี้ว่า เป็นโรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ (maintained schools)

โรงเรียนเอกชนในอดีตคือ โรงเรียนจังหวัด (country schools) ส่วนใหญ่แล้วจัดตั้งโดยเขตพื้นที่การศึกษาที่ดินของโรงเรียนเป็นของเขตพื้นที่การศึกษา (local education authorities) และได้รับเงินอุดหนุนจากเขตพื้นที่การศึกษา

โรงเรียนมูลนิธิในอดีตคือ โรงเรียนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งคณะกรรมการการบริหารโรงเรียนหรือคณะกรรมการก่อตั้งโรงเรียน เช่น ศาสนจักรอังกฤษ หรือศาสนาจักรคาทอลิก โรงเรียนทั้งสองประเภทนี้ได้รับเงินอุดหนุนทั้งหมด แต่โรงเรียนอาสาสมัครต้องออกเงินสมทบอีกร้อยละ 15 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดในโรงเรียน

โรงเรียนทุกประเภทมีความเป็นอิสระสูง โดยสภาคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแบบอาสาสมัครและโรงเรียนมูลนิธิมีภาระความรับผิดชอบสูงกว่ากรรมการบริหารโรงเรียนชุมชนและโรงเรียนที่ถูกควบคุมแบบอาสาสมัคร องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของโรงเรียน โดยโรงเรียนที่ถูกควบคุมแบบอาสาสมัคร โรงเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแบบอาสาสมัคร และโรงเรียนมูลนิธิ ต้องมีตัวแทนของมูลนิธิหรือตัวแทนของคณะกรรมการก่อตั้งโรงเรียนด้วย เพื่อให้แน่ใจว่าโรงเรียนมีการรักษาและพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะของโรงเรียนไว้ ตัวแทนของมูลนิธิหรือตัวแทนคณะผู้ก่อตั้งโรงเรียนจะต้องมีจำนวนมากกว่ากรรมการที่มาจากส่วนอื่นๆ

ในควีนไอร์แลนด์เหนือมีการแบ่งโรงเรียนออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. โรงเรียนควบคุม (controlled schools)
2. โรงเรียนบูรณาการแบบควบคุม (controlled integrated schools)
3. โรงเรียนบูรณาการแบบได้รับเงินสนับสนุน (grant- maintained integrated

schools)

4. โรงเรียนแกรมมาแบบอาสาสมัคร (voluntary grammar schools)

5. โรงเรียนอิสระ (independent schools)

ในแคว้นอังกฤษมีเพียงโรงเรียนอิสระที่จัดเป็นโรงเรียนเอกชน ส่งโรงเรียนประเภทอื่นได้รับ”ความช่วยเหลือทางการเงิน”จากภาครัฐ จึงถือว่าโรงเรียนเอกชนยังเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐ

ในแคว้นอังกฤษและเวลส์ กฎหมายการศึกษาในปี 1996 (Education Act 1996) ซึ่งมีใช้บังคับแทนกฎหมายการศึกษา 1994 กำหนดนิยามว่า โรงเรียนอิสระหมายถึง “โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเต็มเวลา ที่ให้การศึกษแก่นักเรียนตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป โดยนักเรียนอาจมีอายุมากกว่าหรือน้อยกว่า 5 ขวบก็ได้และไม่ใช้โรงเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลของเขตพื้นที่การศึกษา...”

โรงเรียนอิสระส่วนใหญ่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่มีรายได้จากการเก็บค่าเล่าเรียนการระดมทุนและเงินบริจาค รัฐไม่แทรกแซงเรื่องการกำหนดค่าเล่าเรียน ดังนั้นค่าเล่าเรียนในโรงเรียนอิสระจึงมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ รัฐได้ยกเลิกแผนช่วยเหลือจากรัฐ (Assistant Places Scheme) ที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ปกครองเพื่อให้สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่ต้องเสียค่าเล่าเรียน โดยยกเลิกตั้งแต่ 1997 หลังมีการเปลี่ยนรัฐบาล

โรงเรียนเตรียมความพร้อมเป็นโรงเรียนอิสระที่เตรียมนักเรียนอายุ 7-12 ปี หรือ 13 ปี เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (senior schools) (12 ปี หรือ 13 - 18 ปี) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนปฐมวัย (pre – preparatory schools) ที่รับนักเรียนอายุต่ำกว่าเจ็ดหรือแปดปี โรงเรียนอิสระรับนักเรียนกลุ่มอายุเดียวกับรัฐบาล นั่นคือ 3-5 ปี 5-11 ปี และ 11 -18 ปี

วิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมือง (CTCs) และวิทยาลัยประจำเมืองสำหรับเทคโนโลยีทางด้านศิลปะ (CCTAs) จัดอยู่ในประเภทโรงเรียนอิสระด้วย โรงเรียนประเภทนี้มีที่มาจากกฎหมายปฏิรูปการศึกษาปี 1988 และกฎหมายการศึกษาปี 1996 โดยกฎหมายปี 1988 กำหนดให้มีวิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมืองในบริเวณชานเมืองสำหรับนักเรียนทุกคนที่มีอายุระหว่าง 11-19 ปี ปัจจุบันมีวิทยาลัยประเภทนี้ 15 แห่ง ซึ่งรวมวิทยาลัยประจำเมืองสำหรับการศึกษาเทคโนโลยีทางด้านศิลปะในกรุงลอนดอนตอนใต้ด้วย ซึ่งเรียกโดยรวมว่า วิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมือง นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนอิสระจำนวนหนึ่งที่รับนักเรียนที่มีความต้องการทางการศึกษาแบบพิเศษหรือเกือบทั้งหมด

โรงเรียนอิสระที่ตั้งอยู่ในแคว้นอังกฤษต้องจดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการและการจ้างงาน (Department of Education and employment) ของแคว้นอังกฤษ โรงเรียนอิสระในแคว้น สกอตแลนด์จดทะเบียนกับ Scottish Executive Education Department โรงเรียนอิสระในแคว้นเวลส์จดทะเบียนกับ Wales Education Department โรงเรียนอิสระในแคว้นไอร์แลนด์เหนือจดทะเบียนกับ Department of Education ของไอร์แลนด์เหนือ โรงเรียนเหล่านี้ต้องมีสถานที่ ที่พัก การเรียนการสอนและบุคลากรที่ได้มาตรฐาน โรงเรียนอิสระที่เป็น

โรงเรียนประจำมีข้อกำหนดเพิ่มเติม โรงเรียนต้องบันทึกการลงทะเบียนและการเข้าเรียนของนักเรียน และต้องทำรายงานประจำปีส่งกระทรวงการศึกษาของแต่ละแคว้น รวมทั้งสถิติและข้อมูลอื่นๆของโรงเรียนด้วย

โรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐ ได้แก่ โรงเรียนในแคว้นอังกฤษที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีประจำแคว้น (Secretary of State) ให้เป็นโรงเรียนพิเศษที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ แต่คิดค่าเล่าเรียนแบบไม่คิดกำไร โรงเรียนแบบนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยองค์กรการกุศลหรือมูลนิธิ

วิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมืองไม่ต้องจดทะเบียนเหมือนโรงเรียนอิสระอื่นๆแต่ทำข้อตกลงเฉพาะกับรัฐมนตรีประจำแคว้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรา 482 ของกฎหมายการศึกษาปี 1996 ดังนี้

1. ต้องอยู่ในบริเวณตัวเมือง
2. ต้องให้การศึกษานักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ที่มีอายุตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไปและเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่บริเวณที่อยู่ใกล้ที่ตั้งโรงเรียน
3. ต้องมีหลักสูตรกว้างๆ โดยเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในกรณีที่เป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมืองนั้น หลักสูตรควรรวมการใช้เทคโนโลยีด้านการสร้างสรรค์และงานศิลปะ

4. ห้ามเก็บค่าเล่าเรียน

โรงเรียนอิสระยกเว้นวิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมือง มีรายได้จากการเก็บค่าเล่าเรียนจากผู้ปกครองหรือจากเงินบริจาคหรือจากผู้อุปถัมภ์โรงเรียน ในปัจจุบัน ในแคว้นอังกฤษและแคว้นเวลส์ภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งได้รับค่าเล่าเรียนทั้งหมดหรือบางส่วนจากรัฐบาล (ขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้ปกครอง) โครงการนี้เริ่มในปี 1981 ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายการศึกษาปี 1980 แต่เริ่มมีการยกเลิกโครงการดังกล่าวในปี 1997

โรงเรียนจำนวนมากใช้การเก็บค่าเล่าเรียนแบบ composition fee โดยการเก็บเงินล่วงหน้าจำนวนหนึ่ง และช่วยลดต้นทุนโดยรวมของค่าเล่าเรียนในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีแผนเงินก้อน (lump sum plan) แผนเงินออมปกติ (regular saving plan) สำหรับผู้ปกครองที่ต้องการจ่ายค่าเล่าเรียนที่จำเป็นต้องจ่ายในอนาคต

ค่าเล่าเรียนในโรงเรียนอิสระมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าโรงเรียนสอนนักเรียนอายุเท่าใด เป็นโรงเรียนประจำหรือไม่และบางครั้งขึ้นอยู่กับที่ตั้งของโรงเรียนด้วย ค่าเล่าเรียนของเดือนกันยายนปี 1999 เป็นดังนี้

โรงเรียนปฐมวัย (อายุ 2-7 ปี)	700 - 1,200 ปอนด์
โรงเรียนประถมศึกษา (อายุ 7-13 ปี)	1,200 - 2,500 ปอนด์ (โรงเรียนไปกลับ)
	2,500 - 4,000 ปอนด์ (โรงเรียนประจำ)

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (อายุ 11/13 – 18 ปี)

1,600-2,900 ปอนด์ (โรงเรียนหญิงไป-กลับ)

2,900-5,000 ปอนด์ (โรงเรียนหญิงประจำ)

1,600-5,000 ปอนด์ (โรงเรียนชายไป-กลับ)

3,100-5,000 ปอนด์ (โรงเรียนชายประจำ)

แหล่งที่มา : ศูนย์การศึกษาและการท่องเที่ยวไอซิส (Isis) (1999)

ค่าธรรมเนียมพิเศษ (extras) เป็นค่าเล่าเรียนพื้นฐานประจำภาคเรียน ปกติโรงเรียนเกือบทั้งหมดเพิ่มค่าธรรมเนียมพิเศษปีละครั้งในเดือนกันยายน โรงเรียนไปกลับจำนวนมากรวมค่าอาหารกลางวันในค่าเล่าเรียนพื้นฐานด้วย ค่าธรรมเนียมพิเศษสามารถเก็บเพิ่มเติมในค่าเล่าเรียน (อาจเป็นร้อยละ 10) ขึ้นอยู่กับกิจกรรมของโรงเรียน

ค่าชุดนักเรียนสามารถเป็นต้นทุนหลัก (substantial cost) ในโรงเรียนจำนวนมากมีการจัดจำหน่ายของมือสอง เช่น ชุดนักเรียนและเสื้อผ้าอื่นๆ

โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมาก และโรงเรียนประถมศึกษาบางโรงเรียนให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเพื่อดึงดูดนักเรียนที่เรียนเก่งและมีความสามารถมาเข้าเรียนในโรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้จะมอบทุนการศึกษาภายหลังจากการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เป็นทุนด้านวิชาการ ดนตรี หรือศิลปะ จำนวนเงินทุนการศึกษาแตกต่างกันไป แต่นับเป็นจำนวนไม่น้อยเมื่อเทียบกับค่าเล่าเรียนทั้งหมด

โรงเรียนจำนวนมากยังมีเงินช่วยเหลือด้านการศึกษา (bursary) เพื่อจ่ายค่าเล่าเรียนให้กับนักเรียน ซึ่งมักมีการมอบให้หลังจากการสำรวจค่าเฉลี่ยของรายได้ของครอบครัวแล้ว ทุนการศึกษาประเภทนี้ไม่ขึ้นอยู่กับผลการศึกษา

บางโรงเรียนมีการให้เงินอุดหนุน บุตร ธิดา ของศาสตราจารย์ ครูและคนที่อยู่ในกองทัพ บางโรงเรียนให้ความช่วยเหลือบุตรธิดาของศิษย์เก่า เด็กที่มาจากรอบครัวที่มีผู้ปกครองมีบุตรคนเดียวและลูกกำพร้า หรือลดค่าธรรมเนียมการเรียนให้ห้องของผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนแล้ว

วิทยาลัยเทคโนโลยีประจำเมืองดำเนินการโดยเจ้าของหรือผู้สนับสนุนโรงเรียน โดยการทำข้อตกลงกับรัฐมนตรีประจำแคว้น ผู้อุดหนุนต้องให้เงินอุดหนุนค่าก่อสร้างอาคารและค่าอุปกรณ์ต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการและการจ้างงานให้เงินอุดหนุนรายปีในระดับที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนของรัฐ เพื่อให้โรงเรียนใช้ในการดำเนินการรวมถึงเป็นค่าจ้างบุคลากร ค่าโสหุ้ย (over-head cost) ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา ค่าประกัน ค่าอุปกรณ์และการพัฒนาบุคลากร

เงื่อนไขการว่าจ้างครูในภาคเอกชนกำหนดโดยผู้อำนวยการโรงเรียน โดยจะอิงหรือไม่อิงเงื่อนไขที่ใช้กับครุภาครัฐก็ได้ ปกติแล้วแม้ว่าระดับเงินเดือนจะใกล้เคียงกับครูใน

ภาครัฐแต่อาจสูงหรือต่ำกว่าก็ได้ เท่าที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าครูในโรงเรียนอิสระต้องทำงานที่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรด้วย ดังนั้น โรงเรียนอาจจะระบุเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนในสัญญาจ้างก็ได้ โดยเฉพาะกรณีของโรงเรียนประจำ ในแคว้นอังกฤษหรือเวลส์ ครูโรงเรียนอิสระไม่ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู (OTS) รวมทั้งในไอร์แลนด์เหนือด้วย แต่ภายใต้เงื่อนไขของข้อตกลงทางการเงินนั้น วิทยาลัยเทคโนโลยีมักจ้างครูที่มีคุณสมบัติในการเป็นครูอยู่แล้ว

สภาโรงเรียนอิสระ (ISC) เป็นตัวแทนของสมาคมโรงเรียนอิสระ 8 สมาคม ในสหราชอาณาจักร มีจำนวนโรงเรียนอิสระทั้งหมด 2,390 แห่ง โรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสภาโรงเรียนอิสระ มีประมาณ 1,300 แห่ง โรงเรียนเหล่านี้มีนักเรียนร้อยละ 80 ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชน

ในปี 2000 จำนวนนักเรียนโรงเรียนอิสระเพิ่มขึ้นติดต่อกันเป็นปีที่ห้า แม้ว่าโรงเรียนจำนวนเกือบ 7,000 แห่งไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล การที่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นในโรงเรียนอิสระนี้ หมายถึงจำนวนนักเรียนในโรงเรียนของรัฐลดลงไปตามสัดส่วน โดยทิศทางนี้น่าจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็มีการคาดการณ์ว่าค่าเล่าเรียนจะเพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่าต่ออัตราเงินเฟ้อในปี 200 อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอิสระเพิ่มขึ้นคือ ผู้ปกครองที่ส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนเด็กเล็กเอกชนตัดสินใจให้เด็กเรียนในภาคเอกชนต่อไป

ในปี 1999 ค่าเล่าเรียนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 และจะเพิ่มขึ้นอีกอย่างแน่นอนในปี 2000 เพราะโรงเรียนต้องเก็บเงินเพิ่มสำหรับการจ้างครูให้เท่ากับกับการเพิ่มเงินเดือนของครูในโรงเรียนรัฐ การเพิ่มค่าเล่าเรียนในปี 1999 ช่วยให้มีทุนการศึกษามากขึ้น แต่เงินยังนำไปใช้ในการสร้างอาคารใหม่ รวมถึงการซื้ออุปกรณ์ใหม่ด้วย โรงเรียน 1,280 แห่งที่สมัครเข้าร่วมบริการข้อมูลโรงเรียนอิสระใช้เงิน 369 ล้านปอนด์ หรือ 767 ล้านปอนด์ ต่อนักเรียนหนึ่งคนซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.4 จากสถิติในปี 1998 การลงทะเบียนของเด็กอายุห้าขวบเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือร้อยละ 5.8

การเพิ่มขึ้นของนักเรียนต่างประเทศเกือบร้อยละ 10 ช่วยพลิกสถานการณ์การลดลงจำนวนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสองในสามของนักเรียนต่างประเทศมาจากประเทศฮ่องกงและทวีปยุโรป ในขณะที่นักเรียน 464 คนมาจากประเทศจีน

การพัฒนาของการศึกษาเอกชนในประเทศไทย

การศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด ถ้าจะกล่าวเน้นถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว พบว่า โรงเรียนเอกชนมีขึ้นก่อนการศึกษาในระบบของรัฐคือ มีตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199 - 2231) และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เริ่มมีในต้นสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394 - 2411) โดยในสองระยะดังกล่าวมีบุคคลเข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนา แม้จะเน้นการเผยแผ่ศาสนาแต่ก็ให้การศึกษา

ความรู้ไปด้วยโดยที่ประชาชนสนใจน้อย แต่ผู้นำในระดับสูงสนใจมากและเห็นความจำเป็นที่
ต้องแสวงหาความรู้และวิทยาการทันสมัยต่างๆ ดังนั้นการศึกษาเอกชนในระบบโรงเรียนจึงมี
ผลกระทบต่อการศึกษาของรัฐไม่มากนักน้อยประจวบกับในครึ่งแรกของพุทธศ
ตวรรษที่ 25 การคุกคามของจักรวรรดินิยมที่มีต่อประเทศไทยเป็นไปอย่างรุนแรง ความ
ต้องการผู้รู้ภาษาและวิทยาการตะวันตกจึงเป็นความต้องการที่สำคัญอย่างเร่งด่วนต่อการ
ปรับตัวและความอยู่รอดของประเทศ

วุฒิชัย มุลศิลป์ (2532) ได้แบ่งพัฒนาการของการศึกษาเอกชนในระยะประมาณ
150 ปี เป็น 5 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ความเป็นอิสระของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2395-2461) คือ นับตั้งแต่
ก่อนตั้งโรงเรียนซึ่งในปัจจุบันคือ โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จนถึงการประกาศ
พระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 1 ในช่วงนี้โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินการได้โดยไม่
มีการควบคุม การที่รัฐไม่ได้ดำเนินการควบคุมโรงเรียนเอกชนก็เพื่อเป็นเหตุผลทางการเมือง
ระหว่างประเทศที่ประเทศตะวันตกกำลังขยายอำนาจทางการเมืองหรือยุครัฐบาลนิยมนั่นเอง
ในช่วงนี้การตั้งโรงเรียนของรัฐ การสนับสนุนโรงเรียนเอกชนของไทยและการตั้งโรงเรียนโดย
เจ้านายชั้นสูง เช่น การก่อตั้งโรงเรียนราชินี (พ.ศ. 2447) โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย (พ.ศ.
2453) เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้บุตรหลานไปเข้าโรงเรียนของสำนักทางคริสต์ศาสนาในปลาย
สมัยรัชกาลที่ 5 มีโรงเรียนเอกชนประเภทใหม่เกิดขึ้น คือ โรงเรียนจีน ซึ่งโรงเรียนฮั่วเอี้ยะ
(พ.ศ. 2451) เป็นโรงเรียนจีนแห่งแรก และต่อมามีโรงเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้ง
โรงเรียนจีนได้ทำหน้าที่นอกจากการให้การศึกษาแล้ว ยังทำหน้าที่เผยแพร่อุดมการณ์ทาง
การเมืองที่ไม่สอดคล้องกับระบบการเมืองไทย จนก่อให้เกิด “กบฏ ร.ศ. 130” (พ.ศ. 2454)
ดังนั้นโรงเรียนจีนจึงเป็นแหล่งสร้างสมและเพิ่มพูนปัญญาทางการเมือง และไม่สอดคล้องกับ
นโยบายของรัชกาลที่ 6 ที่มุ่งจะปรับเปลี่ยนคนจีนให้เป็นคนไทย ซึ่งในขณะนั้นมีโรงเรียน
เอกชนทั้งหมด 127 โรง นักเรียน 9,482 คน

ระยะที่ 2 การควบคุมโรงเรียนเอกชน (พ.ศ.2461-2480) ในระยะนี้รัฐบาลได้ออก
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ 2 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2461 และ พ.ศ. 2479 สาเหตุสำคัญ
ก็มุ่งควบคุม กิจการของโรงเรียนจีนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามแม้จะเข้มงวด เช่น ครูใหญ่ต้องมีวุฒิ
ทางครู ครูที่สอนต้องมีความรู้ภาษาไทย ต้องสอนภาษาไทยและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี
จงรักภักดีต่อชาติ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ตรวจแบบเรียนว่ามีความเหมาะสม สมควรใช้
หรือไม่ เป็นต้น ก็ยังมีโรงเรียนราษฎร์ที่ละเมิดพระราชบัญญัติโดยสอนลัทธิทางการเมือง ทำให้
เกิดปัญหาต้องมีการปิดโรงเรียน ครูถูกจับกุม ทำให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ รัฐบาล
ประเทศจึงเงินแสดงการคัดค้านในการดำเนินการที่เข้มแข็งของไทยต่อโรงเรียนจีนและการปล่อย
ให้โรงเรียนของคริสต์ศาสนาที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมีสิทธิสภาพนอกอาณาเขต รัฐบาลในระยะนั้น
จึงประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับที่ 2 พ.ศ.2479 โดยเน้นย้ำว่าถ้าโรงเรียนเอกชนใด

สอนลัทธิทางการเมืองจะต้องถูกปิด ในระยะนี้มีการประกาศ ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา (พ.ศ. 2464) ซึ่งบังคับกฤษฎีกาทั้งหลายต้องเข้ารับการศึกษาอย่างน้อย 4 ปี มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร และนโยบายการขยายการศึกษาให้เร็วยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในช่วง 19 ปีของระยะที่ 2 นี้มีจำนวนโรงเรียนราษฎร์เพิ่มขึ้นเป็น 1,230 โรงเรียน นักเรียน 100,809 คน ใน พ.ศ. 2480 หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 10 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2461

ระยะที่ 3 ความเฟื่องฟูของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2480 – 2530) โดยที่รัฐบาลเริ่มการอุดหนุน การรับรองวิทยฐานะและมีนโยบายเด่นชัดให้เอกชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของบ้านเมืองเพิ่มขึ้นในระยะนี้ โรงเรียนเอกชนขยายตัวอย่างมาก กล่าวคือ ในปี 2503 มีโรงเรียนราษฎร์ 2,587 โรงเรียน นักเรียน 683,860 คน อย่างไรก็ดี ในระยะนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนจีน โดยรัฐบาลต้องออกพระราชบัญญัติใหม่ในปี พ.ศ. 2495 ที่กำหนดให้ครูใหญ่และผู้จัดการต้องเป็นคนที่มีสัญชาติไทย

ระยะที่ 4 การหยุดชะงักและการขยายตัวของโรงเรียนเอกชน (พ.ศ. 2507-2518) ด้วยรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี ทำให้โรงเรียนของรัฐขยายตัวอย่างมาก อันมีผล กระทบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน แต่ด้วยรัฐบาลไม่สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายได้เพราะปัญหาด้านงบประมาณและการขาดแคลนครู ตลอดจนอาคารสถานที่รัฐจึงมีนโยบายให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการมากขึ้น จึงทำให้โรงเรียนเอกชนขยายตัวใหญ่ ใน พ.ศ. 2518 จำนวนนักเรียนเอกชนเปรียบเทียบกับนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล ยังเป็น 1 :6 แต่จำนวนโรงเรียนเอกชนมีมากกว่าเดิมใน พ.ศ. 2503 เล็กน้อย

ระยะที่ 5 การแสวงหาแนวทางใหม่ (พ.ศ. 2518-ปัจจุบัน) การประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 และ 2525 ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนอย่างมาก เพราะมีการควบคุมมาตรฐานเข้มงวดมาก มีการควบคุมการเก็บค่าเล่าเรียน และต่อมาก็ได้ผ่อนปรนตามนโยบายค่าเล่าเรียนลอยตัวในรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (2535 – 2538) ในขณะที่รัฐบาลได้ดำเนินการขยายการศึกษาพื้นฐานเป็น 9 ปี และยิ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ถ้ารัฐบาลเร่งการขยายการศึกษาออกไปเพื่อให้ได้ตามทิศทางและความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ โรงเรียนเอกชนย่อมได้รับผลกระทบดังเช่นระยะที่ 4 อย่างแน่นอน

ในปี พ.ศ.2538 มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นก็คือ การที่รัฐบาลสนับสนุนโรงเรียนเอกชนโดยดำเนินการให้มีเงินกองทุนอุดหนุนโรงเรียนเอกชน นโยบายการให้โรงเรียนเอกชนเก็บค่าเล่าเรียนได้ตามความเหมาะสม การจัดให้มีการยืมเงินยืมเรียน นโยบายคูปองทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกชนอาจต้องย้อนกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ ในระยะที่ 4 ซึ่งกำลังจะเกิดในระยะที่ 5 จะทำอย่างไรดี ควรจะไปทางไหนดี สิ่งเหล่านี้โรงเรียนเอกชนจำเป็นต้องกำหนดทิศทางที่ต้องการ เพื่อก้าวไปในอนาคต

แนวนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน

แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน สามารถสรุปเป็นภาพรวมของแนวนโยบายการศึกษาเอกชนที่ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันได้ดังนี้

ก. แนวนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน

1. แนวนโยบายหลัก

รัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถ มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นผู้จัด ร่วมจัดและร่วมรับภาระในการจัดการศึกษา โดยรัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวในการดำเนินการทั้งด้านวิชาการและการบริหาร รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาเอกชนทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของเอกชนมีคุณภาพ

2. แนวนโยบายการจัดการศึกษาของเอกชนแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

2.1 ประเภทสามัญศึกษา

ระดับก่อนประถมศึกษา

1. รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่น เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้ให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน
2. รัฐจะจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อการวิจัยทดลองเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบให้เป็นตัวอย่างและการจัดการศึกษาในท้องถิ่นที่ด้อยกว่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะเด็กที่มีโอกาสน้อยในการได้บริการเชิงสังคม

ระดับประถมศึกษา

รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ แต่รัฐถือว่าภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษานี้เป็นงานเร่งด่วนของรัฐ ดังนั้น รัฐต้องเร่งขยายการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้ทั่วถึงโดยรวดเร็วและปรับปรุงคุณภาพให้เท่าเทียมกัน

ระดับมัธยมศึกษา

รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าร่วมรับภาระจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยรับจะเน้นขยายในบริเวณที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทัดเทียมกันในการเข้าเรียนในโรงเรียนในระดับนี้

2.2 ประเภทอาชีวศึกษา

รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนและการศึกษาอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางและด้วยความคล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับโรงเรียนกวดวิชาให้มีการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเปิดสอนวิชาสำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ได้ตามความเหมาะสม

2.3 โรงเรียนนโยบายพิเศษ

โรงเรียนนานาชาติ

กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นได้เป็นรายๆ ไปตามความจำเป็น ภายใต้หลักเกณฑ์การจัดตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

โรงเรียนจีน

รัฐไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสอนภาษาจีนเพิ่มขึ้น

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นได้เป็นรายๆ ไปตามความจำเป็น ภายใต้หลักเกณฑ์การจัดตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การอุดหนุนจะได้รับการอุดหนุนส่งเสริมตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการด้วย

3. แนวนโยบายการจัดโรงเรียนเอกชนของหน่วยงานของรัฐ

รัฐไม่อนุญาตให้หน่วยงานของรัฐที่ไม่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยตรงเข้ามาจัดการศึกษาแม้ในรูปแบบของโรงเรียนเอกชน เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง โรงเรียนที่มีอยู่แล้วให้ดำเนินการดังนี้

3.1 จัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อดำเนินการโรงเรียนเอกชน

3.2 หากทำตามข้อ 3.1) ไม่ได้ ให้โอนโรงเรียนที่มีอยู่ให้กับส่วนราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในพื้นที่นั้น

3.3 ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบตามข้อ 2) จัดตั้งโรงเรียนที่ส่วนราชการต่างๆ ขอให้เป็นพิเศษ

ข. แนวนโยบายการอุดหนุนส่งเสริมและช่วยเหลือการศึกษาเอกชน การอุดหนุนส่งเสริม และช่วยเหลือการศึกษาเอกชนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนการกุศลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้

1.2 ให้อุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนเอกชนการกุศล โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ และโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ยกเว้นอาคารนำเข้าวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนเอกชนการกุศล และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

1.3 ให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาเป็นรายหัวนักเรียนในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนนำไปใช้จ่ายเป็นเงินเดือนครู การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาได้ดีขึ้น และสามารถ ดำรงโรงเรียนอยู่ได้ด้วยรายได้ของโรงเรียนเองในที่สุด สำหรับโรงเรียน

เอกชนการกุศลรัฐให้เงินอุดหนุนเป็นรายหัวนักเรียนเช่นกัน แต่ในอัตราไม่เกินร้อยละ 60 ส่วนโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม รัฐให้เงินอุดหนุนเป็นรายหัวนักเรียนตามสูตรการอุดหนุนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อให้โรงเรียนนำไปพัฒนากิจการของโรงเรียนร้อยละ 50 ให้แก่ครูสอนศาสนา ร้อยละ 40 ที่เหลือให้แก่ผู้รับใบอนุญาต

1.4 ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ

1.5 อุดหนุนและส่งเสริมอื่นๆ ได้แก่ การให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่เจ้าของ ผู้จัดการ ที่สามารถจัดการศึกษาได้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ และอุดหนุนเงินค่าวัสดุการศึกษาเพื่อช่วยเหลือการดำเนินการวัสดุการศึกษาเป็นรายหัวในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และในชั้นตัวประโยคในหลักสูตรศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ นอกจากนี้ยังให้เงินอุดหนุนเป็นวิทยาคารสงเคราะห์แก่โรงเรียนเอกชนการกุศล และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ โดยการให้ยืมเงินค่าก่อสร้าง และแก่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา โดยการให้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำเพื่อการก่อสร้างอาคารและจัดหาอุปกรณ์การศึกษา

2. การส่งเสริมการช่วยครูใหญ่และครู ประกอบด้วย

2.1 ให้การอบรมทางวิชาการ

2.2 ให้เงินสงเคราะห์ โดยการสมทบเงินเข้าในกองทุนสงเคราะห์ช่วยเหลือครูใหญ่และครูในอัตราร้อยละ 6 ของเงินเดือนครูใหญ่และครู ซึ่งตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนคิดเป็นสัดส่วน 6:3:3 ระหว่างรัฐบาล : เจ้าของ : ครูใหญ่และครู ส่วนดอกผลที่ได้จากเงินฝากกองทุนไว้กับธนาคารได้นำมาช่วยเหลือครูใหญ่และครูเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทน ค่าช่วยเหลือบุตรและการศึกษาของบุตรด้วย

2.3 ให้เงินสมทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ เมื่อมีการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน รัฐจะปรับให้ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนด้วย ถ้าการปรับอัตราเงินเดือนดังกล่าวมีผลกระทบให้โรงเรียนต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายเป็นเงินเดือนครูเพิ่มขึ้น โดยที่โรงเรียนไม่สามารถปรับค่าธรรมเนียมการเรียนได้ทันที เพราะการปรับอัตราเงินเดือนเกิดขึ้นกะทันหันและเกิดระหว่างปีการศึกษา ทั้งนี้เฉพาะโรงเรียนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนทั้งโรงเรียนประเภทสามัญและโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

2.4 ช่วยเหลือประการอื่นๆ ได้แก่ ให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้การผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร ให้สิทธิการศึกษาต่อ เป็นต้น

ค. แนวนโยบายค่าธรรมเนียมการเรียน

การศึกษาในระบบโรงเรียน

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่ได้รับเงินอุดหนุนให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียน

ที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนสามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจนด้วย

โรงเรียนเอกชนการกุศล ให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล

โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาในรูปแบบการศึกษาในระบบ โรงเรียนให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามเพดานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งรัฐได้ปรับค่าธรรมเนียมการเรียนสูงสุด ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนร่วมรับภาระในสัดส่วนที่เหมาะสม และโรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามสมควร

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

โรงเรียนอาชีวศึกษานอกระบบ สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นรายๆ ไป ตามความเหมาะสมของแต่ละสาขาวิชาชีพ

โรงเรียนนานาชาติ รัฐได้ยกเลิกการควบคุมค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น เพื่อให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่

สภาพการจัดการศึกษาเอกชนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

1. การจัดการศึกษา

ก. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา แม้ว่ารัฐได้มีนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของเอกชน แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพการจัดการศึกษาในแง่ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประเภทสามัญศึกษาบางระดับ และประเภทอาชีวศึกษาบางหลักสูตร รวมทั้งนักเรียนของโรงเรียนนโยบายพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนสอนภาษาจีนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยังควรต้องได้รับการปรับปรุง ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประเภทสามัญศึกษายังมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนที่มีที่ตั้ง ขนาด และการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและชุมชนเมือง และโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ต่ำ นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล นักเรียนในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูง ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพในการจัดการศึกษาของเอกชนเป็นผลมาจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ การพัฒนาทางวิชาการ ทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งยังมีความรู้และประสบการณ์ในการ

บริหารงานน้อย การนิเทศทั้งภายในและภายนอกยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการจัดทำแผนการบริหารงานที่เป็นระบบตามหลักวิชาการ ความไม่เพียงพอของวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของการศึกษาประเภทอาชีวศึกษายังไม่เหมาะสมทั้งในด้านการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศเท่าที่ควร รวมทั้งยังขาดการปลูกฝังคุณลักษณะบางประการที่นายจ้างต้องการ นอกจากนี้การจัดการบริการแนะแนวเพื่ออาชีพยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดสอนควบคู่กัน 2 หลักสูตรขึ้นไป ทำให้นักเรียนต้องใช้เวลาเรียนในแต่ละวันมากกว่าโรงเรียนโดยทั่วไปประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนจึงลดลง ซึ่งเรื่องนี้ สนั่น แก้วนุช (2549 : 142) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน พบว่า ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถด้วยการจัดอบรม ประชุมสัมมนา ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์กับนักเรียน โดยผู้บริหารต้องใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารและครูจะต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข. จำนวนนักเรียนและจำนวนโรงเรียนเอกชน การลดลงของจำนวนนักเรียนและจำนวนโรงเรียนเอกชนเป็นผลที่เกิดจากสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการหนึ่งคือ ผลกระทบจากนโยบายเร่งขยายการจัดการศึกษาของรัฐในระดับและประเภทต่างๆ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น การขยายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยดำเนินการโครงการอนุบาลชนบทและโครงการเด็กเล็กก่อนวัยเรียนประถมศึกษา การขยายการจัดการศึกษาของรัฐดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชนมากพอสมควร ในด้านการลดลงของจำนวนนักเรียนเอกชน ซึ่งมีผลทำให้รายได้ของโรงเรียนจากค่าธรรมเนียมการเรียนลดลงไม่เพียงพอที่จะนำมาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง หรือโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมต่ำอยู่แล้วและมีนักเรียนเข้าเรียนน้อย ทำให้ไม่สามารถดำรงกิจการต่อไปได้เพราะจัดแล้วไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้ สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ มาตรการของรัฐบาลบางเรื่องยังเป็นข้อจำกัดในการขยายกิจการและการดำเนินงานจัดการศึกษาของเอกชนด้วย เช่น การกำหนดจำนวนโรงเรียนเอกชนเพื่อสอนภาษาจีนที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัด และการไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนเพิ่มขึ้น การไม่อนุญาตให้ทำการสอนวิชาภาษาจีนในโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ต่อเนื่องจากที่ได้เรียนมาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ทำให้ความรู้ของผู้เรียนไม่ต่อเนื่องและไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร รวมทั้งการไม่อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนเพื่อสอนภาษาจีนประเภทสามัญศึกษาเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา (ชั้นอนุบาลศึกษา) ซึ่งทำให้โรงเรียนขาดโอกาสในการเตรียมเด็กเพื่อเป็นตัวป้อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้โรงเรียน

เอกชนเพื่อสอนภาษาจีน มีนักเรียนมาสมัครเรียนน้อยจึงมีรายได้จำกัดและทำให้โรงเรียนบางแห่งดำรงกิจการต่อไปได้ค่อนข้างลำบาก อีกทั้งไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร

ค. การบริหารและการจัดการ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวในการดำเนินงานทั้งด้านการบริหารและการพัฒนาทางวิชาการ ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติจากข้อ กำหนด กฎและระเบียบต่างๆที่มีลักษณะมุ่งไปในด้านการควบคุมสถานศึกษา มากกว่าการส่งเสริมหรือการกำกับดูแล ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาขาดความคล่องตัวอย่างแท้จริง เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูที่ให้ปฏิบัติงานได้เฉพาะในโรงเรียนที่ได้อนุญาตไว้เท่านั้น การกำหนดวุฒิการศึกษาสามัญของผู้ชำนาญการ ทำให้โรงเรียนไม่อาจจัดจ้างผู้ชำนาญการซึ่งมีความรู้ในวิชาชีพมาเป็นครูวิชาชีพบางสาขาที่โรงเรียนขาดแคลนได้ นอกจากนี้ ข้อกำหนดบางเรื่อง เช่น การกำหนดสัญชาติไทยของผู้บริหารโรงเรียน ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการบริหารงานระหว่างผู้บริหารตามกฎหมายกับผู้บริหารชุดที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งขึ้น ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งการขาดองค์กรที่เป็นตัวแทนภาคเอกชน ที่จะเป็นผู้ประสานงานและรับผิดชอบงานการศึกษาเอกชนในระดับจังหวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานการศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวมากขึ้น

ง. การเพิ่มค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเอกชน การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ พลเรือน ข้าราชการครูและค่าจ้างขั้นต่ำของผู้ใช้แรงงานในแต่ละครั้ง ทำให้โรงเรียนเอกชนต้องปรับอัตราเงินเดือนของครูและบุคลากรในโรงเรียนตามไปด้วย ซึ่งเป็นการเพิ่มรายจ่ายของโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะโรงเรียนต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการในการจ่ายค่าจ้างให้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียน โรงเรียนจึงต้องเพิ่มการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนเพื่อรักษาสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนเอาไว้ แต่อาจจะทำได้ยากเพราะผู้ปกครองไม่สามารถจะจ่ายค่าเล่าเรียนส่วนที่เพิ่มขึ้นได้

2. การอุดหนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือ

ก. การอุดหนุนเป็นครูช่วยสอน การอุดหนุนโรงเรียนโดยให้ครูช่วยสอนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากมีครูน้อยและครูบางส่วนยังถูกยืมไปช่วยราชการที่จังหวัด อำเภอและเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ครูต้องสอนหลายวิชาและบางวิชาก็เป็นวิชาที่ครูไม่มีความถนัด แต่จำเป็นต้องสอนเพราะไม่มีครูเฉพาะวิชา นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับบัญชาครูช่วยสอนที่เป็นข้าราชการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา ส่วนผู้รับใบอนุญาตหรือผู้บริหารโรงเรียนมิใช่ผู้บังคับบัญชาที่แท้จริง แต่การดูแลบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดยังทำได้ไม่ทั่วถึง จึงมีความสับสนและยุ่งยากในเรื่องนี้ตลอดมา

ข. การอุดหนุนเป็นอุปกรณ์การศึกษา ปัญหาอุปสรรคในเรื่องนี้เป็นปัญหาในแง่ของความจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ความจำกัดในด้านระยะเวลาดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งจะต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและจะต้องได้อุปกรณ์ตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่ยากยิ่งเพราะความต้องการที่แตกต่างกัน ของโรงเรียนภายในกลุ่มอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษาที่ต่างระดับกัน ทำให้ความต้องการในวัสดุอุปกรณ์การศึกษาแตกต่างกันไปด้วยความจำกัดในด้านงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจัดซื้ออุปกรณ์บางชิ้นที่มีขนาดใหญ่หรือมีราคาสูงได้ หรือบางครั้งอุปกรณ์ที่จัดซื้อไม่เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนเท่าที่ควรเพราะมีอุปกรณ์นั้นๆ อยู่แล้ว รวมทั้งความหลากหลายของแหล่งผลิตและจำหน่ายอุปกรณ์การศึกษาและความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงานที่เป็นผู้จัดซื้อกับโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้อุปกรณ์

ค. ความอุดหนุนด้านการเงิน การปรับเปลี่ยนวิธีการอุดหนุนจากการอุดหนุนครุมาเป็นการอุดหนุนโรงเรียนตามรายหัวนักเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับเงินอุดหนุนน้อยลงและถึงแม้จะไต่งบประมาณพัฒนามาเพิ่มเป็นการชดเชยให้แล้วก็ตาม ปรากฏว่ายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ต้องปรับปรุงหลายด้าน ทั้งด้าน อาคารสถานที่ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น

ง. การพึ่งตนเองของโรงเรียน ตามแนวนโยบายการอุดหนุนและการส่งเสริมโรงเรียนเอกชนในด้านการเงินในรูปของเงินอุดหนุนนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนนำมาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยรายได้ของตนเองในที่สุด แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนที่จะทำให้โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนสามารถดำเนินกิจการโรงเรียนได้โดยไม่ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐ ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายรายหัวที่โรงเรียนได้รับอยู่คือ ร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนของรัฐ ส่วนอีกร้อยละ 60 นั้น โรงเรียนอาจเก็บเป็นค่าธรรมเนียมการเรียนจากนักเรียนได้ แต่ถ้าโรงเรียนจะต้องเลิกรับเงินอุดหนุน โรงเรียนจะต้องปรับค่าธรรมเนียมการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยเป็นร้อยละ 100 ของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนของรัฐ คือ ร้อยละ 40 + ร้อยละ 60 = ร้อยละ 100 นั้นเอง ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นจากค่าธรรมเนียมการเรียนที่เก็บอยู่เดิมมาก ผู้ปกครองนักเรียนอาจจะได้รับความเดือดร้อนและไม่มีเงินพอที่จะชำระค่าธรรมเนียมการเรียนได้

3. ค่าธรรมเนียมการเรียน

ก. การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน อัตราค่าธรรมเนียมการเรียนสูงสุดที่เป็นอยู่ยังไม่เหมาะสมกับคุณภาพของการจัดบริการการศึกษาที่โรงเรียนบางแห่งดำเนินการอยู่ โรงเรียนจึงต้องเก็บเงินพิเศษหรือเงินกินเปล่าจากผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่งเพิ่มจากการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครองที่จะต้องจัดหาเงินจำนวนมาก เพื่อนำมาใช้จ่ายเป็นเงินพิเศษ หรือเงินกินเปล่าที่โรงเรียนเรียกเก็บแทนที่จะเฉลี่ยกระจายออกเป็นรายปี แล้วผนวกเป็น

ค่าธรรมเนียมการเรียน ซึ่งผู้ปกครองก็จะสามารถทยอยจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการเรียนตามปกติได้ เพราะจะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากนัก อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นมา รัฐได้มีนโยบายให้โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน และโรงเรียนที่ไม่ขอรับเงินอุดหนุนกำหนดค่าธรรมเนียมการเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องจัดทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่ยากจนด้วย

ข. การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน อัตราค่าธรรมเนียมการเรียนสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับระดับ/ประเภทการศึกษาต่างๆ นั้น ในทางปฏิบัติโรงเรียนจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็ก ยังไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนตามอัตราที่แต่ละโรงเรียนได้รับอนุญาตไว้ในแต่ละปีการศึกษา แม้ว่าอัตราที่โรงเรียนจัดเก็บจะเป็นอัตราที่ต่ำมากก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนยากจนหรือมีปัญหาด้านการเงิน

จากสภาพการจัดการศึกษาเอกชนได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาอันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐมาเป็นเป็นเวลานาน นับได้ว่าทำประโยชน์แก่ประเทศชาติในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าการศึกษาวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของเอกชนจะชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของเอกชนยังมีข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามตั้งแต่เริ่มแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 จนถึงปัจจุบัน รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญ โดยได้กำหนดแนวนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาเอกชนไว้ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาเอกชนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ในการกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการให้มีความพร้อม มีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการ และสามารถจัดการศึกษาได้อย่างคุณภาพบนพื้นฐานของการอยู่ได้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงควรให้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชนที่สำคัญๆ

การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในประเทศไทย ขณะนี้มีกฎหมายรองรับ 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 สำหรับโรงเรียนเอกชนมีพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 เพิ่มอีก 1 ฉบับ โดยให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารตนเองได้อย่างอิสระ แม้จะมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ แต่ก็ต้องใช้เวลาและความพยายาม เพราะการกระจายอำนาจนั้น ต้องปฏิวัติความคิดและเจตคติของคนเป็นจำนวนมาก การกำหนดให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงเป็นโอกาสที่จะช่วยให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระมากขึ้น แต่ก็ได้หมายความว่าสถานศึกษาจะเป็นอิสระอย่างสิ้นเชิง โดยปราศจากการกำกับดูแลของเขตพื้นที่การศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาที่ดีต้องเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษา

ในกำกับและสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการเป็นนิติบุคคล ซึ่งการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ความว่า “กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ดังนี้ “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง” และโรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 24 “เมื่อได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนในระบบแล้ว ให้โรงเรียนในระบบเป็นนิติบุคคลนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตและให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของนิติบุคคล”

ในเรื่องของความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษามีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ เช่น รุ่ง แก้วแดง (2546 : 3) กล่าวว่า ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 นั้น ขณะนี้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลยังคงมีสภาพเป็นส่วนราชการ บุคลากรเป็นลูกจ้าง และการดำเนินงานยังคงถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการและกฎหมายเหมือนเดิม นอกจากนี้มีนักการศึกษาได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลและการบริหารในรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนิติบุคคลทั้งในและต่างประเทศหลายท่าน ได้แก่ ล็อคฮีต และจิมเนซ (Lockheed, Marlaine and Emmanuel Jimenez 1994 : abstract) ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในประเทศกำลังพัฒนา 5 ประเทศ พบว่าความเข้มงวดจริงจังของโรงเรียนเอกชนส่งผลดีในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและค่าใช้จ่าย และพบว่าโรงเรียนที่นำหลักการของการใช้โรงเรียนเป็นฐานและการปกครองตนเองมาใช้เกิดจากการตัดสินใจของโรงเรียนที่ต้องการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ โจฮี (Jeetendra Raj Joshee 1994 : Abstract) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในประเทศเนปาล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องการอิสระในการตัดสินใจเพื่อบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี ภาครัฐและเอกชนต้องทำความเข้าใจในบทบาทของตนต่อโรงเรียนจึงจะสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ และพบว่าคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนดีกว่าโรงเรียนรัฐบาลในภาพรวม แม้ว่าจะไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญว่าครูของโรงเรียนรัฐบาลจะมีคุณภาพและได้รับการอบรมมากกว่าครูในโรงเรียนเอกชน และผู้ปกครองต้องจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงกว่าโรงเรียนของรัฐ แต่ผู้ปกครองต่างนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่า วอลท์สแตเตอร์ (Wohlstetter 1995 : abstract) ได้ศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ไปปฏิบัติ พบว่า มีหลายแห่งประสบความสำเร็จ แต่ก็มีหลายแห่งนำไปใช้ไม่

ได้ผล เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จก็คือการกระจายอำนาจไปให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการ ได้มีส่วนในการตัดสินใจมากที่สุด และสาเหตุของความล้มเหลวคือ ผู้บริหารทำงานโดยใช้แนวคิดตนเป็นหลัก กระบวนการทำงานไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น สงขลา วิชัยชัทคะ (2546 : 8) กล่าวว่า การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ต่อเมื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ และให้อำนาจอิสระในการบริหารทั้งด้านการคลัง การบริหารบุคคล และการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ นอกจากนั้น สุรพล นิติไกรพจน์ (2546 : 8) กล่าวถึงความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนสรุปได้ว่า เมื่อโรงเรียนเป็นอิสระอยู่แล้ว อยู่ๆ มาเติมให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้น จะทำให้โรงเรียนเปลี่ยนอะไรบางอย่างหรือไม่ คำตอบคือ เปลี่ยนไปบ้างเหมือนกัน หลักการเดิมในเรื่องความเป็นอิสระไม่เปลี่ยน แต่มีบางประเด็นที่อาจเปลี่ยนไป คืออำนาจในการจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการบริจาค ซึ่ง พิษณุ ดารานรงค์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อดีข้อจำกัดของการบริหารงานในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ปัญหาอุปสรรค คือการบริหารวิชาการ คุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ การบริหารงบประมาณ สถานศึกษาไม่มีความพร้อมในการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล สถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปตามความต้องการ การบริหารงานทั่วไป มีภาระงานมากทำให้ยุ่งยากในการบริหารและประสานงาน และมีข้อจำกัดคือ ด้านวิชาการ แบบ 1พ. ต่างๆ มีรายละเอียดมากเกินไป ด้านงบประมาณ อาจเกิดการทุจริตได้ง่าย ถ้าการตรวจสอบไม่ดี

วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

1. เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างอิสระ คล่องตัว ให้สามารถบริหารจัดการได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามหลักการกระจายอำนาจ และการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา นอกจากจะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาแล้ว ยังมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น สถานศึกษาจะดำเนินการใดๆ จึงต้องอยู่ในกรอบของอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยได้กำหนดให้มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่

ในการบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก มาตรา 39 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการต่างๆ ไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในนามของสถานศึกษา เป็นต้น ฉะนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงมีฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคล สำหรับโรงเรียนเอกชนผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้แทนของนิติบุคคล ซึ่ง ดนยา พิบูลย์นครินทร์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพความพร้อมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพความพร้อมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นว่าสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก จะมีความพร้อมในการบริหารงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อบ่งชี้และการดำเนินการจัดการศึกษาเอกชนทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับนโยบายของรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการ การศึกษาเอกชนในปัจจุบัน กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 และการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล เนื่องจากในปัจจุบันสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีลักษณะเป็นนิติบุคคลทุกแห่ง โดยหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนได้มีการกำหนดการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาไว้ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 และจากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันที่ส่งผลให้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนลดลงอย่างต่อเนื่อง อัตราส่วนจำนวนนักเรียนภาครัฐ : เอกชนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

และประสิทธิภาพ และ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอย่างไร สำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนต่อไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษา และพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน และศึกษาการดำเนินการจริงของโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อยืนยันข้อค้นพบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนจำนวน 6 โรงเรียน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยสอง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียด และวิธีการในการศึกษาออกเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

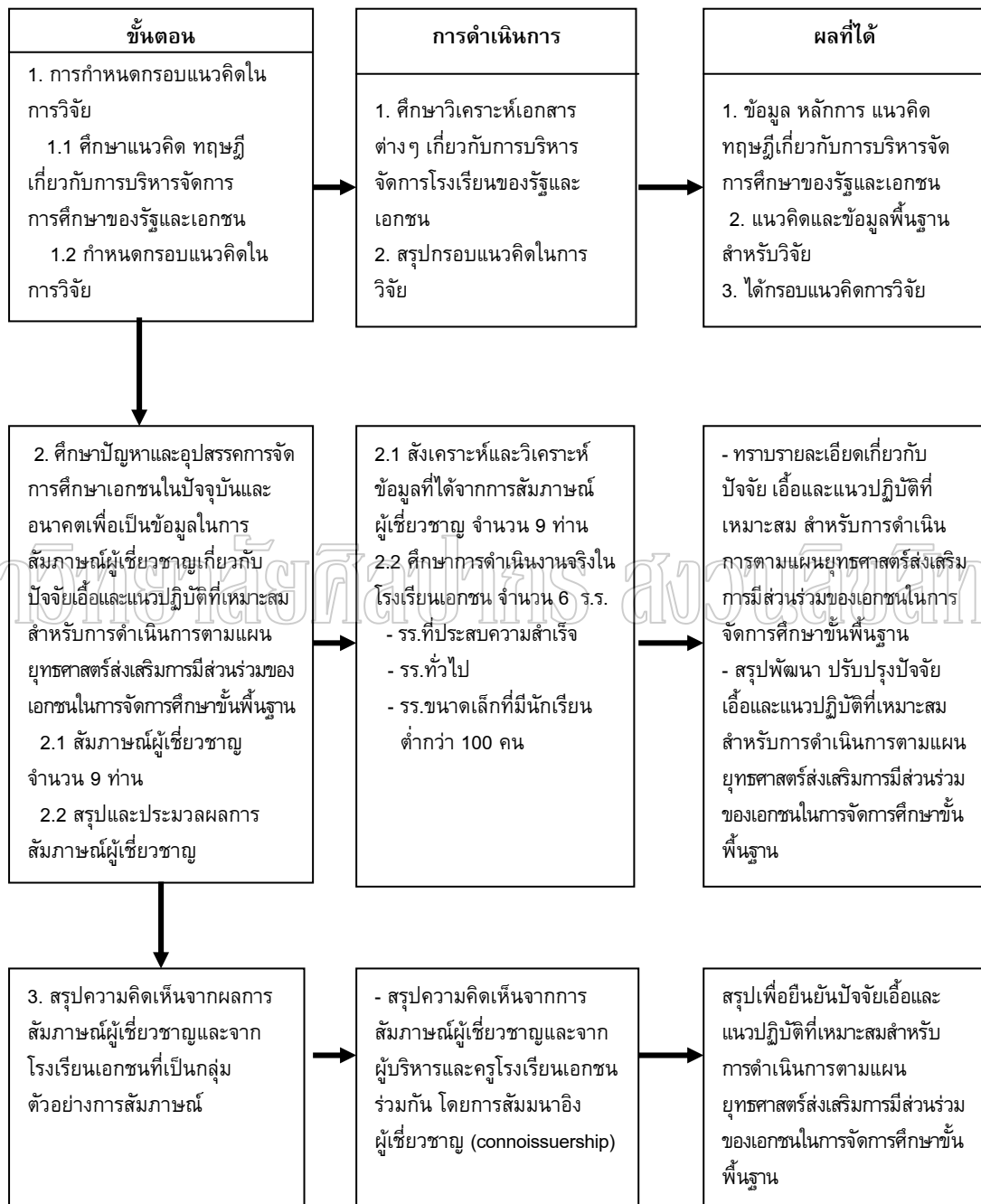
ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารจัดการศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเครื่องมือ จัดทำโครงการวิจัยตามคำแนะนำและความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอโครงการต่อภาควิชาเพื่อความเห็นชอบ และขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ตามโครงร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (quasi-structured interview or nonformal interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขอบข่ายทางทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการ จัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สรุปและประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน



แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3. สรุปปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียน เอกชนสามประเภท ประเภทละ 2 โรง คือ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนทั่วไป และ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน

4. การสังเกต ผู้วิจัยได้เข้าไปฝังตัวในโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภทแห่งละไม่น้อยกว่าสองสัปดาห์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การจัดสวัสดิการ และการใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลและนำมาพิจารณาประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู แล้วสรุปเป็น ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและจากผู้บริหารและครูโรงเรียน เอกชนร่วมกัน (connoisseurship) เพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการ ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับร่าง เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และ คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อขอคำแนะนำ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง แล้วจัดพิมพ์รายงาน ผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบ การศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย จึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บและรวบรวมข้อมูล การนำ เสนอและวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดของกระบวนการต่าง ๆ มีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ

2. โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ภาคกลาง แบ่งเป็น 3 ประเภทๆ ละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน (เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนที่ได้รับและค่าธรรมเนียมอาจจะไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนดไว้เป็น 5 ยุทธศาสตร์ คือ

- 1) กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด
- 2) สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม
- 3) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน
- 4) ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- 5) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา

เอกชน

2. ปัจจัยเอื้อ หมายถึง องค์ประกอบที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ

3. แนวปฏิบัติที่เหมาะสม หมายถึง แนวทางการดำเนินงานซึ่งเป็นข้อควรปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมิให้มีการดำเนินการที่แตกต่างกัน

4. การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 และตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 มาตรา 24

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ใช้ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (quasi-structured interview or nonformal interview) เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามที่กำหนดในขั้นตอนการวิจัย และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน

2. การตรวจสอบเครื่องมือ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่จัดสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะโดยใช้เทคนิค IOC ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นผู้พิจารณาข้อคำถามว่าสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1. นางสาวนีย์ พันัสสรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผน สช.
2. ดร.เสรี ปรีดาศักดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ สช.
3. ดร.วันเพ็ญ ผ่องกาย นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ สป.
(ด้านการวิจัยและประเมินผล)
4. ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน สพฐ.
5. ดร.จกพรดิ วัฒนา อดีตเลขาธิการคุรุสภา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารด้านการบริหารจัดการ การศึกษาเอกชนในและต่างประเทศ สรุปประเด็นแนวคิดและการสัมภาษณ์ แล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับทางสังคม จำนวน 4 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการวางแผนและการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 4 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้
 - 1.1 มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา
 - 1.2 มีคุณวุฒิด้านการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
 - 1.3 มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยทางการศึกษา
 - 1.4 มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชนเป็นอย่างดี

ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มนี้ได้แก่

1. ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.สมเกียรติ ชอบผล รองเลขาธิการ สพฐ.
3. นายบัณฑิต ศรีพุทธางกูร ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
4. ดร.จิรพรรณ พิมพ์พันธ์ุ นายกสภาการศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

2. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการด้านการวางแผนและการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 5 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้

ระดับ 8

2.1 มีประสบการณ์ด้านการวางแผนทางการศึกษา โดยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า

2.2 มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

2.3 มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยทางการศึกษา

2.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มนี้ได้แก่

- | | |
|--------------------------|--|
| 1. นางศิริลักษณ์ มโนรมย์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน สช. |
| 2. นายพิชัย แก้วสุวรรณ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สช. |
| 3. ดร.ประภาพรชน ไชยวงษ์ | นักวิชาการศึกษา 8ว
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา |
| 4. ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก | ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สพฐ. |
| 5. ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ | ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์ วิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ. |

3. การสังเกต ศึกษาการดำเนินงานจริงในโรงเรียนเอกชน (monitoring) ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่เปิดดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีการศึกษา ในเขตภาคกลาง ซึ่งแบ่งโรงเรียนออกเป็นสามประเภท คือ ประเภทที่ 1 โรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่ประสบความสำเร็จมีจำนวนนักเรียนมาก ประเภทที่ 2 โรงเรียนทั่วไป ที่มีจำนวนนักเรียนมากพอที่จะสามารถดำเนินกิจการไปได้ในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน

ประเภทที่ 3 โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน ซึ่งเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวและค่าธรรมเนียมการเรียนที่เก็บจากนักเรียน อาจไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการบริหารจัดการ

4. สรุปความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนร่วมกัน โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) นำมาสรุปเป็นปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. จัดทำรายงานการวิจัย

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษา และพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาเอกชนให้

มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การจัดเตรียมโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัย และการรายงานผลการวิจัย ซึ่งในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนรัฐและเอกชน เพื่อนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบันและอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน เกี่ยวข้องกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบค่าความสอดคล้องและความตรงของเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงและมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของรัฐและเอกชนเป็นอย่างดี จำนวน 4 ท่าน และกลุ่มนักวิชาการด้านการวางแผนการศึกษาและการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 5 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากนั้นได้ไปสังเกตการณ์ดำเนินการจริงและสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน 3 กลุ่ม ๆ ละ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนมาสรุปประเด็น นำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนมาสรุปรวมเป็นปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำข้อสรุปปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมไปดำเนินการตรวจสอบโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurs) ซึ่งใช้ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองกลุ่มและผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จำนวน 7 ท่าน ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดให้ความคิดเห็นตรวจสอบและยืนยันข้อค้นพบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน นั้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสนามวิจัย 6 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบพหุวิธี คือ 1) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง และนักวิชาการ จำนวน 9 ท่าน 2) สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูในโรงเรียน 3 ประเภทๆ ละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน จำนวน 6 โรงเรียน และ 3) การสังเกตการดำเนินการจริงในโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน

ตอนที่ 2 ผลการสังเกตการณ์บริหารจัดการโรงเรียนเอกชน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสามประเภท จำนวน 6 โรงเรียน

ตอนที่ 3 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชน ร่วมกัน (connoisseurship)

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จำนวน 9 ท่าน สามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นในแต่ละยุทธศาสตร์ได้ตามตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5
1. นโยบาย 2. ความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายการรับนักเรียนต้องชัดเจน - รัฐไม่ควรตั้งโรงเรียนเพิ่มในพื้นที่ ที่เอกชนจัดได้ดีอยู่แล้ว - การรับนักเรียนต้องมีการวางแผนร่วมกันในท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษา - รัฐจะกำหนดนโยบายอะไรที่มีผลกระทบกับโรงเรียนเอกชน ควรแจ้งให้เอกชนทราบด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรแยกเป็นระดับ - ควรกำหนดเป้าหมายแยกเป็นรายจังหวัด - นโยบายการรับนักเรียนภาครัฐต้องชัดเจนเพื่อให้โรงเรียนเอกชนรับนักเรียนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการทำวิจัยว่าเอกชนควรไปลงทุนในพื้นที่ใด - สช.ต้องมีบทบาทเป็น BOI ส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ - ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อกำหนดคุณภาพมาตรฐานและนโยบายในการเพิ่มจำนวนนักเรียนเอกชนให้เป็นไปตามเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดสัดส่วนควรแยกเป็นระดับ - โรงเรียนไม่ควรรับนักเรียนข้ามเขตพื้นที่ - โรงเรียนของรัฐไม่ควรรับนักเรียนต่อห้องเกินอัตราส่วนที่กำหนด - 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการกำหนดสัดส่วนการรับนักเรียนที่ชัดเจน - โรงเรียนของรัฐไม่ควรรับนักเรียนกลางปีการศึกษาถ้าไม่จำเป็น - รัฐไม่ควรตั้งโรงเรียนเพิ่มในพื้นที่ ที่เอกชนจัดได้ดีอยู่แล้ว

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
<p>1. นโยบาย</p> <p>2. ความร่วมมือ</p>	<p>- นโยบายการรับนักเรียนของรัฐต้องเอื้อให้เอกชนสามารถรับนักเรียนได้</p> <p>- โรงเรียนเอกชนควรมีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการนอกเหนือจากรื่องคุณภาพการศึกษา</p>	<p>- การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่</p> <p>- รัฐต้องไม่สร้างโรงเรียนเพิ่มในพื้นที่ที่เอกชนจัดได้ตั้งอยู่แล้ว</p> <p>- รัฐควรไปสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารที่เอกชนไม่เข้าไปลงทุน</p>	<p>- รัฐต้องมีนโยบายการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนดโดยคำนึงถึงอัตราส่วนจำนวนนักเรียน : ห้องจำนวนครู : นักเรียน</p> <p>- ไม่รับนักเรียนตลอดปีการศึกษาโดยไม่จำกัด</p> <p>- รัฐควรไปส่งเสริมและขยายการจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ที่เอกชนไม่เข้าไปลงทุนเพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถรับนักเรียนได้</p>	<p>- นโยบายการรับนักเรียนของรัฐต้องชัดเจนและต้องไม่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา</p> <p>- ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมายผู้เรียนในแต่ละสังกัด</p> <p>- สพฐ. ควรมีการเสริมแรงเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งเสริมให้จำนวนนักเรียนเอกชนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด</p>

จากตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 “กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ 6 : 3 กล่าวว่า นโยบายเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมและทุกท่านให้ความเห็นว่านโยบายดังกล่าวต้องมาจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อ สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 ควรเป็นเรื่องของนโยบายและความร่วมมือ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. นโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐต้องชัดเจนและเอื้อให้เอกชนสามารถรับนักเรียนได้
2. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรแยกเป็นระดับ
3. กำหนดเป้าหมายจำนวนนักเรียนภาครัฐ : ภาคเอกชน แยกเป็นรายจังหวัด
4. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
5. มีการวางแผนการรับนักเรียนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายการรับนักเรียนของรัฐหากมีผลกระทบต่อเอกชน ต้องแจ้งให้เอกชนทราบเพื่อวางแผนรับสถานการณ์
7. การรับนักเรียนของภาครัฐต้องคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่น อัตราส่วนระหว่าง นักเรียน : ห้อง ครู : นักเรียน เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชน
8. รัฐต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือการขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ และไปจัดตั้งในพื้นที่ที่เอกชนไม่เข้าไปลงทุน
9. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ต้องมีบทบาทเป็น BOI ส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ
10. ควรมีการทำวิจัยว่าเอกชนควรไปลงทุนในพื้นที่ใด
11. โรงเรียนเอกชนควรมีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการนอกเหนือจากเรื่องคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5
1. ความเสมอภาค	<ul style="list-style-type: none"> - สช. ควรพิจารณาเพิ่มเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้ทัดเทียมกับภาครัฐ - ควรมีมาตรการลงโทษโรงเรียนเอกชนที่เจตนาทุจริตในการขอรับค่าใช้จ่ายรายหัว - ระบบสารสนเทศของ สช. ควรทำเป็นภาพรวมเพื่อป้องกันการเบิกซ้ำซ้อน - ควรมีการตรวจสอบการใช้เงินค่าใช้จ่ายรายหัวว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินอุดหนุนในส่วน of ค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากัน - ส่วนที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจะได้จากการเก็บค่าธรรมเนียม - การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวต้องให้เพียงพอที่โรงเรียนเอกชนจะอยู่ได้และมีกำไรบ้าง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการพิจารณาปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ - หลักเกณฑ์ในการขอกู้ยืมเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้โรงเรียนสามารถนำเงินไปปรับลดหนี้ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินอุดหนุนในส่วนค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากัน - รัฐถือว่าค่าใช้จ่ายรายหัวที่ให้เพียงพอต่อการศึกษาระดับพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินอุดหนุนในส่วนค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากัน - ถ้าไปเรียนในโรงเรียนยอดนิยมซึ่งเป็นของรัฐเองค่าใช้จ่ายต่อหัวจะสูงกว่านี้ หรือในโรงเรียนขนาดเล็กอาจมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่านี้ - โรงเรียนใหญ่ๆ มีปัญหาการค้างค่าเล่าเรียนมาก เรื่องการบริหารจัดการ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
<p>1. ความเสมอภาค</p>	<p>- เงินอุดหนุนในส่วนค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากัน โรงเรียนเอกชนมีส่วนเพิ่มเป็นเงินเดือนครู ซึ่งอาจไม่เพียงพอ โรงเรียนต้องใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมการเรียนที่เรียกเก็บ</p>	<p>- เงินอุดหนุนในส่วนค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากัน</p> <p>- การให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้เฉพาะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ซึ่งไม่รวมเงินเดือนครู ถ้าจะให้เกิดความเป็นธรรมรัฐต้องคิดจากค่าใช้จ่ายที่รวมบลงทุนไปด้วย แล้วนำไปหาค่าเฉลี่ย</p>	<p>- เงินอุดหนุนในส่วนค่าใช้จ่ายพื้นฐานของนักเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยและให้นักเรียนทั้งของรัฐและเอกชนเท่ากันโดยไม่รวมงบลงทุน จึงไม่เป็นธรรมกับนักเรียนโรงเรียนเอกชน</p> <p>- การโอนเงินอุดหนุนล่าช้าเพราะต้องผ่านหลายหน่วยงาน</p>	<p>- ควรให้เงินอุดหนุนเพิ่มเติมแก่โรงเรียนเอกชนขนาดเล็กและโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการเป็นกรณีพิเศษ</p> <p>- ควรยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนสำหรับโรงเรียนที่ไม่ขอรับการอุดหนุนซึ่งสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ</p>

จากตารางที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 “สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารและนักวิชาการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นว่าเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวของภาครัฐและภาคเอกชนในเรื่องค่าใช้จ่ายขั้นพื้นฐาน จึงมีความเสมอภาคในเรื่องการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ในขณะที่ผู้บริหารและนักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเอกชนเห็นว่า ยังไม่มีความเสมอภาคเพราะการให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวให้เฉพาะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ซึ่งไม่รวมเงินเดือนครู ถ้าจะให้เกิดความเป็นธรรมรัฐต้องคิดจากค่าใช้จ่ายที่รวมงบประมาณไปด้วย แล้วนำไปหักค่าเฉลี่ย จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อ สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 ควรเป็นเรื่องของความเสมอภาคในการสนับสนุนด้านการเงิน

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ
2. ให้การอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการ
3. ปรับปรุงระเบียบ หลักเกณฑ์ในการขอกู้ยืมเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เอื้อต่อโรงเรียนเอกชนและรัฐไม่เสียประโยชน์
4. มีมาตรการลงโทษสถานศึกษาเอกชนที่เจตนาทุจริตในการเบิกเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5
1. ความร่วมมือ 2. การประสานงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา - ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา - ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน - ค่าสาธารณูปโภคของโรงเรียนเอกชนควรจ่ายในอัตราสาธารณะ - สข.ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในเรื่องการนำเข้าสื่อ อุปกรณ์การศึกษาหรือครูต่างชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - การขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา ต้องทำให้เป็นรูปธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา ควรมีการลดหย่อนตามความจำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐต้องขอความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน และการยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
<p>1. ความร่วมมือ</p> <p>2. การประสานงาน</p>	<p>- การขอลดหย่อนหรือยกเว้น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน การ ยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและ อุปกรณ์การศึกษา อยู่ในระหว่าง การประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขกฎหมาย</p>	<p>- การขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน การยกเว้นอากร นำเข้าสื่อและอุปกรณ์ การศึกษา อยู่ในระหว่าง การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ แก้ไขกฎหมาย</p>	<p>- การขอลดหย่อนหรือยกเว้น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อ และอุปกรณ์การศึกษา ควรดำเนินการให้เป็น รูปธรรม</p>	<p>- การลดหย่อนหรือยกเว้น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน การ ยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและ อุปกรณ์การศึกษา ควร ดำเนินการให้เป็นรูปธรรม</p> <p>- ประชาสัมพันธ์และสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการขอ ยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและ อุปกรณ์การศึกษา เพื่อให้ สถานศึกษามีสื่อและอุปกรณ์ การศึกษาที่ทันสมัยและมี คุณภาพมาใช้ประโยชน์ในการ จัดการศึกษา</p>

จากตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 “ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชนลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นว่า ในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ กระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถทำได้เอง ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยต้องมีการประสานงานที่ดีเพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรเป็นเรื่องของความร่วมมือและการประสานงาน

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษาให้เป็นรูปธรรม
2. ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการขอยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5
1. ความร่วมมือ 2. ความเสมอภาค	<p>- เขตพื้นที่ควรมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปดูแลโรงเรียนเอกชนบ้าง</p> <p>- สช.ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เขตพื้นที่การศึกษาด้วย</p> <p>- คุณภาพทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนต้องรวมถึงคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนด้วย</p>	<p>- เขตพื้นที่ต้องเอื้อให้กับโรงเรียนเอกชน โดยหลักการเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องจัดและให้เอกชนมีส่วนร่วมในการได้รับการพัฒนา</p> <p>ด้านบุคลากรด้วย</p>	<p>- สช.ต้องประสานขอความร่วมมือจาก สพฐ.ในการจัดสรรโควตาในการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่</p> <p>- ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนต้องไม่ยึดติดกับระเบียบกฎหมาย</p>	<p>- สพฐ.และ สช. ควรประสานงานกันในการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนเอกชน โดยอาจจะแบ่งเป็นโควตาหรือให้การสนับสนุนด้านวิทยากรและให้โรงเรียนเอกชนออกค่าใช้จ่ายเอง</p> <p>- โรงเรียนเอกชนต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากกว่าโรงเรียนของรัฐในทุกด้านเช่น ด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และการแก้ปัญหาต่างๆ</p>	<p>- การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สพฐ. ต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน</p> <p>- สพท.ต้องช่วยหาคำแนะนำโรงเรียนเอกชนในเรื่องการประกันคุณภาพด้วย</p>

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
<p>1. ความร่วมมือ</p> <p>2. ความเสมอภาค</p>	<p>- การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สพฐ. ต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน</p> <p>- สพท.ต้องช่วยให้คำแนะนำโรงเรียนเอกชนในเรื่องการประกันคุณภาพด้วย</p> <p>-</p>	<p>- สพฐ.และ สช. ควรประสานงานกันในการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนเอกชน โดยแบ่งเป็นโควตา หรือให้การสนับสนุนด้านวิทยากรและให้ โรงเรียนเอกชนออกค่าใช้จ่ายเอง</p> <p>- รัฐต้องให้ความรู้และให้คำแนะนำโรงเรียนเอกชนในเรื่องการประกันคุณภาพด้วย</p>	<p>- เขตพื้นที่ต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่</p> <p>- การแจกหนังสือและอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนควรให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนเหมือนนักเรียนของรัฐ</p> <p>- ควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับภาครัฐ</p> <p>3 การบรรจุครูต้องบรรจุช่วงปิดเทอม</p>	<p>- สช.ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร</p> <p>- สช.ควรให้การส่งเสริมโรงเรียนในลักษณะที่แตกต่างกันตามประเภทของโรงเรียน</p> <p>- ควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูโรงเรียนเอกชน</p>

จากตารางที่ 5 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4 “ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นว่า ในการส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องเกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับกระทรวง และต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมในลักษณะที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความเสมอภาคทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน โดยโรงเรียนเอกชนอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเองเพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4 ควรเป็นเรื่องของความร่วมมือและความเสมอภาค

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนและของรัฐให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพหรือจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ

3. การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับครูภาครัฐ

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

6. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5
1. ความร่วมมือ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำ พรบ.2550 ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบทำให้มีข้อบกพร่อง - ควรมีการกำหนดอัตราขึ้นเงินเดือนครูที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีมาตรการในการดูแลครูโรงเรียนเอกชน - สวัสดิการควรให้ทั้งครอบครัวเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีระเบียบเกี่ยวกับบัญชีเงินเดือนหรือการขึ้นเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชน - อย่างเป็นธรรมทั้งผู้รับใบอนุญาตและครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฏระเบียบร่วมกันระหว่างผู้รับใบอนุญาตและ สช.เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการกำหนดอัตราขั้นต่ำในการขึ้นเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนเพื่อไม่ให้ผู้รับใบอนุญาตเอาเปรียบครู

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9
1. ความร่วมมือ	<p>- จะต้องมีการทบทวนในตัว พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มีหลายมาตราที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ถ้าไม่มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ก็ต้องกำหนดเป็นมาตรการแยกไว้ต่างหาก</p> <p>- ควรมีการทบทวนเรื่องการจัดสวัสดิการให้แก่ครูโรงเรียนเอกชนทั้งสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและช่วยการศึกษาบุตร</p>	<p>- ควรมีการจัดทำบัญชีเงินเดือนครูโรงเรียนเอกชนหรือกำหนดอัตราการขึ้นเงินเดือนขั้นต่ำไว้เพื่อไม่ให้ครูโรงเรียนเอกชนเสียเปรียบ</p>	<p>- จะต้องทบทวน พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มีหลายเรื่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะเรื่องการโอนทรัพย์สิน ซึ่งเป็นปัญหามากสำหรับโรงเรียนเอกชนที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลมาก่อน</p>	<p>- ต้องมีการทบทวน พรบ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และมีการออกกฎหมายรอง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว</p>

จากตารางที่ 6 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 “การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2550 หลายมาตราที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชน และครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเอกชนต้องเสียสิทธิประโยชน์หลายประการ หลายฝ่ายจึงเรียกร้องให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันในการแก้ไขพระราชบัญญัติ ในหลายมาตรา จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 ควรเป็นเรื่องของความร่วมมือ

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 5 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต้องดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควรได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน
3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรทำความเข้าใจกับผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชนเรื่องผลดีผลเสียในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการสังเกตการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง นักวิชาการ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน 3 ประเภท ประเภทละ 2 โรง รวม 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปฝังตัวในโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภทแห่งละไม่น้อยกว่าสองสัปดาห์เพื่อสังเกตและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การจัดสวัสดิการ และการใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ และบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาพิจารณาประกอบกับผลการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดของโรงเรียนทั้งสามประเภทดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนที่ 1

เปิดสอนระดับ อนุบาล – ม.6

จำนวนนักเรียน 5,766 คน

จำนวนครู 320 คน

1. การบริหารจัดการโรงเรียน

เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก มีผู้บริหารที่รับผิดชอบทั้งโรงเรียนซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียน และมอบหมายการดูแลนักเรียนให้รองผู้อำนวยการโรงเรียนดูแล ส่วนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ซึ่งแยกอาคารเรียนคนละส่วน แต่ในการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการและคณะกรรมการผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งทั้งฝ่ายนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการแบ่งงานที่รับผิดชอบออกเป็นงานธุรการและการเงิน งานวิชาการ งานปกครอง งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งกำหนดโครงสร้างบริหารงานที่ชัดเจนและพัฒนาคุณภาพด้านบริหารจัดการ ได้ตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ได้อย่างคล่องตัวและมีระบบติดตามประเมินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล บุคลากรใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มีอาคารสถานที่แหล่งการเรียนรู้ สาธารณูปโภค และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนอย่างพอเพียง สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานประกันคุณภาพภายนอกระดับดีมากและดี ทุกมาตรฐาน

2. การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนรับนักเรียนประจำ และไป-กลับ ทั้งชายและหญิง แบ่งการบริหารออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนนักเรียนชาย และส่วนนักเรียนหญิง มีผู้ช่วยผู้อำนวยการดูแลรับผิดชอบ ส่วนผู้อำนวยการโรงเรียนดูแลทั้งระบบ มีหัวหน้ากลุ่มสาระดูแลเรื่องวิชาการในแต่ละสายชั้น จัดการเรียนการสอนทั้งแบบปกติและ English Program มีครูผู้สอนภาษาอังกฤษ และสอนภาษาจีนจำนวนมาก ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมบุคลากรและผู้เรียนให้มีนิสัยรักการประหยัด รักษาสິงแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ สนับสนุนการเรียนการสอนแบบบูรณาการจริยธรรม ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร และนำเทคโนโลยีไปใช้ในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมและสนับสนุน ผู้เรียนให้มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีผลงานเข้าสู่การประกวดแข่งขัน ระดับประเทศ และนานาชาติ ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และความต้องการของชุมชน มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรม และจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และก้าวล้ำเทคโนโลยี รวมทั้งการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

3. การพัฒนาบุคลากร

การปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรโรงเรียน มีการจัดประชุม/ อบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การสัมมนาทางวิชาการ การประชุมพิเศษ การศึกษาเพิ่มเติม และการหมุนเวียนสับเปลี่ยนงาน การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร มีการประเมินผลตามแผนงาน/โครงการตามที่กำหนดไว้ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพตามภาระงานโดยส่งไปอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาต่อ และศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. การจัดสวัสดิการ

โรงเรียนมีสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานคนละ 2 ชุด ต่อปี และอาหารกลางวันโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีการให้รางวัลแก่ครูที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือฝึกฝนนักเรียนจนได้รับรางวัลต่างๆ ทั้งเป็นตัวเงินและการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น จัดพาครูไปศึกษาดูงานตามโครงการของแต่ละกลุ่มสาระ นอกจากนี้ ยังได้พาครูและบุคลากรทุกคนไปทัศนศึกษาหลายครั้ง ซึ่งหากเป็นการไปภายในประเทศจะไม่เสียค่าใช้จ่าย ถ้าไปต่างประเทศจะเสียค่าใช้จ่ายบางส่วนทุกปีการศึกษา มีรางวัลสำหรับครูที่สอนนานจนครบเกษียณอายุเช่นเดียวกับครูโรงเรียนรัฐบาล และหากครูยังประสงค์จะทำการสอนต่อไปอีก โรงเรียนก็จ่ายเงินเดือนให้ตามปกติหลังเกษียณอายุ

5. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีครูและนักเรียนจำนวนมาก นอกจากครูที่ได้รับการบรรจุประมาณ 300 คนเศษแล้ว ยังมีครูต่างประเทศและครูจ้างสอนอีกมาก เงินอุดหนุนที่ได้รับจึงไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายทั้งเงินเดือนครูและพัฒนาการศึกษา โรงเรียนสามารถบริหารจัดการโดยใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมการเรียนที่ได้รับ ซึ่งเพียงพอในการบริหารจัดการ โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการค้างชำระค่าธรรมเนียมการเรียนมากเช่นกัน ในแต่ละปีการศึกษาคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะมีการประชุม โดยส่วนใหญ่ก็จะให้มีการผ่อนชำระและบางรายต้องจำหน่ายเป็นหนี้สูญ และบางส่วนโรงเรียนยังได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนอีกด้วย

โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนที่ 2

เปิดสอนระดับ อนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวนนักเรียน 3,256 คน

จำนวนครู 142 คน

1. การบริหารจัดการ

โรงเรียนแบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย 1 ศูนย์ ได้แก่ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายกิจกรรมนักเรียน และศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา มีการจัดองค์การบริหารโดยผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ทำหน้าที่กำกับดูแลและปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ โรงเรียนได้จัดทำธรรมนูญโรงเรียน และแผนปฏิบัติงานประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน และปฏิทินปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย การปฏิบัติงานต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำในรูปคณะกรรมการหรือคณะทำงาน มีการนิเทศการทำงานโดยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผลของฝ่ายในการประชุมผู้บริหารทุกสัปดาห์ และการรายงานผลของหัวหน้างาน หัวหน้าสายชั้นทุกเดือน และเมื่อสิ้นสุดการทำงานของแต่ละโครงการ ฝ่ายต้องจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นปีการศึกษาจะมีการประชุมปฏิบัติการ สรุปผลงานเพื่อนำมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาอุปสรรคต่างๆ และร่วมกันวางแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับปีการศึกษาต่อไป

2. การจัดการเรียนการสอน

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เป็นเลิศและเข้มแข็งทางวิชาการในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักพึ่งตนเอง มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รู้จักมัธยัสถ์ เสียสละ สามารถเป็นทั้งผู้นำ และผู้ตาม มีความภาคภูมิใจในการเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม รักษาสุขภาพพลานามัย ห่างไกลยาเสพติด และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ครูหลายครั้ง และส่งครูและบุคลากรไปอบรม ประชุมสัมมนา ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังจัดหาหนังสือ เอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ให้แก่ครูเพื่อศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับตัวครู และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับสิ่งใหม่ๆ เพิ่มเติม โรงเรียนมีการจูงใจครูให้มีการพัฒนาตนเอง โดยการพิจารณาความดีความชอบตามผลงาน และจะขึ้นเงินเดือนครูในอัตราที่แตกต่างกัน

4. การจัดสวัสดิการ

โรงเรียนจัดสวัสดิการอาหารกลางวันให้แก่ครูและบุคลากรทุกคน นอกจากนั้นยังมีการให้เงินประจำตำแหน่งสำหรับผู้บริหาร และรองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระ และให้ค่าตอบแทนสำหรับการปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากงานในหน้าที่ เช่น ครูที่สามารถฝึกสอนนักเรียนเพื่อไปประกวดแข่งขันทางวิชาการต่างๆ นอกจากจะได้รับการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณแล้ว ยังได้รับค่าตอบแทนเมื่อชนะการแข่งขัน ทั้งครูและนักเรียน ในช่วงปิดภาคเรียนแต่ละปีการศึกษาจะพาครูและบุคลากรทั้งโรงเรียนไปสัมมนาและทัศนศึกษาทั้งครอบครัว

5. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมาก ดังนั้นโรงเรียนจึงได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวมากแต่ก็ไม่เพียงพอเพราะโรงเรียนมีครูที่ได้รับการบรรจุและครูจ้างสอนจำนวนมาก ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงใช้จ่ายจากเงินค่าธรรมเนียมที่เก็บจากนักเรียนเป็นหลัก

โรงเรียนทั่วไป โรงเรียนที่ 1

เปิดสอนระดับ อนุบาล – ม.ต้น

จำนวนนักเรียน 1,011 คน

จำนวนครู 52 คน

1. การบริหารจัดการ

ผู้บริหารมีตำแหน่งเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียน มีการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการดูแลในแต่ละระดับ คือ โดยทำหน้าที่เป็นรองผู้อำนวยการระดับอนุบาล-ประถมศึกษา และรองผู้อำนวยการฝ่ายมัธยมศึกษา แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 6 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายการเงิน แผนงานและงบประมาณ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายมาตรฐาน และฝ่ายจิตตาศาภิบาล

2. การจัดการเรียนการสอน

จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โรงเรียนได้จัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน โดยกำหนดส่งให้ผู้บริหารได้ตรวจก่อนทำการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ กับทั้งมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และการจัดการ ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การทดลอง การปฏิบัติจริงการสาธิต ฯลฯ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการตาม

ศักยภาพของผู้เรียน มีสื่อและเทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างเพียงพอ ตลอดจนมีการนิเทศการสอนโดยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการอย่างต่อเนื่องครูทุกคนจะได้รับการนิเทศอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลข้อบกพร่องไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนครบถ้วน โรงเรียนได้มีการวัดและประเมินผลการเรียนตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะ เจตคติ และกระบวนการ โดยวิธีการและเครื่องมือที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเป็นระยะๆ และนำข้อมูลไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนส่งครูผู้สอนไปร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการตามที่หน่วยงานต่างๆ จัด และส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น นอกจากนี้บางครั้งมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้แก่ครูภายในโรงเรียน จัดครูเข้าอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาที่ครูรับผิดชอบมีการจัดการนิเทศภายในโดยผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนมอบหมาย และศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนบน โรงเรียน ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการบูรณาการจริยธรรม ในกิจกรรมการเรียนรู้

4. การจัดสวัสดิการ

โรงเรียนจัดสวัสดิการให้แก่ครูในเรื่องเครื่องแบบ มีเงินโบนัสประจำปี เงินค่าตอบแทนครูที่สอนนาน

5. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

โรงเรียนนำเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวไปจ่ายเป็นเงินเดือนครูตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งไม่เพียงพอ สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนใช้จ่ายจากเงินค่าธรรมเนียมที่เก็บจากนักเรียน

โรงเรียนทั่วไป โรงเรียนที่ 2

เปิดสอนระดับ อนุบาล – ม.3

จำนวนนักเรียน 845 คน

ครูผู้สอน 52 คน

1.การบริหารจัดการ

มีผู้บริหารที่รับผิดชอบทั้งโรงเรียนซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียน และมอบหมายการดูแลนักเรียนให้รองหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียนและชุมชน ผู้บริหารและครู

ทุกคนมีความตั้งใจและเต็มใจในการทำงาน ได้ร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนจนได้รับความนิยมนจากผู้ปกครอง รวมทั้งได้ฝึกฝน อบรมนักเรียนจนได้รับรางวัลต่าง ๆ หลายด้าน

2. การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมีแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อม ให้เด็กได้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรตลอดจนมีการประเมินพัฒนาการทุกด้าน โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพให้มีทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการและการจัดการ ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนได้จัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน โดยกำหนดส่งให้ผู้บริหารได้ตรวจก่อนทำการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ กับทั้งมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และการจัดการด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การทดลอง การปฏิบัติจริงการสาธิต ฯลฯ และมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการตามศักยภาพของผู้เรียน มีสื่อและเทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างเพียงพอ ตลอดจนมีการนิเทศการสอนโดยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการอย่างต่อเนื่องครูทุกคนจะได้รับการนิเทศอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลข้อบกพร่องไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และโรงเรียนได้มีการวัดและประเมินผล การเรียนตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะ เจตคติ และกระบวนการ โดยวิธีการและเครื่องมือที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเป็นระยะๆ และนำข้อมูลไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารและครู ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม เหมาะสมกับอาชีพและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทางโรงเรียนได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูทุกคนในเรื่องที่ทุกคนต้องปฏิบัติ ส่วนการเพิ่มพูนทักษะตามสายงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนได้จัดส่งครูไปอบรม ประชุมสัมมนาตามสาระวิชาที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น และสนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง

4. การจัดสวัสดิการ

โรงเรียนมีสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติงานคนละ 2 ชุด ต่อปี และอาหารกลางวันโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดงานรื่นเริงตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันปิดภาคเรียน

5. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

โรงเรียนนำเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวไปจ่ายเป็นเงินเดือนครูตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งไม่เพียงพอ สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนใช้จ่ายจากเงินค่าธรรมเนียมที่เก็บจากนักเรียน

โรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนที่ 1

เปิดสอนระดับ อนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน 71 คน

จำนวนครู 9 คน

1. การบริหารจัดการ

บริหารจัดการโดยเจ้าของโรงเรียนซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาซึ่งได้ไปศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เนื่องจากมีบุคลากรน้อยและไม่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน บางครั้งต้องทำหน้าที่เป็นครูสอนบางรายวิชา

2. การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนไม่ได้แบ่งครูตามกลุ่มสาระเนื่องจากมีครูทั้งโรงเรียน 9 คน ครอบคลุม คือ ครูอนุบาล จำนวน 3 คน และครูระดับประถมศึกษา 6 คน ลักษณะการสอนสับเปลี่ยนตามรายวิชา ไม่ได้สอนประจำชั้นตลอดทั้งวัน และครูทุกคนยังต้องมีพิเศษนอกเหนือจากงานสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน พัสดุครุภัณฑ์ กิจกรรมพิเศษอื่นๆ

3. การพัฒนาบุคลากร

โรงเรียนจัดส่งบุคลากรไปร่วมประชุมสัมมนาตามที่หน่วยงานต่างๆ จัดในสาขาวิชาที่รับผิดชอบและตามความถนัดของครู โดยออกค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ทุกคน โรงเรียนไม่มีการจัดอบรมเองเพราะมีครูจำนวนน้อย ประกอบกับครูจะต้องมีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ ซึ่งบางครั้งอาจจะต้องออกค่าใช้จ่ายเองบ้าง ปัญหาในการพัฒนาบุคลากร คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการ ขาดผู้ชำนาญการในด้านการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็น ขาดการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง บุคลากรไม่มีโอกาสเข้ารับการพัฒนาได้อย่างทั่วถึง และบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วไม่นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2. การจัดสวัสดิการ

โรงเรียนมีสวัสดิการที่นอกเหนือจากสวัสดิการที่รัฐจัดให้ เฉพาะอาหารกลางวันของครู และเป็นการทำงานร่วมกันแบบพี่น้อง ครูทุกคนเข้าใจสภาวะความเป็นของผู้รับใบอนุญาตและตั้งใจปฏิบัติงาน โรงเรียนมีสถานที่ร่มรื่นจัดเป็นสนามเด็กเล่นและมีอุปกรณ์ให้นักเรียนได้เล่น

ออกกำลังกาย อยู่บริเวณหน้าโรงเรียน และมีสระว่ายน้ำที่ด้านข้าง มีประตูปิด-เปิดเป็นเวลาเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนไม่สามารถสร้างห้องประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ หรือสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานเพื่อพัฒนานักเรียนได้ แต่เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อยจึงไม่มีปัญหาในเรื่องเหล่านี้

3. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เพียงพอสำหรับจ่ายเงินเดือนครู ทางโรงเรียนต้องใช้เงินส่วนตัวในการพุงฐานะของโรงเรียน และใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งทางโรงเรียนยังไม่ทราบว่าจะสามารถดำเนินกิจการไปๆได้อีกนานเท่าไร เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล

โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่ 2

เปิดสอนระดับ อนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนนักเรียน 89 คน

จำนวนครู 18 คน

1. การบริหารจัดการ

ผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการโรงเรียน มีการจัดแบ่งความรับผิดชอบงานดังนี้คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และมีครูรับผิดชอบตามกลุ่มสาระ ผู้รับใบอนุญาตทำหน้าที่บริหารและดูแลทั่วไป รวมทั้งทำหน้าที่สอนในบางรายวิชา ผู้จัดการทำหน้าที่บริหารด้านการรับ-จ่ายเงิน การจัดซื้อจัดจ้างสิ่งที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการ และผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่ดูแลเรื่องคุณภาพทางวิชาการ ร่วมกับผู้รับใบอนุญาต รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ของครู

2. การจัดการเรียนการสอน

ครูผู้สอนมีความรัก ความมุ่งมั่นตั้งใจ มีทักษะความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทัศนคติที่ถูกต้องการจัดองค์ประกอบโปรแกรมกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และโครงการ อย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ การให้ความสำคัญกับสาระการเรียนรู้ทั่วไปอื่นๆควบคู่ไปกับสาระความรู้ ได้แก่ การบ่มเพาะทักษะและความสามารถในการคิดเชิงตรรกะ เชิงวิพากษ์ เชิงสร้างสรรค์ เชิงกระบวนการและเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบการสร้างทักษะและค่านิยมด้านบุคคลและทางสังคมที่ถูกต้องและมีจริยธรรม การสร้างทัศนคติที่เป็น

บวกต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธี การเรียนรู้อย่างอิสระ และรักในการเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างโลกทัศน์ที่กว้างขวางและปลายเปิด ความสามารถในการใช้ภาษาและสื่อสาร การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ มีความรักในศิลปะ และมีจินตนาการ การรู้เทคโนโลยี (technology literacy) มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีต่างๆที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยตรงกับกิจกรรมการเรียนรู้ (active learners) การใช้สื่อเพื่อยกระดับการเรียนรู้ (resource based learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (hands-on activities) การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้ การวางแผนกำหนดวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสาระความรู้และสาระการเรียนรู้ทั่วไป และการเรียนรู้นอกสถานที่ ดำเนินการประเมินผลผู้เรียน ประเมินครูและประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงยกระดับ การเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทุกประการนี้โรงเรียนได้มีแผนการจัดการเรียนรู้คุณภาพ ที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับทุกสาระการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิดและการพัฒนานักเรียนทุกด้านโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง มีการใช้สื่อและทรัพยากรที่ทำให้การเรียนรู้น่าสนใจเป็นรูปธรรม นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จ้างครูชาวต่างประเทศมาสอนนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสนทนาจริงกับเจ้าของภาษา การสอนดนตรี ศิลปะ เพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมยามว่าง สำหรับห้องสมุดของโรงเรียนจัดไว้ในลักษณะที่เป็นเหมือนห้องนั่งเล่นในบ้านเพื่อให้น่าสนใจสำหรับนักเรียน มีที่นั่งอ่านหนังสือ กว้างขวางเพียงพอสำหรับ นอกจากนี้โรงเรียนยังสอนโดยใช้หนังสือเรียนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนทุกชั้น แต่ไม่ได้เป็นโรงเรียนที่ขออนุญาตจัดการเรียนการสอน English Program

3. การพัฒนาบุคลากร

อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครูไม่เกิน 7 : 1 ทำให้ครูสามารถดูนักเรียนได้อย่างทั่วถึง บุคลากรครูในโรงเรียนสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก และรับผิดชอบการสอนเป็นรายวิชาตรงตามสาขาที่จบการสอน โดยไม่มีการสอนคณะวิชา โดยผู้รับใบอนุญาตทำหน้าที่ครูผู้สอนประจำวิชาด้วย

4. การจัดสวัสดิการ

มีการจัดสวัสดิการให้ครูในเรื่องชุดทำงาน อาหารกลางวัน โรงเรียนมีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นให้แก่นักเรียนเพียงพอ มีสระว่ายน้ำในบริเวณโรงเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนร่มรื่น

5. การใช้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์ที่สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนด

ค่าใช้จ่ายรายหัวที่โรงเรียนได้รับไม่เพียงพอต่อการจ่ายเงินเดือนครูและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบริหารจัดการโดยใช้จ่ายจากการเก็บค่าธรรมเนียมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้ปกครองนักเรียน

จากผลการสังเกตการณ์ดำเนินการจริงของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการบริหารจัดการมาก เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมากทำให้มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานเพียงพอ รวมทั้งการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์อำนวยความสะดวก รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีสมาคมครูและผู้ปกครอง และสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ให้การสนับสนุน บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากโรงเรียนมีความมั่นคง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี ทำให้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานมาเรียนเป็นจำนวนมาก ส่วนโรงเรียนทั่วไป มีการบริหารจัดการที่ดีและมีความพร้อมเช่นกัน เจ้าของกิจการสามารถดำเนินกิจการได้และมีกำไรพอ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดตั้งเป็นสมาคมศิษย์เก่าหรือสมาคมอื่นๆ ในโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ทำการสอนในโรงเรียนมานาน รักและผูกพันกับโรงเรียน และต้องการให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน สิ่งอำนวยความสะดวกมีน้อย แต่บางโรงเรียนทั้งๆ ที่มีจำนวนนักเรียนน้อย แต่ก็มีการลงทุนที่ดีเพื่อดึงดูดให้ผู้ปกครองนักเรียนส่งบุตรหลานมาเรียน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ การเน้นเรื่องคุณภาพทางการศึกษาซึ่งเป็นจุดขายของโรงเรียน เนื่องจากมีนักเรียนน้อยสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้จากการที่ผลการสอน NT ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองโรงเรียนมีผลคะแนนในระดับที่ดีกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนทั่วไป การที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอาจเป็นเพราะเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างจากที่ชุมชน และในบริเวณใกล้เคียงมีสถานศึกษาของรัฐหลายแห่งเป็นตัวเลือกสำหรับผู้ปกครอง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน 3 ประเภท ๆ ละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน สามารถนำมาสรุปแต่ละยุทธศาสตร์ได้ตามตารางที่ 7-11

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
1. นโยบาย 2. ความ ร่วมมือ	- การกำหนดสัดส่วน จำนวนนักเรียน (รัฐ : เอกชน) เป็น 70 : 30 เหมาะสมแล้วเพราะการ เรียนโรงเรียนเอกชนมี ค่าใช้จ่ายสูงผู้ปกครอง ต้องสมัครใจ	- นโยบายการรับ นักเรียนของภาครัฐ มี การเปลี่ยนแปลงทุกปี - ผลการรับนักเรียน ตลอดเวลาของภาครัฐทำ ให้นักเรียนภาคเอกชน ย้าย ไปเรียนภาครัฐ ระหว่างปีเป็นจำนวนมาก	- นโยบายการรับ นักเรียนต้องชัดเจน - การรับนักเรียนต้อง มีการวางแผนร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่มี หน้าที่จัดการศึกษาใน ท้องถิ่น

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
	<p>- การเพิ่มจำนวนนักเรียนให้เป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนดเป็นไปได้อย่างยากเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจและการให้เรียนฟรีของภาครัฐ</p>	<p>- การเพิ่มสัดส่วนจำนวนนักเรียนทำได้ยากเพราะจำนวนนักเรียนลดลงและมีการติดค้างค่าธรรมเนียมการเรียน</p>	<p>- รัฐกำหนดนโยบายอะไรที่มีผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชน ควรแจ้งให้โรงเรียนเอกชนทราบด้วย</p> <p>- ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กได้รับผลกระทบจากนโยบายเรียนฟรีของรัฐเป็นอย่างมาก</p> <p>- การที่โรงเรียนเอกชนมีนักเรียนน้อย ลงในแต่ละปีการศึกษาเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐและสภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่ใช่เพราะโรงเรียนเอกชนไม่มีคุณภาพ</p> <p>- นโยบายเรียนฟรีของรัฐมีผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชน เพราะผู้ประกอบการเข้าใจว่าไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายจึงลาออกไปเรียนในโรงเรียนของรัฐ</p> <p>- หากรัฐไม่คำนึงถึงโรงเรียนเอกชนการเพิ่มสัดส่วนจำนวนนักเรียนน่าจะไม่สามารถไปถึงเป้าหมายที่กำหนด</p>

จากตารางที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภท สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 “กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด” พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีความเห็นว่าการเพิ่มสัดส่วนจำนวนนักเรียนภาคเอกชนนั้น น่าจะมีผลมาจากนโยบายการรับนักเรียนภาครัฐและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในการกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถรับนักเรียนได้ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 ควรเป็นเรื่องของนโยบายของรัฐและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียน (รัฐ : เอกชน) เป็น 70 : 30 เหมาะสมแล้ว เพราะการเรียนโรงเรียนเอกชนมีค่าใช้จ่ายสูงผู้ปกครองต้องสมัครใจ
2. นโยบายการรับนักเรียนหากมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลต่อภาคเอกชนควรแจ้งให้โรงเรียนเอกชนทราบด้วย
3. การรับนักเรียนในแต่ละพื้นที่ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาในท้องถิ่น
4. การเพิ่มจำนวนนักเรียนให้เป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนดเป็นไปได้ยากเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจและการให้เรียนฟรีของภาครัฐและนักเรียนมีการติดค้างค่าธรรมเนียมการเรียนมากขึ้น
5. ผลการรับนักเรียนตลอดเวลาของภาครัฐทำให้นักเรียนภาคเอกชนย้าย ไปเรียนภาครัฐระหว่างปีการศึกษาเป็นจำนวนมาก
6. การรับนักเรียนของภาครัฐต้องคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชน

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
1. ความ เสมอภาค	- การให้เงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายรายหัวให้	- ควรมีการพิจารณา เพิ่มเงินค่าใช้จ่ายราย	- การอุดหนุนค่าใช้จ่าย รายหัว ไม่เป็นธรรมกับ
2. ความ ยืดหยุ่น	เฉพาะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน - การรับนักเรียน โรงเรียนเอกชนต่อห้อง เป็นไปตามอัตราส่วนที่ ได้รับอนุญาตหากเกินจะ ไม่ได้รับเงินอุดหนุนใน ส่วนที่เกิน ต่างจากการ รับนักเรียนของรัฐที่รับ ได้ไม่จำกัดและยังได้รับ เงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย รายหัว ทุกคน - ควรยกเลิกการกำหนด เพดานค่าเล่าเรียน	- เงินอุดหนุนไม่เป็น ธรรม ควรพิจารณาจาก ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเงินเดือนครุมารวม ด้วย เพราะถ้าโรงเรียน รับ นักเรียนได้มาก เท่าใด รัฐได้รับ ประโยชน์มากเพราะไม่ ต้องลงทุนเรื่องที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ ต่าง รวมทั้งงบประมาณ ในการซ่อมแซม - การพิจารณาให้กู้ยืม เงินกองทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาการศึกษา มี ขั้นตอนรายละเอียดมาก ทำให้โรงเรียนไม่ สามารถดำเนินการได้ และใช้เวลาในการ พิจารณานานเกินความ จำเป็น	- นักเรียนในโรงเรียน เอกชน ขณะที่นักเรียน ถ้าเรียนในโรงเรียนของ รัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เรียนในโรงเรียน เอกชนจะต้องเสีย ค่าใช้จ่าย - ควรจัดสรรเงินอุดหนุน ให้เขตพื้นที่ทั้งปี งบประมาณ เพราะใน เดือนที่โรงเรียนไม่ได้รับ เงินอุดหนุนได้รับความ เดือดร้อนมาก - การอุดหนุนตาม โครงการอาหารกลางวัน และอาหารเสริมนม สำหรับนักเรียนขาดแคลน หรือทุพพลภาพมี ระเบียบกฎเกณฑ์มาก มีเงินงบประมาณน้อย - ควรให้การอุดหนุนเป็น กรณีพิเศษกับโรงเรียน ขนาดเล็ก

จากตารางที่ 8 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภท สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 “สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม” พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีความเห็นว่าในพิจารณาให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนควรมีความเสมอภาคที่จะนำเอางบลงทุนด้านอื่นๆ ประกอบการพิจารณาด้วย

และในการให้กู้ยืมเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษา ควรมีการยืดหยุ่น ในรายละเอียด บางประการที่ไม่จำเป็น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียนที่มีความเดือดร้อนจำเป็นจริง ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 ควรเป็นเรื่องของความเสมอภาค ในการพิจารณาถึงงบลงทุนให้ครอบคลุมทุกด้าน และความยืดหยุ่นของระเบียบปฏิบัติในการ ดำเนินการขอกู้ยืมเงินกองทุนฯ

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ควรนำเอาค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ มาประกอบการ พิจารณาด้วย เช่น เงินเดือนครู วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งค่าสาธารณูปโภค
2. จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวให้เขตพื้นที่ตลอดปีงบประมาณ เพราะใน เดือนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนโรงเรียนได้รับความเดือดร้อนมาก
3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยกเลิกการกำหนด เพดานค่าเล่าเรียน เพราะการศึกษาเอกชนเป็นทางเลือกของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งบุตรหลาน มาเรียนหรือไม่เรียน
4. พิจารณาให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก และโรงเรียนเอกชนที่มี นักเรียนพิการเรียนร่วมเป็นกรณีพิเศษ
5. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อให้โรงเรียนสามารถกู้ยืม เงินดอกเบี้ยต่ำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและปรับลดหนี้เดิม

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
1. ความร่วมมือ 2. การ ประสานงาน	- ควรกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าสู่และอุปกรณ์ การศึกษา - ควรมีการประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	- ควรกำหนดกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าสู่และอุปกรณ์ การศึกษา - ควรมีการประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขอลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	- ควรมีการประสาน งานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการขอลด หย่อนหรือยกเว้นภาษี โรงเรือนและที่ดิน เพราะเป็นโรงเรียน ขนาดเล็กและท้องถิ่น ไม่ได้มีการลดหย่อน ภาษีให้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
	<ul style="list-style-type: none"> - สช.ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในเรื่องการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา - การบรรจุครูต่างชาติมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเปลี่ยนประเภทหนังสือเดินทางต่อวีซ่า หรือจัดทำ work permit - การขอลดหย่อนภาษีเงินได้ในกรณีดำเนินการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าสาธารณูปโภคของโรงเรียนเอกชนควรจ่ายในอัตราสาธารณะ - การบรรจุครูต่างชาติมีขั้นตอนมากและมีความยุ่งยากในการจัดทำและตรวจเอกสาร - การประสานงานกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและแรงงานจังหวัดไม่คล่องตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าสาธารณูปโภคของโรงเรียนเอกชนควรจ่ายในอัตราสาธารณะ - สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการของครู หากเป็นไปได้ควรให้ทั้งครอบครัวหรือให้สำหรับคู่สมรสและบุตร

จากตารางที่ 9 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภท

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 “ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน” พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีความเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรเร่งดำเนินการในเรื่องการขอยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีโรงเรียนและอาคารนำเข้าครุภัณฑ์ที่จำเป็น โดยขอความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้โรงเรียนเอกชน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 ควรเป็นเรื่องของ ความร่วมมือและการประสานงานของกระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเร่งดำเนินการเรื่องการขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดิน ให้เป็นรูปธรรม
2. มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกเว้นอาคารนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนทราบ
3. การขอลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ภาษีเงินได้ และให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน

4. การบรรจุครูต่างชาติ ควรมีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน และจัดส่งหรือตรวจสอบหลักฐานเอกสารการตรวจสอบเอกสารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานกัน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
1. ความร่วมมือ 2. ความเสมอภาค	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดอบรมพัฒนาบุคลากรของ สช.ควรจัดให้ทั่วถึงทุกภูมิภาค หรือจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรให้ในแต่ละเขตพื้นที่อย่างต่อเนื่อง - ควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับภาครัฐ - การบรรจุครูต้องบรรจุช่วงปิดเทอม เพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับโรงเรียนเอกชน - รัฐควรสนับสนุนเรื่องวิทยฐานะให้แก่ครูในโรงเรียนเอกชนที่มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดี นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสนใจโรงเรียนเอกชนในด้านวิชาการเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐ - การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชนต้องช่วยเหลือตัวเอง เพราะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐเท่าที่ควร - ในการจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้สอน มักจะมีการแยกครูโรงเรียนเอกชนกับครูรัฐบาลออกจากกัน บางครั้งทำให้ครูเอกชนไม่ได้รับการยอมรับเข้าร่วมในการอบรม - ส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่หลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชน สช.ควรจัดให้ทั่วถึงทุกภูมิภาค หรือจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ - ศึกษาวิเคราะห์ของสำนักงานเขตพื้นที่ควรให้ความสนใจโรงเรียนเอกชนโดยเข้าไปนิเทศหรือให้คำแนะนำบ้าง - ส่งเสริมให้เครือข่ายทางวิชาการได้มีการประสานความร่วมมือกันในการช่วยเหลือดูแลระหว่างโรงเรียนทุกสังกัดในเขตพื้นที่

จากตารางที่ 10 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภทสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4 “ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ” พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีความเห็นว่าสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการโดยจัดดำเนินการเองหรือขอความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งโรงเรียนเอกชนส่วน

ใหญ่ต้องการให้ภาครัฐเข้าไปดูแล ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การจัดการศึกษา จึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นเรื่องของ ความร่วมมือ และความเสมอภาค ในการให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนด้านวิชาการและ การบริหารจัดการ

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 4 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานความร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดูแลโรงเรียนเอกชน เช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียนเอกชนให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการโดยมอบหมายให้ ศึกษาพิเศษเข้าไปดูแลโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ

4. ควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับภาครัฐ

5. ส่งเสริมให้เครือข่ายทางวิชาการได้มีการประสานความร่วมมือกันในการช่วยเหลือ

ดูแลระหว่างโรงเรียนทุกสังกัดในเขตพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5

ปัจจัยเอื้อ	โรงเรียนประเภทที่ 1	โรงเรียนประเภทที่ 2	โรงเรียนประเภทที่ 3
1. ความร่วมมือ	- พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ที่ประกาศใช้ ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข หลายมาตราที่ทำให้ การบริหารจัดการโรงเรียน เอกชนไม่คล่องตัว - ควรให้สิทธิประโยชน์ ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาที่เคยได้รับก่อนมี การประกาศใช้ พ.ร.บ.	- พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ต้องมีการ ปรับปรุง แก้ไข หลาย มาตราโดยเฉพาะ การ โอนทรัพย์สินมีปัญหา มากสำหรับผู้รับใบอนุญาต ที่เป็นเจ้าของเดี่ยว - เร่งจัดทำกฎหมายฉบับ รอง ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ให้โรงเรียนสามารถ ปฏิบัติงานได้	- พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ต้องมีการ ปรับปรุง แก้ไข เนื่องจาก มีหลายมาตราที่ทำให้ การบริหารจัดการของ โรงเรียนเอกชนไม่ คล่องตัว - ปรับปรุงแก้ไขระเบียบ กองทุนสงเคราะห์ สวัสดิการให้ผู้บริหาร และครูที่ส่งเงินสมทบ 3% ได้รับสิทธิประโยชน์ เท่าเทียมกับภาครัฐ

จากตารางที่ 11 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทั้งสามประเภท สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 “การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน” พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีความเห็นว่าสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเอกชน เพื่อแก้ไขกฎหมายบางมาตราที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน จึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยเอื้อสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 เป็นเรื่องของ ความร่วมมือในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลัก และเร่งจัดทำกฎหมายรองให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

สำหรับแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 5 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเอกชน แก้ไขกฎหมายบางมาตราที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

2. เร่งจัดทำกฎหมายรอง ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

3. ปรับปรุงระเบียบกองทุนสงเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ให้ครูได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับภาครัฐ

ตอนที่ 3 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน

ผู้วิจัยได้สรุปผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และได้สร้างตารางสรุปผลการพิจารณาเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนตรวจสอบยืนยันจำนวน 7 ท่าน ได้รายละเอียดจากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 1

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
1. นโยบาย 2. ความร่วมมือ	1. กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด	ผู้เชี่ยวชาญ (1) - การกำหนดพื้นที่การจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน ต้องมีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานอื่น แต่เราไม่สามารถบังคับหน่วยงานอื่นได้ ต้องมีการปรึกษาหารือกัน ผู้เชี่ยวชาญ (2) - การเพิ่มจำนวนให้เป็นไปตามเป้าหมายเป็นเรื่องยาก แต่ก็ต้องมีการกำหนดไว้เป็นเชิงนโยบายและหาทางเพิ่มจำนวนนักเรียน

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		<p>โดยเน้นเรื่องคุณภาพทางวิชาการให้มากขึ้น</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (3) - รัฐต้องกำหนดทิศทางและส่วนแบ่งจำนวนนักเรียน เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถวางแผน</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (4) - ในปีการศึกษา 2552 เอกชนได้รับผลกระทบจากสภาวะทางเศรษฐกิจ การเลิกจ้างงาน แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพโดยนักเรียนโรงเรียนเอกชนได้รับการอุดหนุนเช่นเดียวกับภาครัฐ</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (1) - นโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงเสมอทำให้เกิดผลกระทบต่อเอกชน เช่นในปีการศึกษา 2552 โรงเรียนภาครัฐมีนโยบายรับนักเรียน ม.1 โดยการสอบคัดเลือกมีผลให้เอกชนต้องรับนักเรียนที่พลัดจากโรงเรียนรัฐ ทำให้เอกชนมีภาระในการพัฒนานักเรียนค่อนข้างมาก</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (2) - การเพิ่มจำนวนนักเรียนทำได้ยากเพราะสภาวะทางเศรษฐกิจและนโยบายการรับนักเรียนภาครัฐ</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (3) - นักเรียนโรงเรียนเอกชนมีแนวโน้มลดลงทุกปีโรงเรียนขนาดเล็กอาจจะต้องเลิกกิจการเพราะไม่สามารถรับภาระการขาดทุนได้</p>

จากตารางที่ 12 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ นโยบายและ ความร่วมมือ ส่วนแนวปฏิบัติที่เหมาะสม มีดังนี้

1. นโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐต้องชัดเจนและเอื้อให้เอกชนสามารถรับนักเรียนได้

2. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรแยกเป็นระดับ
3. กำหนดเป้าหมายจำนวนนักเรียนภาครัฐ : ภาคเอกชน แยกเป็นรายจังหวัด
4. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
5. มีการวางแผนการรับนักเรียนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายการรับนักเรียนของรัฐหากมีผลกระทบต่อเอกชน ต้องแจ้งให้เอกชนทราบเพื่อวางแผนรับสถานการณ์
7. นโยบายการรับนักเรียนหากมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลต่อภาคเอกชนควรแจ้งให้โรงเรียนเอกชนทราบด้วย
8. การรับนักเรียนของภาครัฐต้องคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่น อัตราส่วนระหว่าง นักเรียน : ห้อง ครู : นักเรียน เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชน
9. รัฐต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือการขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ และไปจัดตั้งในพื้นที่ที่เอกชนไม่เข้าไปลงทุน
10. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ต้องมีบทบาทเป็น BOI ส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ
11. ควรมีการทำวิจัยว่าเอกชนควรไปลงทุนในพื้นที่ใด
12. โรงเรียนเอกชนควรมีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการนอกเหนือจากเรื่องคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 13 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 2

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
1. ความเสมอภาค 2. ความยืดหยุ่น	2. สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม	<p>ผู้เชี่ยวชาญ (1) - ค่าใช้จ่ายรายหัวยังไม่เป็นธรรมเพราะเป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (2) - รัฐมีการปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้โรงเรียนเอกชนเพื่อนำไปปรับเงินเดือนครูให้ได้รับตามวุฒิ</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (3) - โรงเรียนเอกชนที่มีนักเรียนน้อย ค่าใช้จ่ายต่างๆ จะสูงการบริหารจัดการลำบาก โรงเรียนใหญ่ๆ ที่มีนักเรียนมากก็มีปัญหาการติดค้างค่าเล่าเรียน</p>

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		<p>ผู้เชี่ยวชาญ (4) - รัฐเพิ่มเงินค่าใช้จ่ายรายหัวให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนแล้ว แต่โรงเรียนจะต้องลดค่าธรรมเนียมการเรียน</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (1) - การเพิ่มเงินอุดหนุน ให้เอกชน ไม่ควรให้เอกชนลดค่าธรรมเนียมเพราะจะได้นำไปเพิ่มอัตราเงินเดือนให้กับบุคลากรที่มีผลงานและมีคุณภาพ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (2) - รัฐควรพิจารณาเพิ่มเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชน</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (3) - สช.ควรให้เงินอุดหนุนนักเรียนชั้นอนุบาล 1 เหมือนเมื่อก่อน</p>

จากตารางที่ 13 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่

ความเสมอภาคและความยืดหยุ่น ส่วนแนวปฏิบัติที่เหมาะสม มีดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ
2. เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ควรนำเอาค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น เงินเดือนครู วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งค่าสาธารณูปโภค
3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน เพราะการศึกษาเอกชนเป็นทางเลือกของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งบุตรหลานมาเรียนหรือไม่เรียน
4. ให้การอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการ
5. มีมาตรการลงโทษสถานศึกษาเอกชนที่เจตนาทุจริตในการเบิกเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว
6. จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวให้เขตพื้นที่ตลอดปีงบประมาณ เพราะในเดือนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนโรงเรียนได้รับความเดือดร้อนมาก

7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อให้โรงเรียนสามารถกู้ยืมเงินดอกเบี้ยต่ำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและปรับลดหนี้เดิม

ตารางที่ 14 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 3

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
1. ความร่วมมือ 2. การประสานงาน	3. ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน	<p>ผู้เชี่ยวชาญ (1) - สช.กำลังดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งต้องมีการประสานงานหลายฝ่ายและต้องมีการแก้ไขกฎหมาย ทำให้ล่าช้า</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (2) - สช.ได้ดำเนินการเรื่องสิทธิประโยชน์ และครุภัณฑ์การศึกษาหลายอย่าง ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า แต่เรื่องภาษีโรงเรียนและที่ดินยังอยู่ระหว่างดำเนินการ</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (3) - ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงความเดือดร้อนของภาคเอกชนแล้วและจะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแล</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (4) - สช.ได้แจ้งให้โรงเรียนเอกชนทราบถึงการให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้แล้ว อยู่ระหว่างการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (1) – กระทรวงศึกษาธิการควรทำความเข้าใจกับกรมสรรพากร เรื่องการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีแก่สถานศึกษาเอกชนในเรื่องต่างๆ ให้ชัดเจน</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (2) - มีการกล่าวถึงเรื่องนี้มาหลายปีแล้ว แต่ยังไม่มียะไรเกิดขึ้น อย่างเป็นทางการ โรงเรียนยังต้องมีภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องภาษีต่างๆ เช่นเดิมและมากขึ้นเรื่อยๆ</p>

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (3) - รัฐควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กเพราะนอกจากรายรับไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายแล้ว การเสียภาษีโรงเรียนและที่ดิน อบต.ยังเรียกเก็บในอัตราที่สูง ไม่มีการลดหย่อน

จากตารางที่ 14 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ความร่วมมือและการประสานงาน ส่วนแนวปฏิบัติที่เหมาะสม มีดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเร่งดำเนินการเรื่องการขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษาให้เป็นรูปธรรม

2. มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนทราบ

3. ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการขอยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา

4. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนการขอลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ภาษีเงินได้ และให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน

5. การบรรจุครูต่างชาติ ควรมีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน และจัดส่งหรือตรวจสอบหลักฐานเอกสารการตรวจสอบเอกสารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานกัน

ตารางที่ 15 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 4

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
1. ความร่วมมือ 2. ความเสมอภาค	4. ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ	ผู้เชี่ยวชาญ (1) - สช.ให้การสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนเอกชนอยู่แล้วแต่ยังไม่ทั่วถึง ผู้เชี่ยวชาญ (2) - ถ้ากลุ่มโรงเรียนเอกชนใหญ่พอสามารถรวมตัวกันได้ก็จะสามารถดูซึ่งกันและกันได้หากภาครัฐไม่มึงบประมาณสนับสนุน

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		<p>ผู้เชี่ยวชาญ (3) - เขตพื้นที่ต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัด รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (4) - สช.ควรให้การสนับสนุนในเรื่องวิทยฐานะครูโรงเรียนเอกชนที่ปฏิบัติงานดีมีคุณภาพเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (1) - สช.ควรมีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน เช่นเดียวกับภาครัฐ รวมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่เขตพื้นที่ในการพัฒนา</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (2) - สถานศึกษาจะต้องอาคารสถานที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน มีสื่อ/เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอ และเหมาะสมกับผู้เรียน/ มีแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีบุคลากรสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากที่เอกชนจะต้องจัดหามาเองแล้ว รัฐควรให้การดูแลโรงเรียนเอกชนด้วย</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (3) - โรงเรียนต้องช่วยเหลือตัวเองในการพัฒนาเพราะที่รัฐสนับสนุนเป็นส่วนน้อย</p>

จากตารางที่ 15 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 4 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ความร่วมมือและความเสมอภาค ส่วนแนวปฏิบัติที่เหมาะสม มีดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนและของรัฐให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลโรงเรียนเอกชน เช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ

3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ หรือจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ

4. การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการโดยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปดูแลโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับครุภาครัฐ

7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และส่งเสริมให้เครือข่ายทางวิชาการได้มีการประสานความร่วมมือกันในการช่วยเหลือดูแลระหว่างโรงเรียนแต่ละสังกัดในพื้นที่

ตารางที่ 16 สรุปผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ 5

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
1. ความร่วมมือ	5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน	<p>ผู้เชี่ยวชาญ (1) - สข.ได้รับหนังสือขอผ่อนผันการใช้ พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 จากโรงเรียนเอกชนแล้ว</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (2) - ต้องมีการทบทวนการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. เพราะมีบางเรื่องที่ทำให้โรงเรียนไม่มีอิสระในการบริหารจัดการ</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (3) - มีหลายเรื่องที่ต้องปรับปรุง เช่น ผลประโยชน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา และเรื่องการ</p>

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
	5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน	<p>กำหนดค่าตอบแทนของบุคลากรเพื่อไม่ให้เจ้าของโรงเรียนเอาเปรียบ</p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ (4)</p> <p>- ต้องมีการแก้ไขในหลายมาตราและโรงเรียนเอกชนได้รวมตัวกันยื่นหนังสือขอแก้ไขไปแล้วแต่ยังไม่ได้รับการพิจารณา</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (1) - ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในหลายมาตราเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (2) – ข้อกำหนดบางประการไม่เป็นธรรมกับโรงเรียน เช่น การอินเทอร์เน็ต การจัดส่งส่วนรายรับของผู้รับใบอนุญาต เป็นต้น</p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน (3) - พ.ร.บ. การศึกษาเอกชน พ.ศ.2550 ถ้าไม่มีการยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขโอกาสที่จะเกิดวิกฤตการศึกษาจะมีมาก เพราะจะไม่มีเอกชนรายใหม่เข้ามาลงทุนทางการศึกษา และโรงเรียนที่มีอยู่อาจต้องปิดกิจการ</p>

จากตารางที่ 16 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อยืนยันปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 5 พบว่า ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ความร่วมมือ ส่วนแนวปฏิบัติที่เหมาะสม มีดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต้องดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเอกชน แก้ไขกฎหมายบางมาตราที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. เร่งจัดทำกฎหมายรอง ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

4. ปรับปรุงระเบียบกองทุนสงเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ให้ครูได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับภาครัฐ
5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควรได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้ ประชากรในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชน 3 ประเภท ๗ ละ 2 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จ โรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (quasi-structured interview or nonformal interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน 2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2552

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผลการสังเกตการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ผู้วิจัยขอเสนอผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ นโยบาย ความร่วมมือ ความเสมอภาค ความยืดหยุ่น และ การประสานงาน

2. แนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม ได้แก่

2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด มีแนวปฏิบัติโดยรวมดังนี้

1. นโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐต้องชัดเจนและเอื้อให้เอกชนสามารถรับนักเรียนได้
2. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรแยกเป็นระดับ
3. กำหนดเป้าหมายจำนวนนักเรียนภาครัฐ : ภาคเอกชน แยกเป็นรายจังหวัด
4. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

5. มีการวางแผนการรับนักเรียนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายการรับนักเรียนของรัฐหากมีผลกระทบต่อเอกชน ต้องแจ้งให้เอกชนทราบเพื่อวางแผนรับสถานการณ์

7. การรับนักเรียนของภาครัฐต้องคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่น อัตราส่วนระหว่าง นักเรียน : ห้อง ครู : นักเรียน เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชน

8. รัฐต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษาหรือการขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพ และไปจัดตั้งในพื้นที่ที่เอกชนไม่เข้าไปลงทุน

9. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ต้องมีบทบาทเป็น BOI ส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ

10. ควรมีการทำวิจัยว่าเอกชนควรไปลงทุนในพื้นที่ใด

11. โรงเรียนเอกชนควรมีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการนอกเหนือจากเรื่องคุณภาพการศึกษา

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม มีแนวปฏิบัติโดยรวมดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ

2. เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ควรนำเอาค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น เงินเดือนครู วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งค่าสาธารณูปโภค

3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน เพราะการศึกษาเอกชนเป็นทางเลือกของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งบุตรหลานมาเรียนหรือไม่เรียน

4. ให้การอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการ

5. มีมาตรการลดโทษสถานศึกษาเอกชนที่เจตนาทุจริตในการเบิกเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว

6. จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวให้เขตพื้นที่ตลอดปีงบประมาณ เพราะในเดือนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนโรงเรียนได้รับความเดือดร้อนมาก

7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อให้โรงเรียนสามารถกู้ยืมเงินดอกเบี้ยต่ำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและปรับลดหนี้เดิม

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน มีแนวปฏิบัติโดยรวมดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเร่งดำเนินการเรื่องการขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษาให้เป็นรูปธรรม
2. มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนทราบ
3. ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการขอยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา
4. กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนการขอลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ภาษีเงินได้ และให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน

2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติโดยรวมดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนและของรัฐให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลโรงเรียนเอกชน เช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ
3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ หรือจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ
4. การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการโดยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปดูแลโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชน เช่นเดียวกับภาครัฐ
7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการ

ส่งเสริมการศึกษาเอกชน และพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และส่งเสริมให้เครือข่ายทางวิชาการได้มีการประสานความร่วมมือกันในการช่วยเหลือดูแลระหว่างโรงเรียนแต่ละสังกัดในเขตพื้นที่

2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน มีแนวปฏิบัติโดยรวมดังนี้

1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต้องดำเนินการทบทวนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550

2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเอกชน แก้ไขกฎหมายบางมาตราที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. เร่งจัดทำกฎหมายรอง ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

4. ปรับปรุงระเบียบกองทุนสงเคราะห์สวัสดิการต่างๆ ให้ครูได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับภาครัฐ

5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควรได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อทราบปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนเอกชน และวิเคราะห์หาปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัจจัยเอื้อที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติต้องมาจากนโยบายที่ชัดเจน และความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่จะเพิ่มสัดส่วนจำนวนผู้เรียนของภาครัฐ : เอกชน ตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เป็น 70 : 30 เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก จะเห็นได้จากอัตราการเพิ่มจำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนจากรายงานสถิติการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ถึงปัจจุบันมีอัตราการเพิ่มเพียง 1% ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบัน ทำให้จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนลดลง ส่งผลกระทบถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เพราะการเข้ามาจัดการศึกษาของเอกชนหมายถึงว่าจะต้องอยู่รอดและมีกำไรบ้าง เพราะการเข้ามาจัดการศึกษาของเอกชนหมายถึงว่าจะต้องอยู่รอดและมีกำไรบ้าง ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2551 ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะให้เอกชนไปสู้เป้าหมายตามสัดส่วนจำนวนนักเรียนตามที่สภาการศึกษากำหนดไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะเป้าหมายตัวเลขที่กำหนดไว้นั้น ในความเป็นจริงยังไม่กระตือรือร้น ยังเหมือนเดิม อาจจะต้องช่วยกันดูเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอยู่ว่าจะไปส่งเสริมอะไรได้บ้าง และจะต้องดูที่มาตรการป้องกันกาที่จะต้องมีการยุบเลิกหรือเลิกกิจการโรงเรียนเอกชน การรักษาโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ให้ดำรงกิจการต่อไปได้ และส่งเสริมให้มีการรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น นโยบายในเรื่องการรับนักเรียนของรัฐต้องชัดเจน และดูว่าตรงไหนเป็นอุปสรรคและต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่จัดการศึกษา เพราะในทางปฏิบัติเราจะบังคับหน่วยงานของรัฐไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาในพื้นที่ การเพิ่มจำนวนนักเรียนของเอกชน ควรเป็นความสมัครใจ คือ เป็นการให้บริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง ในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้ น่าจะเป็นจุดขายที่ดี เพราะโรงเรียนเอกชนที่เป็นโรงเรียนยอดนิยม ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียน แสดงว่าคุณภาพเป็นตัวตัดสิน การที่เราไม่สามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนได้ แสดงว่า เรามีคุณภาพอยู่ในระดับหนึ่งจึงเพิ่มจำนวนไม่ได้ เราจะต้องไปเพิ่มยุทธศาสตร์ เป็นกลยุทธ์ที่ต้องสร้างความเข้มแข็ง อาจจะต้องดูว่า รัฐจะไปเอื้ออะไรได้บ้าง เช่น การอุดหนุนที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีกำลังที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นายบัณฑิต ศรีพุทธางกูร ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2551 กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการจะจัดประชุมผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา นักวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยจะมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือจากหน่วยงานและนโยบายการรับนักเรียนว่า สพฐ. จะมีนโยบายการรับนักเรียนอย่างไร กศน. อาชีวศึกษา จะเปิดอย่างไร เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนเพิ่มขึ้น ไม่ซ้ำซ้อน ถ้าเพิ่มให้เอกชนจัดการศึกษาได้มากเท่าไร รัฐก็จะแบ่งเบาค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อโดเม่ และอลิวเต้ (Ilu O.C. Adomeh and Oyaziwo Aluede, 2007 : 73-79) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์ของภาครัฐและภาคเอกชนในการให้การศึกษาในประเทศไนจีเรีย พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐในเรื่องนโยบายการศึกษาของประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นเรื่องจำเป็น และเป็นเรื่องของความเท่าเทียมกัน เพราะว่าการศึกษาคือเป็นการให้บริการทางสังคมซึ่งประเทศมอบให้แก่ประชาชน เมื่อทั้งสองภาคส่วนได้บูรณาการในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนรู้ ผลต่างๆ จะเกิดขึ้นอย่างมหาศาล และต้องค้นหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันเช่นนั้น และพบว่าในประเทศไนจีเรียทั้งสองภาค

ส่วนได้ร่วมมือกันทางการศึกษาในส่วนย่อยๆ ลงไป แต่ถ้าความร่วมมือนี้ถูกทำลายลง จำนวนของความท้าทายต่าง ๆ ก็ก็จะเกิดขึ้นในธุรกิจการศึกษา ดังนั้น นโยบาย และความร่วมมือจึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 1

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนและครุมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยเอื้อที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติต้องมาจาก ความเสมอภาค

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความเสมอภาคทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นธรรม ทางการศึกษา (educational equity) ความเสมอภาค ส่วนใหญ่มักจะมองความเสมอภาคในด้านโอกาส กับด้านคุณภาพทางการศึกษา ส่วนความเป็นธรรมทางการศึกษามักจะมองไปที่ความเป็นธรรมด้านการจัดสรรทรัพยากร ความเป็นธรรมด้านการสนับสนุนจากรัฐในเรื่องการพิจารณาเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน รัฐจะต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพราะนักเรียนคนหนึ่งถ้าเรียนในโรงเรียนของรัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนจะต้องเสียค่าใช้จ่าย การให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวรัฐให้เฉพาะค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ซึ่งไม่รวมเงินเดือนครู ปัจจุบันค่าใช้จ่ายรายหัวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนของรัฐและเอกชนจะได้รับเท่ากัน แต่เอกชนจะได้เพิ่มในส่วนของเงินเดือนครู ถ้าโรงเรียนเอกชนมีนักเรียนน้อย ค่าใช้จ่ายต่างๆ จะสูงจะบริหารจัดการลำบาก โรงเรียนใหญ่ๆ เองก็มีปัญหาการติดค้างค่าเล่าเรียน เรื่องการบริหารจัดการ สำหรับค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐจัดให้ปัจจุบันเป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ถ้าไปเรียนในโรงเรียนยอตนิยมซึ่งเป็นของรัฐเองค่าใช้จ่ายต่อหัวจะสูงกว่านี้ หรือในโรงเรียนขนาดเล็กก็อาจมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่านี้ เช่นเดียวกับการศึกษาเอกชนในประเทศเยอรมันทุกรัฐให้เงินอุดหนุนทั่วไป (regular subsidies) แก่โรงเรียนเอกชน นั่นคือเงินอุดหนุนสำหรับค่าใช้จ่ายปัจจุบัน (สำหรับบุคลากรและอื่นๆ) โรงเรียนเอกชนได้รับเงินแบบเงินก้อน (lump sum) ซึ่งคำนวณบนพื้นฐานของดัชนีสถิติ และต่างกันตามประเภทโรงเรียนหรือการให้เงินช่วยเหลือเทียบเป็นร้อยละของค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ต้องระบุรายละเอียดในแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละกรณี โดยใช้ต้นทุนของโรงเรียนรัฐประกอบเป็น “เกณฑ์อ้างอิง” หลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 : 43-48) ดังนั้น โรงเรียนที่ต้องการเน้นเรื่องคุณภาพต้องหาทางเพิ่มรายได้ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อระเบียบของทางราชการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Victor YU (2009 : 718-719) ศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในประเทศสิงคโปร์ พบว่า เป้าหมายทางการเงิน (เศรษฐกิจ) เป็นเป้าหมายหลักที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึง การเพิ่มงบประมาณมีความสำคัญเทียบเท่ากับคุณภาพทางด้านการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ดังนั้น ความเสมอภาค จึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 2

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และครุมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัจจัยเอื้อที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติมาจากความร่วมมือและการประสานงาน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนต้องช่วยเหลือให้โรงเรียนเอกชนสามารถลดค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น การขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าครุภัณฑ์ทางการศึกษา โดยต้องขอความร่วมมือและประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเอกชนได้มาก การเก็บภาษีปัจจุบันขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่นจัดเก็บ การขอยกเว้นอาจเป็นไปได้ยาก เราทำได้เพียงขอลดหย่อนในอัตราต่ำสุด ซึ่งในความเป็นจริง องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งก็ไม่ยอมลดหย่อนให้ อยู่ที่กระทรวงมหาดไทยที่จะต้องออกกฎหมายรองรับในเรื่องนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮาร์มมามี่ และคณะ (Mona Hammami, Jean-François Ruhashyankiko and Etienne B. Baba Yehoue, 2006 : 1-39) จาก International Monetary Fund (IMF) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ข้อตกลงของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในภาพรวม พบว่า ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน มีแนวโน้มที่จะเป็นที่แพร่หลายในหลายประเทศที่รัฐบาลมีปัญหาต้องแบกรับภาระอย่างหนัก และพบว่า ระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่มีความจำเป็นต่อความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน สถาบันที่มีการคอร์ปชั่นน้อยและมีกฎเกณฑ์หรือนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนได้มากกว่า หลายประเทศนำโครงการนี้ไปใช้หลากหลายในเชิงธุรกิจซึ่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างของรัฐ ความต้องการทางการเมืองและเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังพบว่า แต่ละส่วนย่อยของโครงการความร่วมมือ ขึ้นอยู่กับความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการ และคุณภาพของโรงเรียนหรือการให้บริการ ดังนั้น ความร่วมมือและการประสานงานจึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 3

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และครุมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัจจัยเอื้อที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ได้แก่ ความร่วมมือและความเสมอภาค

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต้องมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน และเสนอให้เป็นนโยบายหรือเป็นมาตรการจูงใจ ทั้งนี้โดยการร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานใหญ่ ว่าหากจะมีโครงการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารและครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ขอให้จัดสรรโควตาให้โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่ และหากจะต้องมีค่าใช้จ่ายสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาสามารถแจ้งโรงเรียนให้การสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ผลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนั่น แก้วนุช (2549 : 142) ที่พบว่า ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถด้วยการจัดอบรม ประชุมสัมมนา ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์กับนักเรียน โดยผู้บริหารต้องใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารและครูจะต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอลเวล และสปิงค์ส (B.J.Caldwell and J.M.Spinks, 1990 : 258-263) ที่พบว่า การบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ คุณภาพทางวิชาการ ความสามารถในการรับการตรวจสอบ การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม และการมีแผนงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารและครู นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาควรมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปดูแลและให้คำแนะนำแก่โรงเรียนเอกชนบ้าง เพราะโรงเรียนเองก็ต้องการคำแนะนำที่ดีหลาย ๆ เรื่อง เช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ และต้องคำนึงถึงว่านักเรียนในโรงเรียนทุกสังกัดที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเป็นเด็กวัยเรียนของชาติ ความรับผิดชอบไม่ควรมีการแยกสังกัด ต้องดูแลเด็กไทยทุกคนให้มีคุณภาพ เพราะในปัจจุบันโรงเรียนของรัฐและเอกชนจะมีลักษณะของการแข่งขันทางวิชาการสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jeetendra Raj Joshee (1994 : Abstract) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในประเทศเนปาล ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการอิสระในการตัดสินใจเพื่อบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี ภาครัฐและเอกชนต้องทำความเข้าใจในบทบาทของตนต่อโรงเรียนจึงจะสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ และพบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนดีกว่าโรงเรียนรัฐบาลในภาพรวม แม้ว่าจะไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญว่าครูของโรงเรียนรัฐบาลจะมีคุณภาพและได้รับการอบรมมากกว่าครูในโรงเรียนเอกชน และผู้ปกครองต้องจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงกว่าโรงเรียนของรัฐ แต่ผู้ปกครองต่างนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่า ดังนั้น ความร่วมมือและความเสมอภาค จึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ที่ 4

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัจจัยเอื้อที่จะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ได้แก่ ความยืดหยุ่น

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ.2550 หลังจากที่มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ดังกล่าว ปรากฏว่ามีปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติ ซึ่งหลายฝ่ายเห็นว่าต้องมีการแก้ไขหลายมาตรา เช่น เรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่นๆ ให้เป็นของโรงเรียนในระบบที่เป็นนิติบุคคล เรื่องที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการสรรผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการของโรงเรียนในระบบให้แก่โรงเรียน เรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษาและ

ค่าธรรมเนียมอื่นที่ระบุว่าโรงเรียนสามารถกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นได้เอง จะต้องมีการผ่อนผันการบังคับใช้หรือมีการแก้ไขรายละเอียดในมาตรฐานนั้น ทุบทำลายในการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของภาครัฐ ทำให้ภาคเอกชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย และการบัญญัติกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ จึงทำให้กฎหมายและแนวปฏิบัติต่างๆที่นำมาใช้ มีมุมมองการจัดการศึกษาเอกชนเหมือนกับภาครัฐ เช่น ประเด็นของการบังคับให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล โดยโรงเรียนจะต้องโอนทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินและตัวอาคารให้เป็นของนิติบุคคล จนต้องนำกลับไปทบทวนบทบัญญัติใหม่ และในเรื่องของกรรมการสถานศึกษาที่นำมาใช้กับโรงเรียนเอกชนนั้น เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนของรัฐมากกว่าโรงเรียนเอกชน เพราะการตัดสินใจแต่ละเรื่องมีผล ได้ผลเสียกับผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก กรรมการอื่นๆมีผลได้เสียแต่เพียงเล็กน้อย ดังนั้นผู้ที่ลงทุนน่าจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกิจการมากกว่า อีกทั้งยังจะต้องประสานผลประโยชน์ของทุกฝ่ายให้ลงตัวและเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นโรงเรียนเอกชนบางแห่งจึงเลี่ยงไปใช้วิธีการสรรหาคณะกรรมการที่เจ้าของไว้วางใจ เพื่อให้เกิดความสบายใจในการดำเนินงานและเป็นไปตามที่รัฐกำหนดมา และตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ที่ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 81 ว่า “ในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเอกชน จัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม” และในหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 43 “การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยรัฐเป็นผู้กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา” มาตรา 45 “ให้รัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา” และใน มาตรา 46 “รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้” ในการรับนักเรียนของภาคเอกชนโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งเป็นโรงเรียนยอดนิยมไม่สามารถรับนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมากกว่าที่ได้รับการอนุญาต เพราะส่วนที่เกินจะไม่ได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ขณะที่โรงเรียนของรัฐ สามารถรับนักเรียนได้ตลอดเวลาจำนวนนักเรียนต่อห้องซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนของผู้เรียน ประกอบกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับนักเรียน การขอรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เอื้อให้โรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพรับนักเรียนเกินได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โจฮี (Jeetendra Raj Joshee, 1994 : Abstract) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องการอิสระในการตัดสินใจเพื่อบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี ภาครัฐและเอกชนต้องทำความเข้าใจในบทบาทของตนต่อโรงเรียนจึงจะสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ และพบว่าคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนดีกว่าโรงเรียนรัฐบาลในภาพรวม แม้ว่าจะไม่มีความแตกต่างทางนัยสำคัญว่าครูของ

โรงเรียนรัฐบาลจะมีคุณภาพและได้รับการอบรมมากกว่าครูในโรงเรียนเอกชน และผู้ปกครองต้องจ่ายค่าธรรมเนียมต่าง ๆ สูงกว่าโรงเรียนของรัฐ แต่ผู้ปกครองต่างนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่า ดังนั้น ความยืดหยุ่น จึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 5

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนให้โรงเรียนที่ตั้งอยู่สามารถดำเนินการไปได้และมีกำไรบ้างดังนี้

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1. จากข้อค้นพบที่ว่านโยบายและความร่วมมือ เป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 กำหนดมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด อาจเป็นเพราะนโยบายการรับนักเรียนของรัฐมีผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชนทำให้ไม่สามารถรับนักเรียนได้ตามแผน และการขยายห้องเรียนในโรงเรียนยอดนิยมของรัฐ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของเอกชน แต่เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่ผ่านมาทุกกลุ่มสาระและทุกชั้นปีที่มีการประเมิน มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนภาครัฐ จึงมีข้อเสนอแนะว่าภาครัฐไม่ควรขยายการรับนักเรียนมากกว่าแผนการรับนักเรียนปกติ และการกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องที่มากกว่าเขตพื้นที่กำหนด ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่านักเรียนโรงเรียนเอกชน ดังนั้นในการรับนักเรียนของภาครัฐจึงควรคำนึงถึงอัตราส่วนนักเรียน : ห้อง หรืออัตราครู : ห้อง เช่นเดียวกับภาคเอกชน

2. จากข้อค้นพบที่ว่า ความเสมอภาค จึงเป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม อาจเป็นเพราะจากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้ผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนจะได้รับเงินค่าใช้จ่ายรายหัวซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายขั้นพื้นฐานเท่ากับโรงเรียนของรัฐซึ่งเป็นการพิจารณาจัดสรรที่ไม่ได้นำเอาค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามารวมด้วย ทำให้โรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 100 คน ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ดังนั้น รัฐควรพิจารณาให้การอุดหนุนโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น หรือให้การช่วยเหลือด้านอื่นๆ เป็นกรณีพิเศษ

3. จากข้อค้นพบที่ว่าความร่วมมือและกาประสานงาน เป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 3 อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนต้องรับภาระในเรื่องการจ่ายเงินค่าภาษีอากร ค่าสาธารณูปโภค ซึ่งไม่ได้มีการลดหย่อนให้ในการดำเนินกิจการของโรงเรียน ทั้งๆ ที่เรื่องนี้ได้มีการนำมาพิจารณาหลายครั้งแล้ว แต่ยังไม่เป็นผลที่เป็นรูปธรรม ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเอกชนนำไปประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่โรงเรียนเอกชน

4. จากข้อค้นพบที่ว่าความร่วมมือและความเสมอภาค เป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่แจ้งว่าไม่มีงบประมาณสำหรับการอบรมครูโรงเรียนเอกชน เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทุกสังกัดในเขตพื้นที่ ดังนั้น รัฐจึงควรมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนากุศลกรของสถานศึกษาเอกชนให้ทัดเทียมกับคุรภาครัฐ และหากไม่มีงบประมาณเพียงพอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถขอเก็บค่าใช้จ่าย บางส่วนจากโรงเรียนเอกชนได้

5. จากข้อค้นพบที่ว่า ความยืดหยุ่น เป็นปัจจัยเอื้อสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน อาจเป็นเพราะสาเหตุที่การจัดการศึกษาของภาคเอกชนไม่เติบโตเท่าที่ควรและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ผู้บริหารในภาครัฐยังไม่เข้าใจในบทบาทของการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างแท้จริง จึงทำให้ภาครัฐมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องบนแนวคิดที่รัฐควรจัดการศึกษาเอง และมองภาพของเอกชนในลักษณะขององค์กรเชิงธุรกิจที่มุ่งจะแสวงหากำไร จึงขาดมาตรการส่งเสริมภาคเอกชนอย่างแท้จริง การบริหารงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนจึงเป็นลักษณะของการกำกับ ควบคุม มากกว่าการสนับสนุน กฎ ระเบียบที่ออกมาจึงเป็น ไปเพื่อการตรวจสอบโรงเรียนเอกชน ทำให้โรงเรียนเอกชนไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัว และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาเอกชน เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับการจัดการศึกษาของต่างประเทศได้ ดังนั้น รัฐจึงควรมองภาพของการจัดการศึกษาเอกชนในลักษณะที่เข้ามาช่วยรัฐในการจัดการศึกษา มากกว่าที่จะมองว่าเป็นการจัดการศึกษาที่แสวงหากำไร และให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะถ้าโรงเรียนเอกชนมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นเท่าไร รัฐก็จะลดงบประมาณด้านการศึกษาได้มากขึ้นไปด้วย

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในแต่ละเขตพื้นที่

2. ควรมีการพัฒนาบุคลากรของเขตพื้นที่การศึกษาให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเรื่องต่างๆ ให้แก่โรงเรียน

3. เขตพื้นที่การศึกษาควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีของโรงเรียนในความรับผิดชอบ เพื่อขอความร่วมมือในการลดหย่อนหรือจัดเก็บภาษีในอัตราต่ำสุด โดยเฉพาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

4. ควรมีการมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินภายนอก เพราะโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ ทำให้เอกสารบางอย่างที่จำเป็นขาดหายไป

5. ควรมีการให้ความรู้แก่โรงเรียนเอกชนในเรื่องการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน เนื่องจากส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องนี้และมีความวิตกกังวลในการดำเนินกิจการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการลงทุน (cost and benefit) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนควรมีจำนวนนักเรียนเท่าไร จึงจะเป็นการจัดการศึกษาเอกชนที่คุ้มค่าในการลงทุน มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานโรงเรียนเอกชน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่แท้จริงของนักเรียนโรงเรียนเอกชนแต่ละระดับชั้น เพื่อให้มีการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ

5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ในเรื่องการประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. สถิติการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2548. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549.

_____. สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2550.

_____. สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2550. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2551.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. “การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ขนิษฐา วิทยาอนุมาศ. “แนวโน้มของการศึกษาเอกชนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

दनยา พิบูลย์นครินทร์ และคณะ. “ศึกษาสภาพความพร้อมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

ธงชัย สันติวงษ์. กลยุทธ์การจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์, 2535.

นวลจันทร์ หงษ์อินทร์. “การศึกษาสภาพปฏิบัติจริงและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2544.

ปกรณ ปรียากร. การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สำนักงานเสมาธรรม, 2544.

พิษณุ ดาราณรงค์ และคณะ. “ศึกษาความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อดีข้อจำกัดของการบริหารงานในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2546.

รังสรรค์ เลิศในสัตย์. คู่มือเชิงปฏิบัติวิธีการจัดทำแผนกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท., 2548.

รุ่ง แก้วแดง. ปฏิบัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2543.

_____. โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2546.

ลัทธีกาล ศรีวะรมย์. “กิจกรรมการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ หน่วยที่ 9 สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 11.

นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และ คณะ. STRATEGIC PLANNING การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2546.

วรรณิ ชลนภาสถิตย์. “การประเมินและการควบคุมกลยุทธ์.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ หน่วยที่ 9 สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

130-136. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2541.

สงขลา วิชัยชัชตะ. “บทวิเคราะห์เรื่องสภาพความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาอย่างไร.” ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคลมิติใหม่ของการบริหารการศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546.

สนั่น แก้วนุช. “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์, 2549.

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, อุดตม สาวนายน และ สุวินัย ต่อศิริสุข. และคณะ. “กลยุทธ์ทางธุรกิจ.” วารสารบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 1,1 (2530) : 50-56.

สุรพล นิติไกรพจน์. “ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน.” ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง โรงเรียนนิติบุคคลมิติใหม่ของการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546.

สุวรรณ ศรีบูรพาภิรมย์. “การบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.

(อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการประชุมเรื่อง วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2544. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. หมายเหตุการศึกษาไทย : รวมข้อเขียน สปศ. และบทความคัดสรร
ว่าด้วยปฏิรูปการศึกษา 2543-2546 เล่ม 2 วิวาทะบนสื่อสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ปฏิรูปการศึกษา, 2545.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การศึกษาเอกชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว. กรุงเทพฯ : บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2549.

_____. รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาปี 2545-2547. กรุงเทพฯ : สำนัก
ประเมินผลการจัดการศึกษา, 2548.

_____. แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด . 2550.

_____. สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา2550. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด, 2551.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ :
บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. การได้รับสิทธิในบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก
รัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43. กรุงเทพฯ :
บริษัท รวยบุญการพิมพ์, 2549.

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. แนวคิดและกรณีศึกษา : การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
บริษัท วิรัตน์ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, 2547.

อภิชาติ เจตจำนงนุช. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ลักษณะการปฏิบัติการเรียนรู้กับ
พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2544.

อวยชัย ศรีตระกูล. “สภาพการประเมินผลภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
ของโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองเชียงใหม่.” รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

_____. ศักยภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองเชียงใหม่.
นนทบุรี : นนทบุรีการพิมพ์, 2544.

- Adomeh, Ilu O.C. and Oyaziwo Aluede. "Harnessing the Gains of Public and Private Cooperation in Education Delivery in Nigeria" Journal of Social Science. 14, 1 (2007) : 73-79.
- Byrne, John. "Strategic Planning--- It's Back." Business Week. 26 (August 1996) : 46.
- Blumverg , Arthur and William Greenfield. The Effective Principal : Perspectives on School Leadershp. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1986.
- Bryson, John M. Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations : A Guide to Strengthening and Substaining Organizational Achievement Revised Edition. San Francisco : Jessey Bass Publishers, 1955.
- Caldwell, B.J. and J.M.Spinks. The Self-Managing School. London : Taylor and Francic (Printers) Ltd., 1990.
- Croix, David de la. and Matthias Doepke. "Public versus Private Education when Differential Fertility Matters." (April 1, 2002). California Center for Population Research. On-Line Working Paper Series. Paper CCPR-001-02. <http://repositories.cdlib.org/ccpr/olwp/CCPR-001-02>
- David. Fred R. "How Companies Define Their Mission." Long Rang Planning. 22,3 (June 1988) : 40.
- _____. Strategic Management. New Jersey : Pearson Prentice-Hall, 2005.
- Dess, Gregory. And Alex Miller. Strategic Management. New York : McGraw-Hill, 1993.
- Hammami, Mona. Jean-François Rughashyankiko and Etienne B. Baba Yehoue. "Determinants of Public-Private Partnerships in Infrastructure." MF Working Paper No. 06/99 (April 2006) : 1-39. <http://ssrn.com/abstract=902765>
- Harvey, Don. Strategic Management. Ohio : Charles E. Merrill Pubishing Co., 1982.
- Hickman, Craig R. and Michael A. Silva. Creating Excellence Managing Corporate Culture, Strategy and Change in the New Age. New York : New American Library, 1984.
- Hill, Charls W., and others. Strategic Management : An Integrated Approach. 4th ed. Boston : Houghton Mifflin Co., 1998.
- Lockheed, Marlaine and Emmanuel Jimenez. "Public and Private Secondary Schools in Developing Countries : What are the differences and why do they persist?." Education and Social Policy Department The World Bank (July 1994) ESP Discussion Paper Series No. 33.
- Miller, Alex. Strategic Management. 3rd ed. Boston : Irwin McGraw-Hill, 1998.

- Pearce, John A., II and Richard B. Robinson Jr. Strategic Management Formulation, Implementation and Control. 7th ed. Boston : Irwin McGraw-Hill, 2000.
- Phelps, Stephen. "A Study of Professional Development in Catholic Secondary Schools Compared to National Staff Development Council Standards." Dissertation of The University of San Francisco, 2001.
- Raj Joshee, Jeetendra. "Public versus private education: A comparative case study of a public and a private school in Nepal." Electronic Doctoral Dissertations for UMass Amherst. 1(January 1994). <http://scholarworks.umass.edu/dissertations/AAI9434497>.
- Robbins, Stephen P. and Mary Coulter. Management. 7th ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1999.
- Wheelen, Thomas L. and David J. Hunger. Management and Business Policy. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing, 1995.
- _____. Management and Business Policy : Entering 21st Century Global Society. 7th ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1999.
- _____. Management and Business Policy. 7th ed. Massachusetts : Addison-Wesley Longman, 2000.
- Wohlstetter. P. "Getting School Based Management Right." Phi Delta Kappa. 77,1 (1995) : 22-25.
- Wright, Peter., Mark J. Parnell and John Parnell. Strategic Management : Concept and Cases. 4th ed. . New Jersey : Prentice-Hall, 1998.
- Yu, Victor. " Principal Leadership for Private Schools Improvement : The Singapore Perspective." The Journal of International Social Research. 2,6 (Winter 2009) : 718-719.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก
หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์



ที่ ศธ 0520.203.2/249

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

22 กันยายน 2551

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

เรียน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวพนิดา คล้อยสวัสดิ์ รหัสนักศึกษา 47252905 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวพนิดา คล้อยสวัสดิ์ สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศรียา สุขพานิช

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์/ โทรสาร 034-219136

ภาคผนวก ข

หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์



ที่ ศธ 0520.203.2/125-130

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 มกราคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน จำนวน 6 โรงเรียน

ด้วย นางสาวพนิดา คล้อสวัสดิ์ นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ เอกชน” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบ การทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งครูทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศิริชัย ชินะตั้งกูร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-9136, 0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ภาคผนวก ค

หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
เพื่อตรวจสอบยืนยันข้อค้นพบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสุโขทัย



ที่ ศธ 0520.203.2/194-200

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

6 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

เรียน ผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอกชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวพนิดา คล้อยสวัสดิ์ รหัสนักศึกษา 47252905 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวพนิดา คล้อยสวัสดิ์ สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ศรียา สุขพานิช

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์/ โทรสาร 034-219136

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

แบบสัมภาษณ์	กึ่งโครงสร้าง (quasi-structure interview or nonformal interview) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
วิธีการสัมภาษณ์	แบบเจาะลึก
แบบสัมภาษณ์	มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 3 คำถามทั่วไป (อื่น ๆ)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

วัน เดือน ปีที่ให้สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....ถึงเวลา.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่	ความคิดเห็นอื่นๆ
1. กำหนดมาตรการของภาค รัฐที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนภาคเอกชนให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด	
- ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดสัดส่วนของนักเรียนของรัฐ : เอกชนหรือไม่ และสัดส่วนในภาพรวมที่เหมาะสม ควรมีอัตราส่วนเท่าไร	
- ท่านคิดว่าเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำหนดพื้นที่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษา หรือไม่ อย่างไร	
- ท่านคิดว่ารัฐควรชะลอการขยายการจัดตั้งสถานศึกษา หรือขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ซึ่งโรงเรียนเอกชน สามารถจัดการศึกษาได้ดีและมีคุณภาพ หรือไม่	
- ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐต่อการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องต่อไปนี้อย่างไร - แผนการรับนักเรียนของรัฐ - การเรียกบรรจครูของรัฐ	
2. สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม	
- อัตราการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจหรือไม่	
- การอุดหนุนด้านอื่นๆ เช่น อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) เงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความเหมาะสมเพียงใด	

ยุทธศาสตร์ที่	ความคิดเห็นอื่นๆ
- รัฐจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ให้เฉพาะครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการบรรจุ ปีละ 100,000 บาท บุคคลในครอบครัวไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการ ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่	
- ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสวัสดิการช่วยการศึกษาบุตรที่ไม่เท่าเทียมกับภาครัฐอย่างไร	
3. ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน	
- ควรมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีโรงเรียนและที่ดินหรือไม่	
- ควรมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษาหรือไม่	
- ควรมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านค่าสาธารณูปโภคหรือไม่	
- ควรให้ความสะดวกในการนำเข้าครูชาวต่างประเทศอย่างไร	
4. ส่งเสริมให้สถานศึกษา เอกชนจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ	
- การจัดการศึกษาของรัฐและเอกชนควรใช้มาตรฐานเดียวกันหรือไม่	
- จากการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยรวมทั้งประเทศ พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าท่านคิดว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชนประสบความสำเร็จเพียงพอแล้วหรือไม่	
- ควรให้ความช่วยเหลือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อย่างไร	
- ควรสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐ อย่างไร	
- ควรมีการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อย่างไร	
- เขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในเรื่องใดบ้าง	

ยุทธศาสตร์ที่	ความคิดเห็นอื่นๆ
5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน	
- ท่านคิดว่า พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 มีความสมบูรณ์เพียงพอในการบังคับใช้หรือไม่	
- สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน จาก พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550	
- ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควรได้รับการดูแลเพื่อป้องกันการถูกเอาเปรียบจากผู้รับใบอนุญาตอย่างไร	

ตอนที่ 3 คำถามทั่วไป (อื่น ๆ)

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นการสังเกตโรงเรียนเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่ตั้ง เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....
 ผู้อำนวยการโรงเรียนชื่อ.....

.....

1. การบริหารจัดการโรงเรียน

.....

2. การจัดการเรียนการสอน

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. การพัฒนาบุคลากร

.....

4. การจัดสวัสดิการ

.....

5. การใช้จ่ายเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวตามหลักเกณฑ์

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สำหรับสอบถามข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. โปรดระบุแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของท่าน
3. ท่านสามารถใช้กระดาษอื่นตอบเพิ่มเติมได้ หากพื้นที่ในแบบสอบถามไม่เพียงพอสำหรับคำตอบ โดยแนบมากับแบบสอบถามชุดนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อโรงเรียน.....
เขตพื้นที่การศึกษา.....จังหวัด.....
2. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
 - () ผู้รับใบอนุญาต
 - () ผู้จัดการ
 - () ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - () ครู
 - () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ยุคศาสตร์ที่	ข้อความถาม	ข้อคิดเห็นอื่นๆ
1 กำหนดมาตรการของ ภาครัฐที่ชัดเจนและเป็น รูปธรรมเพื่อเพิ่มสัดส่วน ผู้เรียนภาคเอกชน ให้ได้ ตามเป้าหมายที่กำหนด	1. ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดสัดส่วนจำนวน นักเรียนระหว่างภาครัฐ : เอกชนหรือไม่	
	2. ท่านคิดว่านโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐ มีผลกระทบต่อ การรับนักเรียนของภาคเอกชน หรือไม่ และรัฐควรดำเนินการอย่างไร	
	- ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐต่อ การมีส่วนร่วม ของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานในเรื่องต่อไปนี้ - แผนการรับนักเรียนของรัฐ - การเรียกบรรจครูของรัฐ	
2 สนับสนุนด้านการเงิน แก่ สถาน ศึกษาเอกชนให้ เหมาะสมและเป็นธรรม	1. ท่านคิดว่าเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐ จัดสรรให้โรงเรียนเอกชนสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจในปัจจุบันหรือไม่	
	2. ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดเพดาน ค่าธรรมเนียมการเรียนหรือไม่	
	3. ท่านคิดว่าระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการขอ กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาการศึกษา มีขั้นตอนและรายละเอียดเหมาะสมหรือไม่	
	4. ท่านคิดว่าสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล / ช่วย การศึกษาบุตร ปีละ 100,000 บาทที่ สช.ให้กับ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร	
3 ลดหย่อนหรือยกเว้น ภาษีและให้สิทธิ ประโยชน์แก่สถาน ศึกษา เอกชน	- ท่านคิดว่า การขอยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี โรงเรียน และอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ การศึกษา มีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนเอกชน หรือไม่ และรัฐควรมีการให้ความช่วยเหลือ ด้านนี้ อย่างไร - ขั้นตอนการจ้างครูชาวต่างประเทศและการ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการ เหมาะสมหรือไม่	

ยุคศาสตร์ที่	ข้อความถาม	ข้อคิดเห็นอื่น ๆ
4 ส่งเสริมให้สถาน ศึกษาเอกชนจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ	- รัฐควรสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐ อย่างไร	
	- รัฐควรมีการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อย่างไร	
	- เขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียน เอกชนในเรื่องใดบ้าง	
	- ท่านคิดว่าการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่ท่านสังกัดอยู่เป็นอย่างไร และ	
	- ท่านต้องการได้รับบริการใน เรื่องใดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
	- รัฐควรให้ความช่วยเหลือด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อย่างไร	
	- ท่านคิดว่าท่านได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติ หน้าที่ และการพิจารณาความดีความชอบอย่าง เป็นธรรมหรือไม่	
5 การปรับปรุงแก้ไข	- ท่านคิดว่า พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 มี ความสมบูรณ์เพียงพอในการบังคับใช้หรือไม่	
กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรค ต่อการจัด การศึกษาเอกชน	- สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน จาก พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550	

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

คำชี้แจง

2. แบบสอบถามนี้สำหรับสอบถามข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โปรดระบุแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของท่านลงในช่อง “ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ” ว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือมีข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้
4. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ “ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” จึงใคร่ขอความกรุณาท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะตามสภาพความเป็นจริงบนพื้นฐานที่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนางานการศึกษาเอกชนในภาพรวม และคำตอบนี้จะไม่มีการกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

นางสาวพนิดา คล้อสวัสดิ์

นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
<p>1. นโยบาย</p> <p>2. ความร่วมมือ</p>	<p>1. กำหนด มาตรการของ ภาครัฐที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มสัดส่วน ผู้เรียน ภาคเอกชนให้ได้ ตามเป้าหมายที่ กำหนด</p>	<p>1. นโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐ ต้องชัดเจนและเอื้อให้เอกชนสามารถรับ นักเรียนได้</p> <p>2. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียน ควรแยกเป็นระดับ</p> <p>3. กำหนดเป้าหมายจำนวนนักเรียน ภาครัฐ : เอกชน แยกเป็นรายจังหวัด</p> <p>4. การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียน ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่</p> <p>5. มีการวางแผนการรับนักเรียนร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>6. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบาย การรับนักเรียนของรัฐหากมีผลกระทบ ต่อเอกชน ต้องแจ้งให้เอกชนทราบเพื่อ วางแผนการรับนักเรียน</p> <p>7. การรับนักเรียนของภาครัฐต้อง คำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชน</p> <p>8. รัฐต้องชะลอการจัดตั้งสถานศึกษา หรือการขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ที่ เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ดีมี คุณภาพ</p> <p>9 . สช. ต้องมีบทบาทเป็น BOI ส่งเสริมการศึกษาเอกชนโดยเฉพาะ</p> <p>10. ควรมีการทำวิจัยว่าเอกชนควรไป ลงทุนในพื้นที่ใด</p> <p>11. โรงเรียนเอกชนควรมีมาตรการจูง ใจผู้ประกอบการนอกเหนือจากเรื่อง คุณภาพการศึกษา</p>	

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
<p>1. ความเสมอภาค</p> <p>2. ความยืดหยุ่น</p>	<p>2. สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและเป็นธรรม</p>	<p>1. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ</p> <p>2. . เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวควรนำเอาค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น เงินเดือนครู วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งค่าสาธารณูปโภค</p> <p>3. สข. ยกเลิกการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียน เพราะการศึกษาเอกชนเป็นทางเลือกของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งบุตรหลานมาเรียนหรือไม่</p> <p>4. ให้การอุดหนุนเพิ่มเติมแก่สถานศึกษาเอกชนขนาดเล็กและสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาสและพิการ</p> <p>5. มีมาตรการลงโทษสถานศึกษาเอกชนที่เจตนาทุจริตในการเบิกเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว</p> <p>6. จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวให้เขตพื้นที่ตลอดปีงบประมาณ เพราะในเดือนที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุนโรงเรียนได้รับความเดือดร้อนมาก</p> <p>7. สข. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระเบียบและหลักเกณฑ์ในการกักเงินกองทุนเพื่อให้โรงเรียนสามารถกักเงินดอกเบี่ยต่ำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและปรับลดหนี้เดิม</p>	

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
<p>1. ความร่วมมือ</p> <p>2. การประสานงาน</p>	<p>3. ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน</p>	<p>1. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเร่งดำเนินการเรื่องการขอลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดิน การยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษาให้เป็นรูปธรรม</p> <p>2. มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนทราบ</p> <p>3. ประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับโรงเรียนเอกชนเกี่ยวกับการขอยกเว้นอากรนำเข้าสื่อและอุปกรณ์การศึกษา</p> <p>4. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนการขอลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ภาษีเงินได้ และให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน</p>	

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
<p>1. ความร่วมมือ</p> <p>2. ความเสมอภาค</p>	<p>4. ส่งเสริมให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ</p>	<p>1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนและของรัฐให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน</p> <p>2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลโรงเรียนเอกชน เช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ</p> <p>3. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดำเนินการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ หรือจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ</p> <p>4. การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องดูแลโรงเรียนทุกสังกัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน</p> <p>5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการโดยมอบ</p>	

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		<p>หมายให้ศึกษานิเทศก์เข้าไปดูแลโรงเรียนเอกชนเช่นเดียวกับโรงเรียนภาครัฐ</p> <p>6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบการประเมินคุณภาพเอกชนเช่นเดียวกับครุภาครัฐ</p> <p>7. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>8. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และส่งเสริมให้เครือข่ายทางวิชาการได้มีการประสานความร่วมมือกันในการช่วยเหลือดูแลระหว่างโรงเรียนแต่ละสังกัดในเขตพื้นที่</p>	
1. ความร่วมมือ	5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน	<p>1. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต้องดำเนินการทบทวน พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550</p> <p>2. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย</p>	

ปัจจัยเอื้อ	ยุทธศาสตร์	แนวปฏิบัติ	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
		<p>ในการจัดการศึกษาเอกชน แก้ไขกฎหมายบางมาตราที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน</p> <p>3. เร่งจัดทำกฎหมายรอง ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว</p> <p>4. ปรับปรุงระเบียบกองทุนสงเคราะห์สวัสดิการต่าง ๆ ให้ครูได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับภาครัฐ</p> <p>5. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนควรได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในการปฏิบัติงาน</p>	

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพนิดา คล้อสวัสดิ์
 ที่อยู่ 26 ถนนพุทธรักษา ซอย 2 ต.สนามจันทร์ อ.เมือง จังหวัดนครปฐม
 ที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อำเภอนครชัยศรี
 จังหวัดนครปฐม 73120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2521 สำเร็จการศึกษา ป.กศ.สูง วิชาเอกคณิตศาสตร์
 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
 พ.ศ.2526 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาชีววิทยา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 พ.ศ.2529 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 พ.ศ.2535 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 พ.ศ.2547 ศึกษาต่อปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2517 เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอโนนสูง
 จังหวัดนครราชสีมา
 พ.ศ.2524 เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ
 จังหวัดสมุทรปราการ
 พ.ศ.2530 นักวิชาการศึกษา 3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสงคราม
 พ.ศ.2533 นักวิชาการศึกษา 4 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม
 พ.ศ.2546 นักวิชาการศึกษา 7ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
 พ.ศ.2547 นักวิชาการศึกษา 7ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
 พ.ศ.2551- นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษ
 ปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2